

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Ühiskonnateaduste instituut
Ajakirjanduse ja kommunikatsiooni õppekava

Merilin Reino

Rapla valla infolehe ja selle lugejate uuring

Bakalaureusetöö

Juhendaja: Ragne Kõuts, PhD

Tartu 2017

SISUKORD

SISSEJUHATUS	4
1. TÖÖ TEOREETILISED LÄHTEKOHAD	6
1.1. Hüperlokaalne ajakirjandus ja kohalikud lehed	6
1.1.1. Kohalike lehtede funktsioonid	8
1.1.2. Maakonnalehtede ja omavalitsuste infolehtede lugejad	11
1.2. Interneti roll kohalike lehtede arengus	13
1.2.1. Maakonnalehtede ja omavalitsuste infolehtede kättesaadavus	13
1.2.2. Maakonnalehtede ja omavalitsuste infolehtede suhe auditooriumiga	14
1.3. Kohalike omavalitsuste infolehed kui kodanikuajakirjanduse edendaja	15
2. UURINGU EESMÄRK JA UURIMISKÜSIMUSED	18
3. UURIMISMEETOD JA VALIM	20
3.1. Ankeetküsitlus	20
3.2. Lehe kontentanalüüs	23
3.3. Intervjuud	23
4. UURINGU TULEMUSED	25
4.1. Rapla Teataja novembrikuu numbri sisu	25
4.1.1. Sisu	27
4.1.2. Žanrid	28
4.1.3. Autor	29
4.1.4. Illustratiivne materjal	31
4.2. Rapla Teataja lugejate arvamused	32
4.2.1. Milliseid kanaleid eelistavad Rapla Teataja lugejad vallas toimuva kohta informatsiooni saamiseks?	32
4.2.2. Kui tihti ja kui suures mahus loetakse valla infolehte Rapla Teataja?	34
4.2.3. Kuidas hindavad lugejad lehe sisu ning milliseid teemasid ja rubriike nad eelistavad?	35
4.2.4. Mis võiks olla lugejate arvates lehes teisiti?	38
4.2.5. Millega oleksid lugejad valmis ise lehe valmimisele kaasa aitama?	39
4.3. Infoleht pärast haldusreformi – tegijate arvamused	41
5. JÄRELDUSED, DISKUSSIOON JA SOOVITUSED	44
5.1. Järeldused ja diskussioon	44
5.1.1. Rapla Teataja enne haldusreformi	44
5.1.2. Rapla Teataja lugejate suhe infolehte	46
5.1.3. Lehetegijate nägemus Rapla Teataja tulevikust pärast haldusreformi	50
5.2. Soovitused uue Rapla valla infolehe loomiseks	51
KOKKUVÕTE	53
SUMMARY	55
KASUTATUD KIRJANDUS	57
LISAD	61
Lisa 1. Rapla Teataja üldiseloomustus ja ajalugu	61
Lisa 2. Küsitlusankeet	63
Lisa 3. Tabelid	66

Lisa 4. Küsitluse vastused küsimusele “Mis võiks olla Rapla Teatajas teisiti?”	82
Lisa 5. Intervjuude transkriptsioonid	85

SISSEJUHATUS

Haldusreformi kontekstis on kohalike omavalitsuste infolehtede temaatika muutumas järjest päevakajalisemaks. Eelkõige arutatakse, milliseid muutusi võib see infolehtedele kaasa tuua ning kuidas võib see mõjutada ka teisi kohalikke lehti. Nimelt suurenenud tiraažidega omavalitsuste infolehed võivad hakata eelkõige seoses reklaamiga maakonnalehtedele tõsist konkurentsi pakkuma. Seejuures on tihti jäetud tähelepanuta olukorra teine osapool, kelleks on lehelugeja. Tegelikult mõjutab valdade ühinemine ning uute omavalitsuste lehtede teke väga otseselt ka neid. Kui seni on omavalitsuste infolehed olnud inimeste jaoks kõige lähemad, sest kajastavad kõige väiksemaid geograafilisi piirkondi, siis järgmisest aastast toimib nende ümber toimuva kajastamine ühes suures lehes koos teiste piirkondade kajastustega.

Eesti kohalike lehtede teemal ei ole palju raamatuid ega artikleid kirjutatud, kuid isegi vähesed olemasolevad tekstid keskenduvad eelkõige maakonnalehtedele. Kohalike omavalitsuste lehti puudutavad tekstid on juba aastaid vanad ning vajaksid arvamused artiklitele vahelduseks ka mõnd uut põhjalikumat ülevaadet. Ka tudengite lõputöödest on kohalike lehtede teemal rohkem uuritud nende sisu ning vähem pööratud tähelepanu nende auditooriumile. Anu Bollverk (2008) on koostanud bakalaureusetöö teemal “Türi rahvalehe sisu ja vastavus tellijate ootustele”, Ilona Vaagen (2011) bakalaureusetöö teemal “Haaslava valla infoleht 2009. aasta valimiste ajal”, Anu Toe (2011) bakalaureusetöö teemal “Ajaleht Setomaa Mikitamäe elanike üldises meediatarbimise kontekstis”, Ave Schmidt (2011) magistratöö teemal “Eesti neliteist maakonnalehte aastal 2011”, Mark Joa (2012) bakalaureusetöö teemal “Vallaajakirjanduse võimalused Nissi Valla Teataja näitel” ning Urmas Glase (2016) bakalaureusetöö teemal “Väikeleht Järvamaal Türi, Koeru ja Roosna-Alliku valla näitel”.

Käesolev bakalaureusetöö üritab anda ülevaate kohalike omavalitsuste infolehtede rollist selle lugejatele ja võimalikust tulevikust peale haldusreformi. Antud töö keskseks fookuseks on kord kuus ilmuv Rapla valla infoleht Rapla Teataja, selle lugejad ja tulevik. Rapla maakonna suurimas vallas ilmuv Rapla Teataja on nii mahu, sisu, toimetaja kui omaniku poolest (vt lisa 1) sarnane paljudele teistele maakonna keskuste infolehtedega. Lisaks ilmestab see leht hästi olukorda, kus haldusreformi tagajärjel peab leht olemasolevat süsteemi muutma või ilmumise täielikult lõpetama. Sarnane on olukord üle kogu Eesti ning antud bakalaureusetöö üheks eesmärgiks on koostada soovitusel, mida tuleks uute infolehtede puhul arvestada. Lisaks

hakatakse tõenäoliselt haldusreformi järel aktiivselt uurima, milliseid muutusi see kohalike lehtede jaoks kaasa toõi. Just seepärast ongi oluline fikseerida praegune kohalike lehtede ja nende lugejate olukord.

Rapla kohaliku omavalitsuse infolehe uurimisel keskendun töös Rapla Teatajale enne haldusreformi, selle lugejate suhtele infolehega ning lehetegijate nägemusele Rapla Teatajast peale haldusreformi. Lugejate uurimiseks viisin seminaritöö raames läbi ankeetküsitluse, millele vastas 321 vallakodanikku. Seminaritöös kaardistasin ka kohalike omavalitsuste infolehtede praeguse olukorra, et märgata teemasid, millele bakalaureusetöös keskenduda. Rapla Teatajast ülevaate saamiseks koostasın käesoleva töö raames ühe lehenumbri kontentanalüüsi. Eelnevate meetodite täiendamiseks ja lehetegijate arvamuse teada saamiseks viisin läbi intervjuud kahe Rapla maakonna valla infolehe toimetajaga.

Bakalaureusetöö on jaotatud viieks suuremaks peatükiks. Esimene neist annab ülevaate teema peamistest teoreetilistest lähtekohtadest, milleks on hüperlokaalne ajakirjandus, kodanikuajakirjandus ja interneti roll kohalike lehtede arengus. Sellest järgmises peatükis on välja toodud uurimisküsimused, mille põhjal on läbi viidud küsitlus ja intervjuud ning koostatud lehe kontentanalüüs. Kolmandaks peatükiks on meetod ja valim, kus kirjeldatakse andmete kogumist, nende töötlemist ning võimalikku kriitikat. Neljas peatükk koosneb töö käigus läbi viidud uuringute tulemustest. Andmeid ilmestavad joonised ja tsitaadid ning töö lisades asuvad tabelid. Viimases peatükis on toodud välja tulemuste põhjal loodud järeldused ja diskussioon ning soovitused uue Rapla valla infolehe loomiseks.

Tahaksin avaldada tänu oma juhendajale Ragne Kõutsile, kes aitas paremini mõista kohalike lehtede olemust ning suunas saadud teadmiste ja tulemuste ühtseks tervikuks loomist. Suur aitäh!

1. TÖÖ TEOREETILISED LÄHTEKOHAD

Kohalike omavalitsuste infolehtede problemaatika mõistmiseks tuleb esmalt selgitada, mis tüüpi lehtedega on tegu – milliseid funktsioone need täidavad ja kuidas need suhestuvad kohaliku ajakirjandusega. Selles peatükis annan ülevaate hüperlokaalse ajakirjanduse käsitlusest, kodanikuajakirjandusest ja sellest, mis on muutunud kohalike lehtede jaoks seoses interneti laia levikuga. Arutlen ka selle üle, kuidas saame omavalitsuste infolehe puhul lähtuda ajakirjanduse käsitlusest – tegemist ei ole rangelt võttes ajakirjandusega, vaid omavalitsuse teavituskanaliga.

1.1. Hüperlokaalne ajakirjandus ja kohalikud lehed

Levi ulatuse järgi on ajalehti võimalik liigitada globaalseteks, riikidevahelisteks, üleriigilisteks, regionaalseteks ning kohalikeks. Liigituse aluseks on eelkõige lehe kättesaadavus kõigile huvilistele, mis tähendab, et kui leht on levitatav ainult kindlas piirkonnas ja selle tulemusel kajastab peamiselt selles piirkonnas toimuvat, siis on tegemist kohaliku lehega (Vihalemm ja Kõuts, 2004). Eestis ongi ajalehtedest teoreetiliselt esindatud vaid üleriigilised ja kohalikud lehed. Samas on kohalike lehtede leviulatuse suurused vägagi erinevad, mistõttu on kohalikust ajakirjandusest rääkides olulisel kohal ka hüperlokaalne ajakirjandus. Nimelt hüperlokaalne ajakirjandus tegeleb teemadega, mis kajastavad otseselt inimese ümber toimuvat (Potts, 2007). Samaselt kohalikule ajakirjandusele keskenduvad need lehed väikestele, geograafiliselt määratletud piirkondadel, kuid on tavaliselt loodud eesmärgiga täita lüngad, mis teiste lehtede poolt on jäänud kajastamata (Chadha, 2015).

Kohaliku ajakirjanduse seast võib paljudes riikides leida väga erinevat tüüpi lehti, näiteks Suurbritannias on kohalike ajalehtede seas nii hommiku-, õhtu-, pühapäeva- ja nädalalehti kui ka tasuta nädala- ja päevalehti (Harro, 1996a). Eestis ei ole erinevat tüüpi kohalike lehtede valik pooltki nii lai, sest kohalikeks lehtedeks peetakse vaid maakonna- ja piirkonnalehti ning kohalike omavalitsuste infolehti. Siinkohal on oluline vaadelda, mis tüüpi lehtedega on tegu või kas neid saab üldse ajalehtedeks nimetada.

Ajalehtede formaadile, sisule ja lähenemisviisile, materjali päritolule, ilmumise regulaarsusele ja sagedusele ning kättesaadavuste astmele ja levi iseloomule on seatud kindlad kriteeriumid. Lühidalt öeldes peab ajaleht olema formaadilt A2 või A3, olulisel kohal on selle päevakajalisus, temaatiline ja žanriline mitmekesisus, toimetuse ja toimetusliku sõltumatuse olemasolu, avatus väljastpoolt tulevatele kaastöödele ja arvamuste pluralism. Lisaks peavad need ilmuma vähemalt kord nädalas ning neid peab olema võimalik osta, tellida või tasuta saada väljaspool väljaandmispiirkonda (Vihalemm ja Kõuts, 2004). Nende kriteeriumite alusel saab öelda, et maakonna- ja piirkonnalehed sobivad ajalehtede mudelisse. Sama ei saa aga öelda kohalike omavalitsuste infolehtede kohta, sest üldjuhul puudub neil ühtne formaat, päevakajaline sisu, mitmekesine žanrivalik, sõltumatu toimetus, arvamuste pluralism ning tihe ilmumissagedus. Kui kohalike omavalitsuste infolehed ei ole ajalehed, siis tekib küsimus, kas nende puhul saab rääkida ajakirjandusest.

Eesti keeles tähendab ajakirjandus massimeediat, mis kogub, töötleb ja edastab informatsiooni (Harro, 1996b). Kohalike omavalitsuste infolehtede puhul saame küll rääkida informatsiooni kogumisest ja edastamisest, kuid vähese publitsistlik-kirjanduslike žanrite ja ajakirjandusliku diskursuse olemasolu tõttu (Suni, 2008) ei saa niivõrd rääkida informatsiooni töötlemisest. Raivo Suni (2011) sõnul on enamik kohalike omavalitsuse infolehti ajakirjandusest kaugel ka seetõttu, et neile ei ole võimalik kohandada ajakirjanduseetika koodeksit. Ajakirjanduseetika koodeksi kohaselt teenib ajakirjandus avalikkuse õigust saada tõest, ausat ja igakülgselt teavet ühiskonnas toimuva kohta. Lisaks on selle ühe peamise kohustusena toodud välja ühiskonnas kriitiliselt poliitilise ja majandusliku võimu teostamise jälgimine (EALL, 1998). Kohalike omavalitsuste eesmärk on aga pajudel juhtudel olla teavitaja kohalikus omavalitsuses ja selle allasutustes toimuvast (Glase, 2016; Vaagen, 2011), mistõttu võivad need lehed olla küllaltki ühekülgsed. Veel ilmestab ajakirjanduseetikale mitte vastamist asjaolu, et tihti on infolehe toimetaja vallavalitsuse ametnik või töötaja (Glase, 2016; Joa, 2012; Vaagen, 2011), mis tähendab, et vallavalitsusel on selle sisu üle pidev kontroll (Glase, 2016).

Vahel käsitletakse kohalike omavalitsuste infolehtesid siiski ajakirjandusena. Peamiselt võib selle põhjenduseks tuua selle, et kohalike omavalitsuste lehtesid nähakse tihti ainukese kohaliku informatsiooni edastajana (Bollverk, 2008; Glase, 2016; Vaagen, 2011). Avaldatakse justkui seda osa ajakirjandusest, mis teistes ajalehtedes jääb avaldamata. Lisaks võib sellist arvamust kutsuda esile olukord, kus infolehe toimetaja puhul on tegemist ajakirjandusliku taustaga

inimesega (Glase, 2016). Sellisel juhul lehetegija justkui ajakirjanik ning tema tegevus ajakirjandus.

Kohalike omavalitsuste infolehed ei vasta küll traditsioonilise ajakirjanduse kriteeriumitele, kuid ehk saaks nende puhul rääkida eelnevalt välja toodud hüperlokaalsest ajakirjandusest, millel puudub nii rangelt määratletud definitsioon. Seda tüüpi väljaannete eesmärk on anda inimestele informatsiooni ka selle kohta, millel teiste lehtede jaoks puudub ajakirjanduslik väärtus (Nielsen, 2015). Nende lehtede olulisus seisnebki eelkõige selles, et need kajastavad ka väga väikeseid probleeme ja üritusi (Potts, 2007).

Siiski on endiselt selgusetu, mis tüüpi lehtedega on Eesti kontekstis tegu. Leviulatuse põhjal on tegemist kohalike lehtedega, kuid muude tunnuste põhjal kas väikelehtede või infolehtedega. Varasemalt on linnaosade lehed ja vallalehed liigitatud väikelehtede hulka, sest need jõuavad vaid teatud omavalitsusüksuste elanikeni, ilmuvad sageli ebaregulaarselt ning neid antakse aastas välja vähem kui 50 numbrit. Samas sisu poolest on tegemist pigem infolehtedega, mida antakse välja eesmärgiga teavitada lugejaid väga konkreetsetest temadest või sündmustest (Vihalemm ja Kõuts, 2004). Selleks, et otsustada, millega on täpselt tegu, tuleks vaadata funktsioone, mida kohalike omavalitsuste infolehed võrreldes teiste kohalike lehtedega täidavad.

1.1.1. Kohalike lehtede funktsioonid

Kohalike lehtede roll on kõige üldisemalt öeldes elanikkonnakihtide kaasatõmbamine oma ümbruskonna ühiskondlikku ellu (Suni, 2008). Seda võib pidada enamikes Eesti piirkondades esindatud maakonnalehtede ja kohalike omavalitsuste infolehtede ühisosaks. Mõlemad on kättesaadavad vaid kindlates piirkondades ja nende sisu keskendub konkreetsele ümbruskonnale. Samas on vallad maakonna osad ja selle tulemusel on tekkinud olukord, kus väga palju informatsioonist kajastatakse ühe piirkonna mõlemat tüüpi lehes. Tekib küsimus, millised on nende funktsioonide erinevused ja kas ühes piirkonnas on praegusel hetkel mõlema lehe olemasolu õigustatud.

Kohalike omavalitsuse infolehed on olulise tähendusega kohaliku identiteedi kujundaja ja kandjana (Suni, 2008). Need lehed kajastavad kõige väiksemas haldusüksuses ehk otseselt inimese ümber toimuvat. Infolehtedes on tähtsal kohal omavalitsuse teadete avaldamine ja edastamine (Bollverk, 2008; Glase, 2016; Vaagen, 2011), kuid tihti edastatakse seal ka küllaltki

põhjalikult omavalitsuses toimunud sündmusi (Bollverk, 2008; Toe, 2011; Vaagen, 2011). Seega arhiveerivad need piirkonnas toimuva ja aitavad mingis mõttes kaasa kohaliku identiteedi jätkumisele ja säilitamisele.

Raivo Suni on aga 2011. aastal Maalehe artiklis öelnud, et kohalik võim näeb tihti omavalitsuse infolehte pelgalt oma isiklike vaadete ja administratiivse info vahendajana. Omanikukeskne diskursus seab tema arvates selgelt esiplaanile vallavalitsuse ja ametnikkonna huvid, mis tähendab, et lehte tehakse eeskätt selleks, et jagada enda jaoks olulist teavet. Suni on ka 2008. aastal "Valla- ja linnalehtede toimetaja käsiraamatu" sissejuhatuses kirjutanud, et kohalike omavalitsuste lehtede suurimaks väljakutseks on see, kuidas pöörata end näoga rohkem lugeja poole. Ta lisab, et selle asemel, et olla pelgalt kohaliku võimu hääletoruks, peaks esikohal olema lugeja huvid. Kuigi lehe toimetus peaks olema sõltumatu, saamaks otsustada millest, millal ning kui palju kirjutada (Raudsaar, 2008), siis tegelikkuses on kohalike omavalitsuste infolehed suuremal või vähemal määral otseselt kohalike omavalitsustega seotud. Tihti on vähemalt üks lehetegijatest vallavalitsuse ametnik või töötaja (Glase, 2016; Joa, 2012; Vaagen, 2011). Lühidalt öeldes tähendab see seda, et kohalike omavalitsuste infolehed täidavad omavalitsuste suhtekorralduse rolli.

Suhtekorralduseks nimetatakse kõige laiemas tähenduses kommunikatsiooni juhtimist organisatsiooni ja publiku vahel. Selle instrument võib olla pressiteade, usalduslik vestlus, intervjuu või pilt, mille eesmärk on mõjuda veenvalt (Palmaru, 2003). Siia loetellu võime töö kontekstis lisada ka infolehe, sest valla- või linnavalitsuse ja kohalike elanike vahel on see peamiseks kommunikatsioonivahendiks. Glase (2016) leidis Järvamaa kolme väikelehte uurides, et valla infolehed informeerivad inimesi omavalitsuste otsustest ja toimimisest, piirkonnas toimunud olulistest sündmustest ning kultuuriteadetest. Ka Ilona Vaagen (2011) leidis Haaslava valla infolehte uurides, et inimene saab infolehest eelkõige informatsiooni kohaliku omavalitsuse või selle allaasutuste tegevusest. Lisaks tõi ta välja, et ettevõtlike ja lihtsate vallakodanike igapäevaelu kajastamine on jäänud teisejärguliseks ning vajalikku informatsiooni jagab vallavalitsus peamiselt ülevalt alla. Seda ilmestab ka asjaolu, et lugejad ei ole väga osatud lehetegemisse kaasata (Bollverk, 2008; Glase, 2016; Joa, 2012; Vaagen, 2011). Tõenäoliselt tuleneb see sellest, et suur osa kohalikke lehti ilmub täielikult kohaliku omavalitsuse rahastamisel ja soovitakse ise otsustada, kuidas lehte tehakse (Sun, 2008).

Maakonnalehtede puhul võib aga üldises plaanis eristada nelja põhifunktsiooni: maakonna elu kajastamine ja käsitlemine, maakonna identiteedi kujundamine ja toetamine, Eesti elu ja maailma sündmuste kajastamine ning meelelahutuse pakkumine. Neile ajakirjanduslikele ülesannetele lisandub viiendana majanduslik: teenida omanikele kasumit või tekitada võimalikult vähe kahjumit (Uus, 2011).

Maakonna elu kajastamise ja käsitlemise juures on maakonnalehtede oluliseks funktsiooniks operatiivse informatsiooni edastamine. Kuna maakonnalehed on kas päeva- või nädalalehed (Uus, 2011), siis on seal pidevalt võimalik edastada kõike ümbruskonnas toimuvat, alustades kadunud loomadega ja lõpetades õnnetusjuhtumitega. See tähendab, et ka lugejatel on võimalik maakonnalehes avaldada operatiivseid kuulutusi ja vajadusel sealt neid ka otsida. Kohalike omavalitsuste lehtedes sellise info avaldamisel mõtet ei oleks, sest enamik neist ilmuvad kuus korra (Suni, 2008) ja operatiivne informatsioon on ilmumise hetkeks juba liiga vana või olukord selleks hetkeks muutunud.

Maakonna identiteedi kujundamise ja toetamisel puhul peaks maakonnalehtede funktsiooniks olema ajakirjanduslik analüüsimine. See tähendab, et kui kohalike omavalitsuste infolehtedes avaldatakse tihti teavet selle kohta, mis toimus ja mis on tulemas, siis maakonnalehtede eesmärgiks on tuua lugejani ka praegust hetke. Just toimetuse ja rohkemate ressursside olemasolu on üheks suurimaks põhjuseks, miks on maakonnalehtedel võimalik mitmekesisemate žanrite ja sisuga kohalikus elus toimuvat analüüsida (Uus, 2011).

Eesti elu ja maailma sündmuste kajastamise puhul on juba raskem eristada, mis on selle funktsioon võrreldes teist tüüpi meediaga. 2011. aastal oli Sulev Uusi hinnangul maakonnalehtede kodukohast kaugemale vaatamine üllatavalt vilgas. Maakonnalehtede sirvimisel on näha, et olukord on sarnane ka tänasel päeval. Põhjuseid selleks on aga keeruline leida, sest üleriigilisi ja ülemaailmseid uudiseid on tunduvalt kiiremini võimalik saada veebiväljaannetest või televisioonist. Kodukohast kaugemate uudiste edastamist võib seega pidada eelkõige vajalikuks vaid teatud lugejatele, kelle jaoks maakonnaleht on ainuke väljaanne, mida tarbitakse.

Viimase ajakirjandusliku eesmärgina on maakonnalehtede puhul välja toodud meelelahutuse pakkumine. 2011. aastal arvas Sulev Uus, et meelelahutus on kindlasti maakonnalehtedes oluline, sest paljud inimesed ei saa endale lubada muid lehti ega ajakirju ning internet ei küüni

maal kõikjale ja vanemad inimesed pole sellega sageli tuttavad. Ka 12 maakonnalehe sisu analüüsinud Ave Schmidt (2011) leidis, et maakonnalehtedes avaldatud teemadest oli meelelahutus kõrgel kohal, moodustades lehtede mahust 10%. Samas tõi ta välja, et vaadeldud lehenumbri olid valdavalt uue aasta esimesed ja tõenäoliselt ilmus seetõttu seal ka rohkem meelelahutuslikku materjali. Kuigi maakonnalehtedes on meelelahutus esindatud ja seda võib pidada üheks lehe funktsiooniks, siis ei saa seda tänasel päeval pidada üheks põhifunktsiooniks, sest muid võimalusi selleks on inimestel liiga palju.

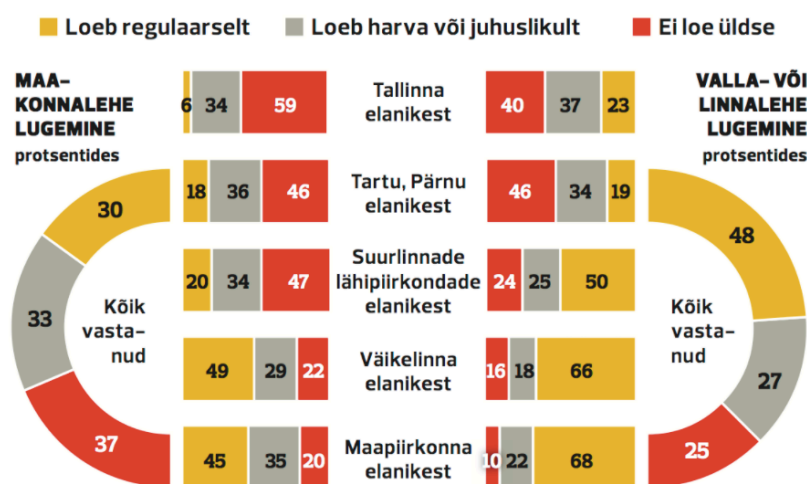
Eelnevalt väljatoodu põhjal võib öelda, et kohalike omavalitsuste infolehtede ja maakonnalehtede põhifunktsioonid on küllaltki erinevad. Omavalitsuste lehed edastavad inimese jaoks kõige lähemat informatsiooni, arhiveerivad suures mahus piirkonnas toimuvat ning on kohaliku omavalitsuste suhtekorralduse vahendiks. Samal ajal maakonnalehed pakuvad peamiselt operatiivset informatsiooni ning mitmekesisemat žanrivalikut ja sisu. Nende põhifunktsioonide põhjal õigustavad justkui mõlemad lehed end täielikult, kuid haldusreformiga seoses on ees suured muutused ning on raske ennustada, milliseks muutuvad nende lehtede põhifunktsioonid alates järgmisest aastast.

1.1.2. Maakonnalehtede ja omavalitsuste infolehtede lugejad

Kaks suuremat erinevatel aegadel Eestis läbiviidud uuringut on näidanud, et kohalikud lehed on lugejate jaoks väga olulised. 1979-1984 viis Tartu Ülikooli ajakirjanduse kateeder läbi rajooni- ja linnalehtede lugejaskonna uuringu, mille tulemused näitasid, et kohalik leht on väga loetav kõigis linnades-rajoonides ja rahvakihtides ning enamik lugejaid loeb läbi enam-vähem kogu lehe. Tol ajal oli aga iga leht vastava parteikomitee ja rahvasaadikute nõukogu häälekandja (Lauristin, Vihalemm, Uus ja Peegel, 1987). See tähendab, et uuringu läbiviimise hetkel oli kohalike lehtede olukord praegusest erinev - omavalitsuste infolehed puudusid ja kohaliku tasandi informatsiooni oli võimalik saada vaid maakonnalehtedest. 2006. aasta detsembris viis ka Eesti Rahvusringhääling koostöös ASiga Turu-uuringud läbi Eesti elanikkonna esindusliku meediaküsitluse, mille tulemused näitasid, et kohaliku lehe positsioon ei olnud kolmekümne aasta jooksul oluliselt kahanenud ning omavalitsuste lehtede tekkimisega võis see pigem suurened (Sun, 2008).

2014. aastal viis Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituut läbi uuringu “Mina. Maailma. Meedia”, milles võrreldi lisaks üleriigilistele ja kohalikele lehtedele ka maakonna ja kohalike

omavalitsuste infolehtede loetavust (vt joonis 1). Selle tulemused näitasid, et valla või linna infolehe lugemine on eestlaste seas laiemalt levinud kui maakonnalehe lugemine (Kõuts, 2016). Eriti oluline infokanal on see suurlinnadest väljaspool elavatele inimestele, sest kuigi omavalitsused täidavad neile seadusega pandud nõuet teavitada oma piirkonna inimesi piirkonnas toimuvast, siis elanik vajab ja hindab seda (Kõuts, 2016).

Joonis 1: Maakonnalehtede ja omavalitsuste lehtede loetavus erinevates piirkondades. Allikas: TÜ uuring "Mina. Maailma. Meedia". (Joonise autor: Postimees)

Kohalike omavalitsuste infolehti võidakse küll aeg-ajalt kiruda, sellele võidakse küll teha sisulisi ja vormilisi etteheiteid, kuid kohaliku elanikkonna huvi ja lugupidamine lehe vastu on suur. Viimast on märgata eriti siis, kui lehe ilmumine jääb mingil põhjusel venima või kui lehte ähvardab seiskumine (Suni, 2008).

Maakonnalehtede auditooriumi puhul on olukord märgatavalt keerulisem. Kui kohalike omavalitsuste infolehtede puhul on auditoorium selgelt piiritletud geograafilise asupaigaga ning kontakt lehe ja auditooriumi vahel üsna kindel, sest leht kantakse iga kuu samadesse majapidamistesse, siis maakonnalehe auditoorium on muutustele palju tundlikum. Maakonnaleht on tellitav, mis tähendab, et auditooriumi motivatsioon ning aktiivsus peab lehega kontaktis olemiseks olema suurem. Schmidt (2011) tõi oma magistritöös välja, et majanduskriisi tagajärjel ei lõpetanud ükski maakonnaleht ilmumist, kuid nende tiraažid ja lehekülgede arvud vähenesid. Ta lisas, et olukorda muutis lisaks majanduslangusele keeruliseks veel ka veebiajakirjanduse pealetung, mis tähendab, et peaaegu kõigil maakonnalehtedel on lisaks paberväljaannetele loodud ka tõsiseltvõetavad võrguväljaanded. Veebiajakirjandusest rääkides on oluline roll ka kodaniku- ja kogukonnaajakirjanduse portaalide tekkel, mis on

eelkõige suunatud kohalikule tasandile ja tihti ka kindlale piirkonnale (Allas, 2015). Paratamatult on raskem just nendel maakonnalehtedele, mille piirkonnas on olemas mitu kohalikku tasandit kajastavat kanalit. Ka viimasel paaril aastal on endiselt märgata maakonnalehete lugejate arvu vähenemist, mille võimalikeks põhjuseks peetakse ühest küljest inimeste ära kolimist, kuid teisest küljest ka seda, et paber kandjal leht ei jõua erinevatel põhjustel inimesteni ning olukorra kordumisel tellimine lõpetatakse (Soopan, 2015).

1.2. Interneti roll kohalike lehtede arengus

Interneti üha laialdasem kasutamine on kindlasti teatud määral muutnud kohalike lehtede olemust. Peamiselt on see ilmselt muutnud lehtede kättesaadavust ning suhet auditooriumiga. Järgnevalt on toodud välja, kuidas on kohalike omavalitsuste infolehed ja maakonnalehed osanud tehnoloogia pakutavaid võimalusi ära kasutada.

1.2.1. Maakonnalehete ja omavalitsuste infolehtede kättesaadavus

Traditsiooniliselt viidi omavalitsuste infolehed omavalitsusse registreeritud majapidamistesse paber kandjal kohale ning maakonnalehtesid oli võimalik paber kandjal osta erinevatest maakonnas asuvatest kauplustest ja muudest ettevõtetest. Interneti üha laialdasema kättesaadavusega hakati nüüd arvutis valmistatud lehtede levitamiseks mõtlema ka uutele suundadele. Järgnevalt on võrreldud kohalike omavalitsuste lehtede ja maakonnalehete lähenemist lehtede kättesaadavusele internetis.

Peaaegu kümme aastat tagasi võis Raivo Suni (2008) tuua välja, et suurem osa kohalike omavalitsuste infolehtedest on kättesaadavad kohaliku omavalitsuse koduleheküljel PDF-failina. Nüüd on osade toimetajate mõtted juba liikumas sellest samm edasi ehk uuevea veebiversioonis suunas (Glase, 2016). Kuna enamik omavalitsuste lehti on Eestis tasuta ning viiakse igasse omavalitsuse majapidamisse (Suni, 2008), siis tõenäoliselt loetakse peamiselt lehte siiski paber kandjal. Sellele vaatamata on digitaalselt arhiveerimisel väga oluline roll, sest see annab inimestele võimaluse lugeda konkreetset lehte või lugu ka aastaid hiljem. Lisaks sellele on lehte võimalik täies mahus lugeda ka inimesel, kes füüsiliselt omavalitsuses ei viibi, kuid on antud piirkonnaga seotud või seal toimuvast huvitatud. Viimastel aastatel on ka

Rahvusraamatukogu pööranud suuremat tähelepanu omavalitsuste lehtede arhiveerimisele (Rahvusraamatukogu, 2016).

2010. aastal langes maakonnalehtede trükiarv lausa 11 maakonnas (Uus, 2012). Selle võimalike põhjustena toob Sulev Uus (2012) välja paberlehe leviku üldise vähenemise, majandussurutise ja lehtede veebiversioonide lisandumise. Samas toob ta välja, et enamik maakonnalehtedest ei lisa veebiversiooni täispikkuses lugusid, et soosida siiski paberkandjal lehe tarbimist. Ühest küljest võib see olla kasulik, sest vaid osaliselt kättesaadavate lugudega tekitatakse inimeste huvi paberkandjal lehte osta, paberkandajal lehe müügist saadakse selle tulemusel jätkuvalt piisavalt tulu ning veebiportaalis on võimalik müüa lisa reklaamipinda. Paraku ei puudu sel ka nõrk külge — paljud kodumaakonnast lahkunud paberlehte ei telli ja kaotavad võimaluse kodukandi elu ja uudiseid jälgida ning lehes sõna sekka öelda (Uus, 2012). Samas on maakonnalehtedele konkurentideks lisandunud ka piirkondlikud infoportaalid, mis võistlevad nendega kohaliku reklaamiraha, uudiste ja lugejate pärast (Allas, 2015).

1.2.2. Maakonnalehtede ja omavalitsuste infolehtede suhe auditooriumiga

Nii kohalike omavalitsuste lehtede kui ka maakonnalehtede puhul on interneti laialdane levik toonud kindlasti kaasa positiivse efekti. Mõlema lehe puhul on tänu internetile antud inimestele rohkem võimalusi ja valikuid lehe tarbimiseks. Samas on lehtede puhul olukord veidi erinev. Kui kohalike omavalitsuste lehtede toimimise seisukohalt ei ole otseselt oluline, kui paljud majapidamised tegelikult neile kohaletoiimetatud tasuta lehte sirvivad või loevad, siis maakonnalehtede eluspüsimine sõltub otseselt sellest, kui paljud inimesed nende lehte ostavad.

Kohalike omavalitsuste lehtede puhul võib olla internet kõige enam muutnud seda, et geograafiline kaugus ei ole enam lehe ja lugeja suhtes määravaks. Kodukohast ära kolinud või ajutiselt eemal oleval inimesel on siiski võimalik lehte täies mahus tarbida. Erinevaid kohalike omavalitsuste infolehti sirvides on aga märgata, et lehe veebiversiooni kättesaadavust valla koduleheküljel eriti aktiivselt ei reklaamita. Täpsed andmed veebiversioonide loetavusest puuduvad, kuid tõenäoliselt seda siiski väga aktiivselt ei tarbita. Samas võib välja tuua selle, et interneti tulekuga on inimestel kergem olla lehe tegevusse kaasatud. See tähendab, et kui inimene soovib lehte kirjutada, pildi saata või tagasisidet anda, siis piisab tal vaid lehe meiliaadressi teadmisest ning tal on võimalik see lehetegijatele koheselt edastada.

Maakonnalehed peavad aga auditooriumiga suhete loomiseks tunduvalt rohkem pingutama. Eelnevas alapeatükis on kirjeldatud, kuidas maakonnalehed kasutavad inimestes huvitekitamiseks artiklite osalist avaldamist veebiportaalis. Lisaks sellele jagatakse viiteid oma artiklitele ka sotsiaalmeedias, peamiselt Facebook'is, kus on veelgi rohkemates inimestes võimalik tekitada huvi täismahus lugu lugeda ja selle jaoks leht osta. Näiteks 2800 lehelise tiraažiga (Raplamaa Sõnumite kodulehekül, 2017) Rapla maakonnalehe Raplamaa Sõnumid Facebook'i lehehülje (2017) on meeldivaks märkinud 3606 inimest. Sotsiaalmeedia kaasamine annab lisaväärtusena lugejatele võimaluse anda lehetegijale teatud mõttes tagasisidet. Kui paberikandjal lehe artiklite või sisu kohta on raske saada teada lugejate eelistusi, siis Facebook'is on teatud tagasisidet võimalik saada kommentaaride ja meeldimiste põhjal. Ka paljudele maakonnalehtede kodulehekülgedel on võimalus kommenteerida, mis suurendab veelgi enam lugeja ja lehetegija vahelist suhtlust.

1.3. Kohalike omavalitsuste infolehed kui kodanikuajakirjanduse edendaja

Kohalike lehtede puhul võib Eestis kontekstis pidada oluliseks märksõnaks ka lugejate kaasamist. Nii maakonnalehtede kui ka kohalike omavalitsuste infolehtede puhul on vahel lugejad ise need, kes on näiteks lugude allikateks või autoriteks. Eriti hästi on seda märgata kohalike omavalitsuste infolehtede puhul, kus tihti koostab seda valla ametnik (Glase, 2016; Joa, 2012; Vaagen, 2011) ning seetõttu aitavad lugude valmimisele kaasa ajakirjanike asemel hoopis teemas pädevad või sellega kursis olevad vallavalitsuse allasutuste töötajad või vallakodanikud. Sellise nähtusega tihedalt seotud märksõnaks on kodanikuajakirjandus.

Kodanike kaasamine lugude valmimisse on küllaltki uus nähtus uudisruumis, ajakirjanike treenimises ning ajakirjanduse uurimises ning kõik need sektorid peavad veel arenema ja kohanema (Wall, 2017). Kodanikuajakirjandus kujutab endast lugejatekeskset uudiste loomist. Üldiselt erineb see professionaalsest ajakirjandusest selle poolest, et selle sisu on loonud amatöörid, seda on vähem toimetatud ning ootused sellele ei ole kuigi kõrged. Täpsemalt öeldes eristub see selle poolest, et tehtud töö eest ei maksta palka, sellesse kaasatud inimestel puudub erialane väljaõpe ja avaldatud materjalid on toimetamata. Vahel võib võrreldes professionaalse

ajakirjandusega esineda kodanikuajakirjanduse puhul ka lihtsamat keelt, erinevat lugude ja lähenemiste valikut, mis kerkib eriti esile hüperlokaalsete probleemide puhul, tasuta kättesaadavust ja interaktiivsust (Kaufhold, Valenzuela ja Zuniga, 2010).

Kodanikuajakirjandusel on kohalike lehtedega mitmeid ühiseid tunnuseid (Allas, 2015). Eelkõige sarnaneb see Eestis aga kohalike omavalitsuste infolehtedega, kus on iga numbri puhul lugejad teatud määral lehe valmimisse kaasatud. Seega saab öelda, et kohalike omavalitsuste lehtesid võib mingis mõttes pidada kodanikuajakirjanduse väljundiks. Samas on Raivo Suni (2011) toonud välja, et omanikukeskse diskursusega leht, kus laiem kogukondlik dialoog ja diskussioon on tagaplaanil, on kodanikuajakirjandusest kaugel. Seega ei saa Eesti kohalike omavalitsuste infolehti otseselt kodanikuajakirjanduse alla liigitada, kuid kindlasti kasutatakse nende tegemisel kodanikuajakirjanduse elemente. Seega arvan, et kohalike omavalitsuste infolehed aitavad kaasa kodanikuajakirjanduse arengule ja kohanemisele. Tudengite lõputöödest (Glase, 2016; Joa, 2012; Toe, 2011) on selgunud, et kohalikke inimesi võiks ja tahetaks tegelikult veelgi enam lehe valmimise protsessi kaasata.

Kokkuvõtteks

Täna on Eestis kõige levinumateks kohalikeks lehtedeks maakonnalehed ja kohalike omavalitsuste infolehed. Kohalike omavalitsuste lehtede puhul on oluline nimetada neid infolehtedeks, sest tunnustelt ei vasta need traditsioonilisele ajalehete kriteeriumitele. Kõige sobivam oleks neid liigitada ajakirjanduse asemel hüperlokaalse ajakirjanduse alla, sest valdavalt kajastavad need otseselt inimese ümber toimuvat ning on seetõttu ka lugejatele kõige lähemal.

Kohalike omavalitsuste lehtede peamiseks funktsioonideks võib pidada inimestele kõige lähema informatsiooni edastamist, kogukonnas toimuva arhiveerimist ning kohaliku omavalitsuse ja selle kodanike vaheliste suhete korraldamist. Maakonnalehe põhifunktsioonideks on aga operatiivse informatsiooni edastamine ning mitmekesisema žanrivaliku ja sisu pakkumine. Seega on praegusel hetkel mõlemat tüüpi lehe olemasolu õigustatud, kuid oluline arvestada, et lähiajal võib see olukord märgatavalt muutuda.

Rohkele kohalike lehtede lugemisele on ilmselt osaliselt kaasa aidanud ka interneti laialdasem levik, mis on muutunud lehed kättesaadavamaks, nende valmimise kiiremaks ning osaliselt võinud luua paremaid suhteid lugejatega. Seetõttu muutub üha olulisemaks uurida, millist rolli mängib internet kohalike lehtede tulevikus.

Kohalike lehtede puhul on võimalik rääkida ka kodanikuajakirjandusest, sest suuremal või vähemal määral aitavad lugejad nende lehtede valmimisele kaasa. Eriti selgelt on Eestis märgata seost kodanikuajakirjandusega just kohalike omavalitsuste infolehtede puhul, kuid võib öelda, et nii osad lehetegijad kui ka lugejad tahaksid, et see koostöö oleks suurem.

2. UURINGU EESMÄRK JA UURIMISKÜSIMUSED

Käesoleva bakalaureusetöö üldisemaks eesmärgiks on avada kohalike omavalitsuste infolehtede rolli auditooriumile ja tulevikuperspektiive haldusreformi kontekstis Rapla Teataja näitel. Uurimistöö konkreetseks eesmärgiks on saada teada, milline on Rapla Teataja funktsioon ja tähtsus vallakodanike jaoks. Valisin analüüsitavaks infoleheks Rapla Teataja, sest olen ise olnud osaliselt selle valmimisega seotud ja seega teadlikum selle toimimisest. Lisaks on Rapla Teataja sarnaselt paljude teiste lehtedega olukorras, kus valdade ühinemise tagajärjel praegune leht muutub või kaob täielikult. Kuna leht on oma olemuselt väga sarnane ka teistele suurema tiraažiga maakondade keskuste lehtedega, siis on selle lehe analüüsimisest kasu ka laiemas kontekstis.

Töö tähtsus laiemas kontekstis seisneb peamiselt selles, et tuues välja nii lehetegijate kui ka lugejate arvamused kohaliku omavalitsuse infolehe tugevustest ja nõrkustest, on võimalik analüüsida, mis peaks peale Eesti haldusreformi uutes lehtedes kindlasti muutuma või säilima. Kuna haldusreform mõjutab otseselt või kaudselt nii lehetegijaid, omavalitsusi kui ka lugejaid, siis oleks oluline muuta üleminek kõigi jaoks võimalikult valutuks. Võttes arvesse ka võimalust, et kohalike omavalitsuste lehed võivad muutuda tasuliseks, siis on nii omavalitsuste kui ka lehetegijate jaoks lugejate tundmine olulisem kui kunagi varem.

Rapla kohaliku omavalitsuse infolehe uurimisel on olulisel kohal Rapla Teataja olemus enne haldusreformi, selle lugejate suhe infolehte ning lehe võimalik tulevik peale haldusreformi.

Peamised uurimisküsimused:

Milline on Rapla Teataja enne haldusreformi?

1. Milline on Rapla Teataja sisu 2016. a. novembrikuu numbri põhjal?
2. Kuidas sisu kujuneb, mil määral kaasatakse lehetegemisse vallakodanikke?

Milline on Rapla Teataja lugejate suhe infolehte?

1. Milliseid kanaleid eelistavad Rapla Teataja lugejad vallas toimuva kohta informatsiooni saamiseks?
2. Kui tihti ja kui suures mahus loetakse tavaliselt Rapla Teatajat?

3. Kuidas hindavad lugejad lehe sisu? Milliseid teemasid ja rubriike lugejad eelistavad?
4. Mis võiks olla lugejate arvates lehes teisiti?
5. Millega oleksid lugejad valmis ise lehe valmimisele kaasa aitama?

Millisena näevad Rapla Teataja tulevikku pärast haldusreformi lehetegijad ise?

Esimesele uurimisküsimusele vastamiseks viisin läbi Rapla Teataja ühe numbriga kontentanalüüsi, teisele annavad vastused lugejaküsitluse tulemused ning kolmandale vastamiseks olen intervjuerinud neli eksperte – Rapla Teataja praegust tegijat ja potentsiaalse liitva valla lehetegijat.

3. UURIMISMEETOD JA VALIM

Rapla Teatajast ja selle lugejatest laiemat ülevaadet saamiseks on kasutatud nii kvantitatiivseid kui ka kvalitatiivseid uurimismeetodeid. Kvantitatiivsete meetoditena viisin läbi küsitluse ja kontentanalüüsi ning kvalitatiivsetena intervjuud. Järgnevalt on täpsemalt kirjeldatud nende valimite koostamist, andmekogumist ja andmeanalüüsi meetodit ning toodud välja valitud meetodite kriitika.

3.1. Ankeetküsitlus

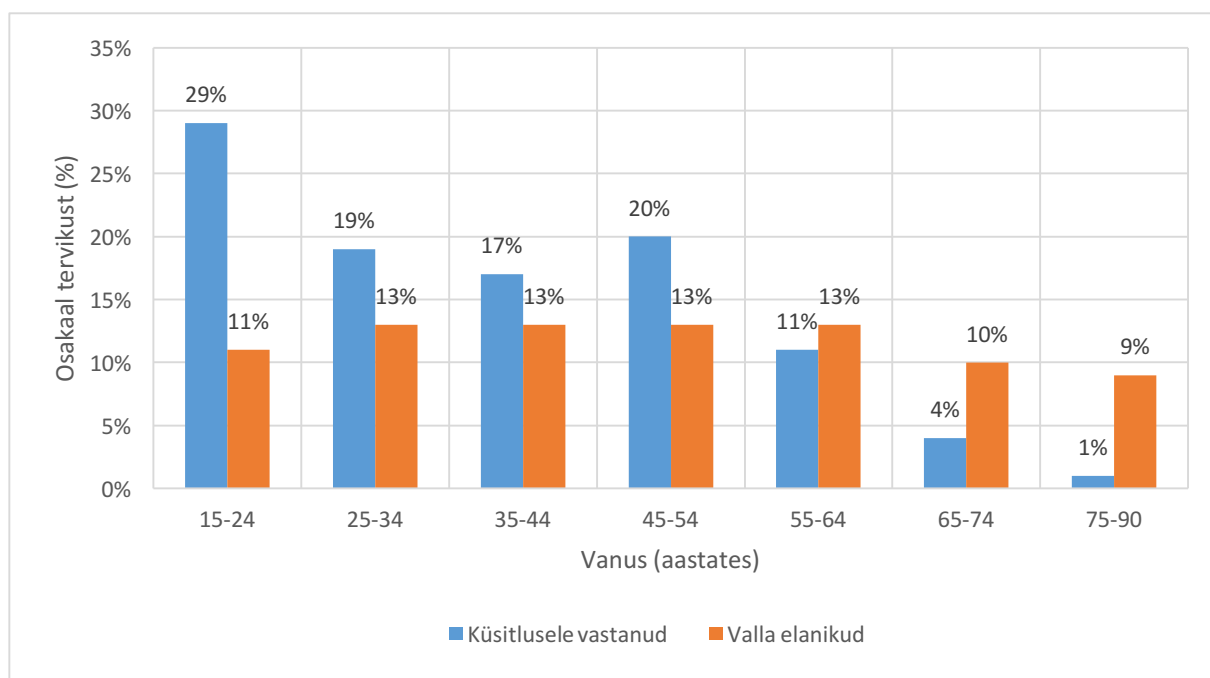
Rapla Teataja lugejate kohta andmete kogumiseks kasutasin ankeetküsitlust, mille viisin läbi internetis. Oluline oli koguda andmeid võimalikult paljude inimeste kohta ning selle jaoks on internetipõhine ankeetküsitlus kõige sobivam. Internetiküsitluse peamiseks piiranguks võib pidada seda, et vanemaealised inimesed kasutavad võrreldes teiste vanuserühmadega peaaegu poole vähem interneti ning võivad seega olla vastajate hulgas alaesindatud. Oluline on see välja tuua seetõttu, et just vanemaealised inimesed on need, kes kõige enam paberkanalil lehti loevad (Vihalemm ja Kõuts-Klemm, 2017).

Rapla Teataja tiraaž on 4500 ning see kantakse posti teel kõikidesse valla majapidamistesse. Elanikke on Rapla vallas 2017. aasta 1. jaanuari seisuga 9125, millest üle 15-aastaseid on 7513 (Statistikaamet, 2017). Kuna leht kantakse tasuta kõikidesse valda registreeritud majapidamistesse, siis on peaaegu võimatu määratleda täpset lehelugejate arvu, kuid suure tõenäosusega võivad seda vähemalt sirvida enamik üle 15-aastaseid vallakodanikke. Küsitluse eesmärgiks ei saagi pidada kõikide lugejate küsitlemist, kuid vastama olid siiski oodatud kõik soovijad. Vastamisele kutsuti üles Rapla Teatajas, valla koduleheküljel ning ka Facebook'is. Oluline on mainida, et küsitluse veebiaadressi jagati ka minu enda Facebook'i leheküljel, mistõttu võivad paljud vastanud olla minu tuttavad. Oluline on see välja tuua seetõttu, et kuna töötasin küsitluse läbiviimise ajal vallavalitsuses, siis võis see teadmine tuttavaid vastajaid mõjutada ilustatumalt vastama.

Kokkuvõttes vastas küsitlusele 321 inimest, mis on 4,3% Rapla valla täisealisest elanikkonnast (Statistikaamet, 2017). See tähendab, et suure tõenäosusega vastasid vaid aktiivsemad inimesed ja üldistusi ei saa teha kogu Rapla valla elanikkonnale ja Rapla Teataja lugejaskonnale. Samal

ajal võivad aga aktiivsemad lugejad olla need, kes oskavad paremini välja tuua lehe tugevusi ja nõrkusi ning soovitusi, kuidas lehte paremaks teha.

Sooliselt jagunesid küsitlusele vastanud järgnevalt: 71 (22%) olid mehed ning 250 (78%) naised. Võrdluseks vallas elavate inimeste sooline osakaal on küllaltki võrdne: mehi 4340 (47%) ning naisi 4830 (53%) (Statistikaamet, 2017). Seetõttu võib küsitlusele vastanute suur sooline erinevus tuleneda meetodi valikust. Vanuselisel oli kõige enam 15-24 aastaseid (29%). Üsna võrdsete osakaaludega järgnesid sellele 45-54 aastased (20%), 25-34 aastased (19%) ning 35-44 aastased (17%). Märkatavalt vähem oli vastanuid 55-64 aastaste (11%) ja 65-74 aastaste (4%) seas ning kõige vähem vanuses 75 ja vanemad (1%). Üks vastanutest kirjutas oma vanuseks “pole kindel”. Kui võrrelda küsitlusele vastanute vanuselist jaotust vallas elavate inimeste vanuselise jaotusega (vt joonis 2), siis sarnanevad vaid kaks viimast vanuserühma.

Joonis 2: Küsitlusele vastanute ning valla elanike vanuseline jaotus. (Valla elanike koosseis: statistikaamet).

Noorte niivõrd suurt osakaalu vastajate seas võibki põhjendada sellega, et tegemist oli internetiküsitlusega ning vanemad inimesed internetti kuigi aktiivselt ei kasuta.

Peaaegu pooled vastanutest olid kõrgharidusega (47%). Sellele järgnesid keskkhariduse (22%) ja keskeriharidusega (19%) inimesed ning kõige vähem oli vastajate seas alla keskkharidusega valla elanikke (12%). Haridustasemete jaotus on küllaltki ebaproportsionaalne, mis võib kõige

tõenäolisemalt olla seotud kõrgharidusega inimeste töö iseloomuga. See tähendab, et nende töö on rohkem seotud internetiga või tehnikaga ja seetõttu on nad ka rohkem internetis aktiivsed.

Suurima osa küsitlusele vastanutest moodustavad vallas terve elu elanud elanikud (45%). Selle põhjuseks võib pidada asjaolu, et vallas kõige kauem elanud inimestel on kohaga tõenäoliselt suurem side, nad on parema meelega nõus kodukoha arengut soodustavatele küsitlustele vastama ja omavad lehe kohta kindlat arvamust. Rohkem kui 20 aastat vallas elanud inimesed moodustasid vastanutest 26%, rohkem kui 10 aastat vallas elanud 17%, rohkem kui 5 aastat elanud 7% ning ainult paar aastat vallas elanud inimesed 6%.

Küsimustik koosnes 12 küllaltki lühikesest küsimusest (vt lisa 2). Küsimustiku esimese bloki moodustasid kaks küsimust Rapla Teataja lugemisharjumuste kohta. Sellele järgnesid kaks küsimust vallas toimuvat puudutava informatsiooni kohta. Kolmandas blokis esitati kaks küsimust konkreetse lehenumbriga kohta. Selleks numbriks valiti novembrikuu leht ([vt elektroonilisel kujul siit](#)), mil ei olnud keskendunud veel pühadele ning lehe sisu ja väljanägemine on kõige sarnasem ülejäänud aasta jooksul ilmuvale lehele. Neljandaks blokiks oli üks inimeste soovitusi ja üks inimeste lehetegemisse kaasamist puudutav küsimus ning viimase bloki moodustasid küsimused demograafilistest andmetest. Küsimuste koostamisel on eeskujuks võetud uuringu “Mina. Maailma. Meedia” ankeet (Saar Poll, 2017) ning Bollverk (2008) ja Toe (2011) lõputööd.

Kokku kestis andmete kogumine umbes üks kuu. Küsimustik avalikustati 8. novembril, kui novembrikuu Rapla Teataja muutus internetis kättesaadavaks. Avatud oli see 10. detsembrini, sest mõned küsimused olid konkreetse lehenumbriga kohta ja oli oluline, et segaduse vältimiseks lõppeks andmete kogumine enne uue kuu lehe ilmumist.

Kogutud andmed koguti MS Exceli tabelisse, kus viidi läbi ka andmeanalüüs. Kogutud andmeid üritati kasutada maksimaalselt, mis tähendab, et lisaks küsitlusele vastanute üldisele arvamusele peeti oluliseks töödelda ka iga demograafiliste andmete põhjal loodud rühma eraldi. Andmete võimalikult täpselt mõistmiseks koostati esialgu iga tunnuse kohta üldised sagedustabelid, mis esitati jooniste kujul ning seejärel võimalusel ka mitmeid erinevaid tunnuseid sisaldavaid risttabelid (vt lisa 3). Sellisel kujul on võimalik märgata võimalikke seoseid erinevate tunnuste vahel, mille põhjal tulevikus järgnevat uuringuid koostada.

3.2. Lehe kontentanalüüs

Rapla Teataja kontentanalüüs on tehtud ühe lehenumbri põhjal. Valitud on vaid 2016. aasta novembrikuu leht, sest ankeetküsitluses küsiti küsimusi vaid selle konkreetse lehenumbri kohta. Lisaks on lehe ülesehitus ja informatsioon kõikides Rapla Teataja numbrites küllaltki sarnane. Lehe kontentanalüüs on eelkõige oluline mõistmaks paremini lehe olemust ja lehelugejate eelistuste võimalikke põhjuseid.

Analüüsi jaoks vaatlesin nii lehe temaatilist jaotust ja paigutust lehes kui ka lehe ülesehitust. Temaatilise jaotuse vaatlemiseks jagasin lehepinna tulenevalt lehetegija kujundusest 30 mooduliks, mis näitas, kui palju lehepinnast katavad erinevad teemad. Teemade kategooriatena kasutasin nii üldisi liigitusi (portreelood, istungite kokkuvõtted, kuulutused, teadanded, üleskutsed/küsitlused, uudislööd, lühiuudised, reportaažid, kroonikad, reklaam, õnnitlused, kaastunne) kui ka küsitluses vastusevariantideks pakutud liigitusi (vallas elavate inimeste tegevus ja tunnustamine, persoonilood, vallavalitsuse ja –volikogu tegevus ja otsused, asutuste tegevus, toimunud ja tulevad üritused/sündmused, kuulutused, muudatused). Samade teemade paigutuse vaatlemiseks märkisin ära lehekülje, kus vaadeldav objekt asus, järjekorranumbri, mitmendana antud objekt kogu lehes ilmus ning illustratiivse materjali olemasolu. Lisaks sellele märkisin ära ka autorid ja nende staatuse ning vaadeldava objekti sisu. Lehe kontentanalüüsi puhul oli küll asukohti ja suurusi võimalik määrata väga täpselt, kuid žanri ja valdkonna puhul oli liigitusi märksa keerulisem teha.

Kogutud andmete põhjal koostas tabeli (vt lisa 3 tabel 12) ning tegin vajalikud arvutused – kui palju lehe mahust katsid erinevad žanrid ja erinevat laadi informatsioon, illustratiivne materjal ning vallavalitsuse koostatud materjalid.

3.3. Intervjuud

Semistruktueeritud intervjuude eesmärk on ühest küljest täiendada lehe kontentanalüüsi tulemusi ning teisest küljest fikseerida arvamus selle kohta, milliseks võib haldusreformi käigus kujuneda leht, suhted erinevate lehtede vahel ja selle tulemusel ka olukord auditooriumi jaoks.

Esimeseks intervjuueeritavaks valisin Armar Paidla, kes on alates 2007. aasta jaanuarist olnud praeguse Rapla Teataja toimetaja. Rapla valla lehe koostamisega on ta tegeleud ka ajal, mil Rapla vald ja linn ei olnud veel ühinenud ning mõlemas omavalitsuses ilmusid eraldi lehed. Seejärel tegin intervjuu ka Aili Normakuga, kes tegeleb 2004. aastast Juuru Valla Teataja toimetamisega. Otsustasin valida teiseks intervjuueeritavaks just Juuru valla lehe tegija, sest Juuru vald on üks kolmest vallast, mis suure tõenäosusega Rapla vallaga liidetakse. Lisaks on sealne lehetegija olnud valla ametnikuna aastaid lehetegemise juures ning Juuru Valla Teataja on oma olemuselt Rapla Teatajaga küllaltki sarnane. Intervjuude puhul võib suurimaks kriitikaks pidada seda, et valisin Rapla Teataja toimetajale lisaks veel vaid ühe naabervalla lehetegija. See tähendab seda, et tegelikkuses liitub Rapla vald ilmselt kolme vallaga ning oleksin võinud teha intervjuu ka kõigi kolme praeguste valdade lehetegijatega. Küll aga otsustasin teha vaid Juuru valla lehetegijaga, sest teised kaks vallalehe tegijat on lehtedega märgatavalt vähem tegeleud ning seotud.

Intervjuueeritavate puhul oli teemasid, mille kohta soovisin saada vastuseid mõlemalt, kuid ka teemasid ja küsimusi, mida esitasin vaid ühele neist. Erinevad küsimused tulenesid sellest, et üks intervjuueeritav oli bakalaureusetöös vaadeldava Rapla valla infolehe ning teine ühineva naabervalla lehe tegija. Sõltuvalt intervjuu kulgemisest ja vastustest muutsin nende järjekorda, sõnastust ning vajadusel küsisin juurde ka küsimusi, mis esialgu plaanis ei olnud. Intervjuud olid semistruktueeritud, mis tähendab, et küsisin intervjuueeritavatel erinevaid asju ning nende vastuseid ei saa otseselt omavahel võrrelda. Lisaks andis see intervjuueeritavatele võimaluse vastata erineva mahuga ning intervjuude põhjalikkus võib olla teineteisest erinev.

Intervjuude abil saadud materjali kasutan töös eelkõige vastamaks uurimiküsimustele, kuidas on praegu auditorium lehetegemisse kaasatud ning milline on lehetegijate arvamus kohaliku infolehe võimalikust tulevikust pärast haldusreformi. Lisaks kasutan neid ka kontentanalüüsi ja ankeetküsitluse tulemuste esitamisel, et võrrelda lehetegijate ja lugejate arvamusi.

4. UURINGU TULEMUSED

Järgnevas peatükis on välja toodud kogutud andmete tulemused, mida on parema ülevaate saamiseks näitlikustatud jooniste ning tabelitega (vt lisa 3). Esimese osa moodustab novembrikuu lehenumbri kontentanalüüs, kus on välja toodud erinevate teemade, žanrite, autorite ja illustratiivse materjali mahuline osakaal lehes. Järgmise osa moodustavad küsitluse tulemused, mis on lähtuvalt teistest uurimisküsimusest jaotatud teemade kaupa viieks alapeatükiks. Iga teema puhul on välja toodud ka samateemalised vastused intervjuudest. Viimases osas on välja toodud kahe intervjuu kõige olulisemad tulemused seoses Rapla Teataja võimaliku tulevikuga.

4.1. Rapla Teataja novembrikuu numbrisi

Rapla Teataja novembrikuu leht koosnes 12 leheküljest ja 85 erinevast vaadeldavast objektist, mille seas oli nii informatiivset materjali, lugusid kui ka reklaame (vt lisa 3 tabel 12). Formaadilt oli leht A3 ning värvilise trükiga (vt pilt 1).

Rapla Täiskasvanute Gümnaasium toetab teist võimalust vajavaid õppureid

Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on novembri viimase päeva lõuna paika tavapäraselt valikus – õpilastel on võimalik küsida, kuidas toimivad õpetajad, kuidas toimivad õpetajad ning direktor Vello Käär toimib oma kohal.

Õpetajate juhtimise osas on Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis toimunud mitmeid muutusi. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumi direktor Vello Käär on teinud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises.

Õpetajad Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis juhendatuna

Õpetajate juhtimise osas on Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis toimunud mitmeid muutusi. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises.

Õpetajate juhtimise osas on Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis toimunud mitmeid muutusi. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises.

Õpetajate juhtimise osas on Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis toimunud mitmeid muutusi. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises.

Õpetajate juhtimise osas on Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis toimunud mitmeid muutusi. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises.

Õpetajate juhtimise osas on Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis toimunud mitmeid muutusi. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises. Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis on toimunud mitmeid muutusi õpetajate juhtimises.

Pilt 1: Rapla Teataja novembrikuu esikülj

Novembrikuu lehe struktuur oli järgnev: 1. leheküljel persoonilugu, 2. leheküljel vallavalitsuse ja –volikogu tegevus ja otsused, 3. leheküljel sotsiaalvaldkond ning ajalugu, 4. leheküljel vallavalitsuste ja selle allasutuste tegevus, 5. leheküljel persooniloo jätk ning haridus, 6. leheküljel tervis ja turvalisus, 7. leheküljel muusika (kontsertreis), 8. leheküljel valla allasutuste ning elanike tegevus, 9. leheküljel kujundatud reklaam ja kroonika, 10. leheküljel kujundatud reklaam, 11. leheküljel kujundatud reklaam ning 12. leheküljel õnnitlused ja kaastundeavaldused, sündmuste kalendrid ning reakuulutused.

Lehetegija sõnul lähtutakse lehe ülesehituse puhul alati samast väljakujunenud struktuurist.

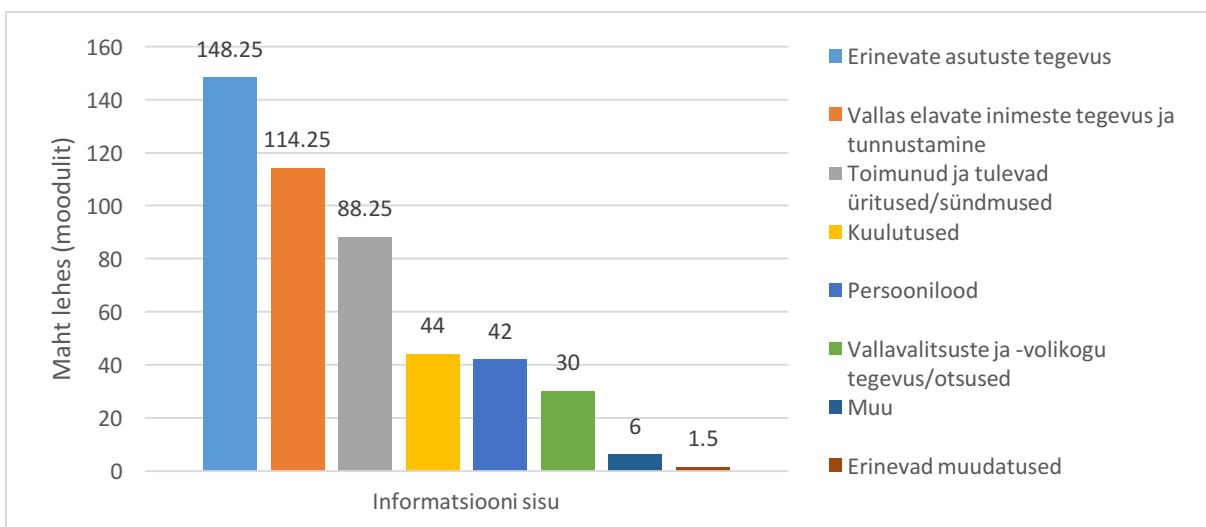
“On kuidagi traditsiooniliselt välja kujunenud, et meil on persoonilugu esiküljel, teisel on vallavalitsus ja –volikogu ja siis kolmas, neljas, viies vastavalt sellele, kuidas materjali on. Siis sellised pigem ametlikud teated. On need siis mingisugused sotsiaalteemad, mingisugustest toetustest, ehitused, planeeringud. Mingist aastast hakkas peale traditsioon, et kuuendal leheküljel oli tervis ja turvalisus. Ja siis vastavalt kuidas ruumiga, kas siis viiendal või seitsmendal on jätkunud persoonilugu veel, kui on natukene pikem olnud. Siis ülejäänud hakkab tagantpoolt peale. Tegelikult ma alustangi lehetegemist kaheteistkümnendast leheküljest. Sest kunagi ei tea, kui pikad on ürituste kalendrid. Siis inimeste sünnipäevad, sündimised, surmad. Ülejääva ruumi saab täita väiksemate kuulutustega. Siis juba üheteistkümnnes lehekülge, sinna lähevad suuremad töökuulutused või reklaamid. Siis hakkavad tulema ürituste kuulutused, põhiliselt kultuurikeskuse omad ja ka kõik muud. Spordiüritused. Siis spordiüritused, neid väga tihti ei ole. Ja siis see vahepealne, palju sinna ruumi jääb, sinna jäävad siis ülejäänud teemad – koolid, lasteaiad, kultuuriüritused, külaelu ja kõik säärane.” (Paidla)

Lehekülgede kaupa aga konkreetset struktuuri ei ole ja lood paigutatakse sisu põhjal.

“No ütleme, et see on sisu järgi. Ei ole selliseid kindlaid rubriike, et nüüd kirjutame kodu ja perekonda pool lehekülge või kui seda juttu seal ei ole, siis jätame tühjaks. Pigem ta ikka kujuneb sellise juhuvalikuga, et kellel rohkem on mingisuguseid üritusi või teemasid, mida kirjutada parasjagu. Tegelikult ei ole ka seda vahet olnud, et mis peaks olema nüüd leheküljel üleval pool, mis allpool, mis vasakul, mis paremal. See ei ole ka kunagi kindlaks määratud. Ta on pigem tunde järgi. Samamoodi jätame me tunde järgi lugusid välja.” (Paidla)

4.1.1. Sisu

Erinevat laadi informatsiooni mahuline jaotus novembrikuu Rapla Teatajas oli järgmine: kõige enam oli lehes avaldatud erinevate asutuste tegevust puudutav materjal (41%), seejärel vallas elavate inimeste tegevus ja tunnustamine (32%), toimunud ja tulevad üritused/sündmused (25%), kuulutused (12%), persoonilood (12%), vallavalitsuste ja –volikogu tegevus/otsused (8%), muu (2%) ning kõige vähem muudatusi puudutavat materjali (1%) (vt joonis 3). Muu alla liigitasin vallakodaniku Juhan Rõõmuse mälestusi sisaldava jätkuloo, mis andis ülevaate eluolust 1956. aastal ega sobinud ühegi olemasoleva liigituse alla. Vaatamata sellele, et osa informatsioonist kuulus mitmesse erinevasse kategooriasse on lehes mahuliselt märgatavalt rohkem asutuste tegevust puudutavat materjali.

Joonis 3: Novembrikuu Rapla Teataja jaotus sisu põhjal

Selline tulemus kinnitab praeguse lehetegija arvamust vallalehe peamisest funktsioonist.

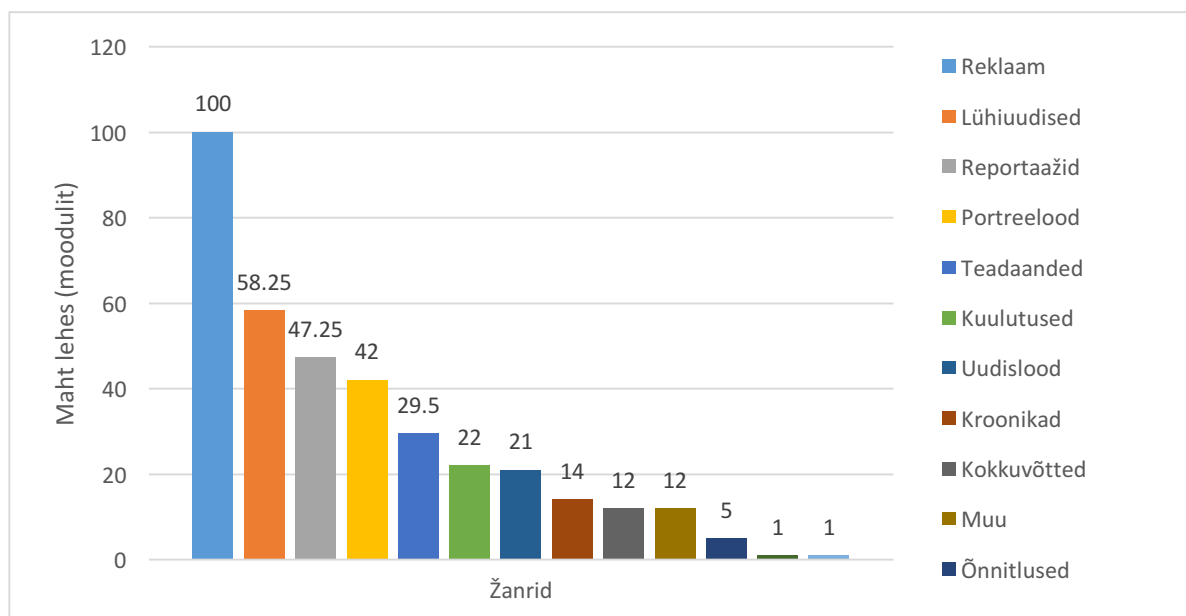
“Tegelikult on ju vallalehe mõte viia nii öelda vägisi valla uudised valla elanikule koju kätte. Mis toimub vallavalitsuses, mis toimub vallavolikogus. Pluss planeeringud, pluss eelteated kultuurisündmuste ja muude ürituste kohta. Ja siis ka tagantjärgi kroonika tegemine – mis on toimunud valla allasutustes, koolides, lasteaedades. Mitmesuguseid muid sündmusi. See on ikkagi nagu põhiline vallalehe funktsioon. Pluss võimalusel nagu meil on see persoonilugu, tutvustada siis ühte inimest või organisatsiooni põhjalikumalt.” (Paidla)

Sisu loomisel ei lähtuta otseselt ühestki määrusest, vaid see on aja jooksul välja kujunenud.

“Ausalt öeldes ei oska öelda, kas see on kuskil mingisuguses vallalehe määruses öeldud, aga nii on ta kuidagi kujunenud ja siamaani on ta niimoodi toiminud ka. On muidugi terve hulk asju, mida vald peab avaldama – ametlikke teateid, planeeringuid, enampakkumisi. Ja minu meelest ei ole see väga konkreetset ära öeldud, et kus kohal see tuleb avaldada.” (Paidla)

4.1.2. Žanrid

Žanriliselt jagunes novembrikuu Rapla Teataja järgnevalt: kõige enam oli esindatud reklaam (28%), seejärel lühiuudised (16%), reportaažid (13%), portreelood (12%), teadaanded (8%), kuulutused (6%), uudisllood (6%), kroonikad (4%), kokkuvõtted (3%), muu (3%), õnnitlused (1%) (vt joonis 4). “Muu” all on liigitatud vallavalitsuse poolne enampakkumine ning lehe päis. Lisaks olid lehes avaldatud ka kaastundeavaldused ja üleskutsed, aga nende mõlema maht moodulites oli 1 ja seega protsentuaalne maht lehest alla poole protsendi. Kui liigitada lühiuudised, reportaažid, portreelood ja uudisllood ajakirjanduseks ning reklaam, teadaanded, kuulutused, kroonikad, kokkuvõtted, muu ja õnnitlused mitteaajakirjanduseks, siis olid ajakirjanduslikud (47%) ja mitteaajakirjanduslikud materjalid (53%) osakaalult peaaegu võrdsed.

Joonis 4: Rapla Teataja novembrikuu žanriline jaotus

Lehetegija sõnul nende põhieesmärk ei olegi otseselt ajakirjandusliku sisu tootmine, vaid pigem vallas toimuvast teavitamine ja selle arhiveerimine.

“Nagu ma ütlesin, siis põhiline ongi valla info vägisi valla elanikele kätte viimine. Kes siis seda loeb, kes ei loe. Pluss teistpidi on need kroonika jutud, millest ma rääkisin. See on tegelikult valla ajaloo talletamine, sest paljud asjad on muidu niimoodi, et nad haihtuvad õhku, nad kaovad internetis kuhugi ära ja ei ole ju kedagi, kes neid kuskile eraldi salvestaks, et näed täna toimus siin mingi selline kontsert või ülehomme on seal midagi toredat. Oli, unustati, elu läheb edasi. Võibolla see ongi õige, aga võibolla viiekümne aasta pärast on kellelgi väga huvitav vaadata, et mis moodi seda elu just korraldati ja mis toimus.” (Paidla)

Kui enamik žanrite puhul on mahulise jaotuse jagumine moodulites küllaltki ühtlaste vahemikega, siis reklaami maht on teistest žanritest märgatavalt suurem (vt joonis 4). Kommertsreklaami osakaal kogu reklaami mahust oli aga vaid 6% ning ülejäänud reklaam oli otseselt seotud kohaliku elu või ettevõtetega.

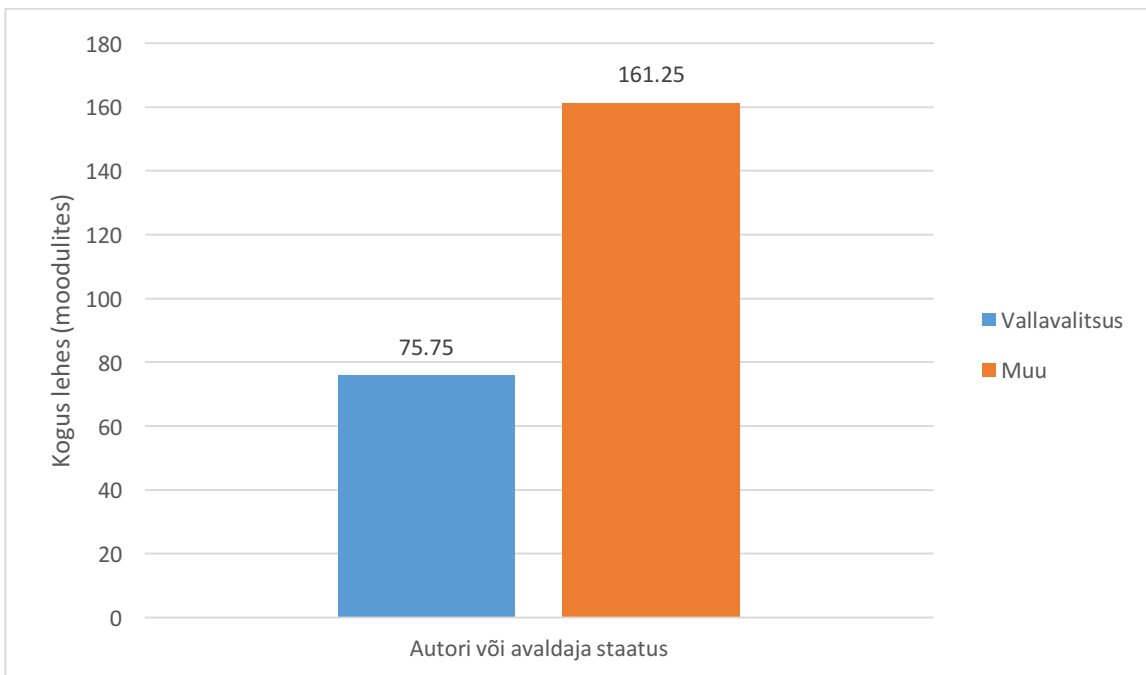
Praeguse lehetegija sõnul ei peaks lehes kommertsreklaami üldse olema, kuid selle otsuse teeb vallavalitsus.

“Minu arvates on see, et seal ei peaks kõiki asju sees olema, mis seal on praegu. Tähendab, ma ei ole sugugi seda meelt, et omavalitsused peaksid panema kommertsreklaami. Seal (vallavalitsuses) on see Exceli rida, mis tahab raha saada. Ja see on tegelikult selles kinni.” (Paidla)

4.1.3. Autor

Visuaalse analüüsi põhjal on tihti raske otsustada, kes on loo autor ning mis on tema staatus. Seetõttu analüüsisin vaid neid objekte, mille all oli nimi kirjas või mille sisu viitas otseselt selle avaldajale. Reklaamide puhul märkisin avaldajaks ettevõtte, asutuse või organisatsiooni, millele see reklaam viitas.

Kõikide objektide peale kokku oli novembrikuu Rapla Teatajas 23% vallavalitsuse avaldatud materjali ning 77% mõne muu asutuse oma (vt joonis 5). Selline tulemus tuleneb tõenäoliselt sellest, et vald ennast üldjuhul ei reklaami ning seega ei ole viimastel reklaamilehekülgedel esindatud nende avaldatavat materjali.

Joonis 5: Rapla Teataja novembrikuu tekstide jagunemine autori või avaldaja staatusel põhjal

Kui jätta aga siit reklaamid välja ning vaadelda ainult tekstimaterjale, siis on vallavalitsuse ja muu asutuse avaldatud tekstide vahekord veidi muutunud – 32% vallavalitsuse omi ning 68% muude autorite omi.

Tegemist on vallavalitsuse poolt väljaantava infolehega ning seetõttu võib pidada tekstide jagunemist vahekorda küllaltki tavaliseks. See tähendab, et kuigi rohkem on muude autorite tekste, siis on siiski rohkelt ka vallavalitsust ennast puudutavaid teemasid. Samas võib siinkohal mängida rolli ka aeg, millal leht ilmub. Vahel on seoses vallavalitsuse või –volikoguga rohkem toimumas, näiteks valimiste ajal, ning vahel pole selle kohta eriti midagi kirjutada.

Kuigi novembrikuu lehe visuaalse analüüsi põhjal oli võimatu konkreetselt eristada vallaelanike kirjutatud lugusid, siis lehe toimetaja sõnul kirjutavad inimesed üldiselt neile väga hea meelega ja kedagi tagasi ei lükata.

“Inimesed on ise leidnud, et kui sa oled Rapla Teatajas, siis sa oled nähtaval – teatakse sinust ja sinu tegemistest. Ja kes oskab oma asjadest paremini kirjutada, kui inimene ise. Tegelikult on inimesed väga huvitatud ise kirjutama ja pigem on üle tootmine lugudega. Ja me ei ole kedagi tagasi lükanud, kellel on midagi asjalikku öelda.” (Paidla)

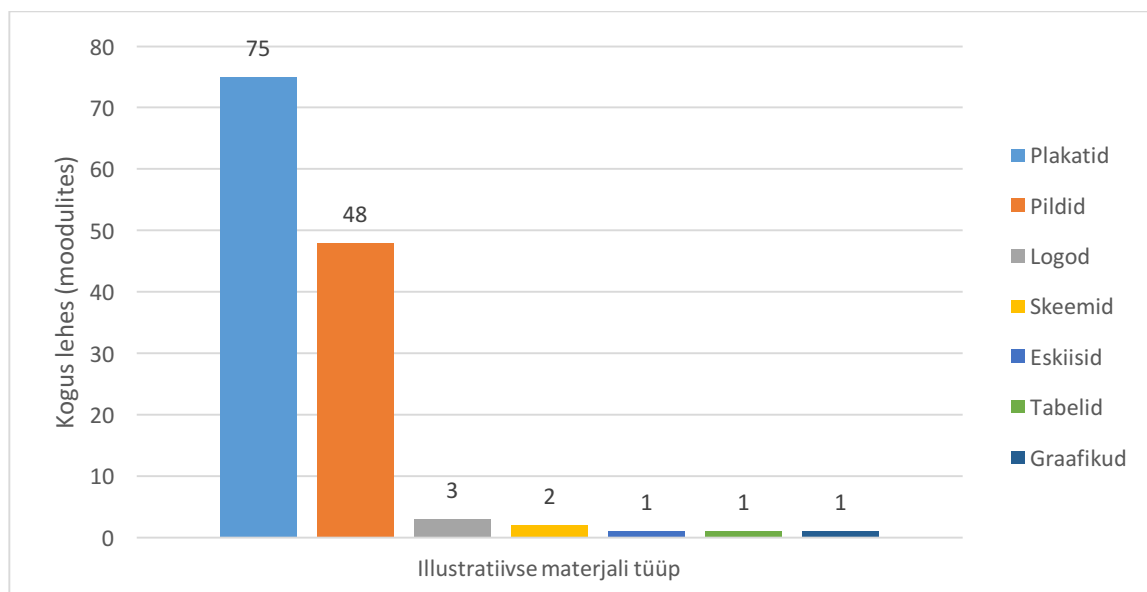
Ka teine Rapla maakonna valla lehetegija arvab, et üldiselt vallalehtedes tsensuuri ei ole.

“Samas kui on meile pakutud, kas oma inimesed või vallarahvas, keegi peab vajalikuks millestki kirjutada, siis üldiselt mina olen öelnud kõigile, et tsensuuri ei ole. Teemade alusel ma siin ei otsusta, et see ei lähe. Kui ta on ikkagi hea tava ja ühiselu reeglitega kooskõlas, siis ma panen ta sisse. Kas ta nüüd siin ka vallavalitsusele meeldib või minule endale kui toimetajale või mõnele teisele ametnikule, et see ei ole kriteeriumiks. On kriitiline ja raske küll, aga paneme sisse. Selles mõttes ta ei ole nüüd niisugune tavapärase ajakirjandus, ta on ikkagi rohkem infoleht. Ma arvan, et enamik vallalehti samamoodi käituvad.” (Normak)

4.1.4. Illustratiivne materjal

Illustratiivseid materjali lugude ilmestamiseks või eraldiseisva reklaamina oli lehes kokku 83 ühikut. Esindatud olid nii pildid, plakatid, logod, skeemid, eskiisid, tabelid kui ka graafikud. Viimased neli neist olid peamiselt esindatud vallavalitsuste tegevust kajastavate tekstide juures, tõenäoliselt eesmärgiga teha inimestele olukord veidi kergemini arusaadavaks.

360-st moodulist oli aga illustratiivse loomuga materjale kokku 137 moodulit (vt joonis 6), mis mahuliselt moodustas 38% kogu lehest. Kõige enam oli novembrikuu lehes illustratiivsetest materjalidest plakateid (55%), seejärel pilte (35%), skeeme (3%), logosid (2%), tabelleid (2%), graafikuid (2%) ning kõige vähem eskiise (1%).

Joonis 6: Rapla Teataja novembrikuu illustratiivse materjali jagunemine

Eelmises alapeatükis välja toodud žanrilise jaotuse juures oli näha, et lehes on palju reklaami ning seetõttu on rohkete plakatite esinemine lehes põhjendatud. Kuna tegemist on värviliselt trükitud lehega, siis ilmselt seetõttu on lisaks plakatitele ka küllaltki suures mahus pilte. Kindlasti varieerub ka illustratiivse materjal maht väga palju ning oleneb eelkõige aastaajast. Näiteks suvel on olulist informatsiooni ja tekste vähem, sest paljud asutused tegutsevad vähem aktiivselt või on puhkustel ning samal ajal toimub palju üritusi, millest tehakse palju pilte.

Ka illustratiivse materjali puhul on raske selgelt eristada vallakodanike poolt saadetud materjale, kuid lehe toimetaja sõnul on inimesed kaasatud ka illustratiivse materjali kogumisse.

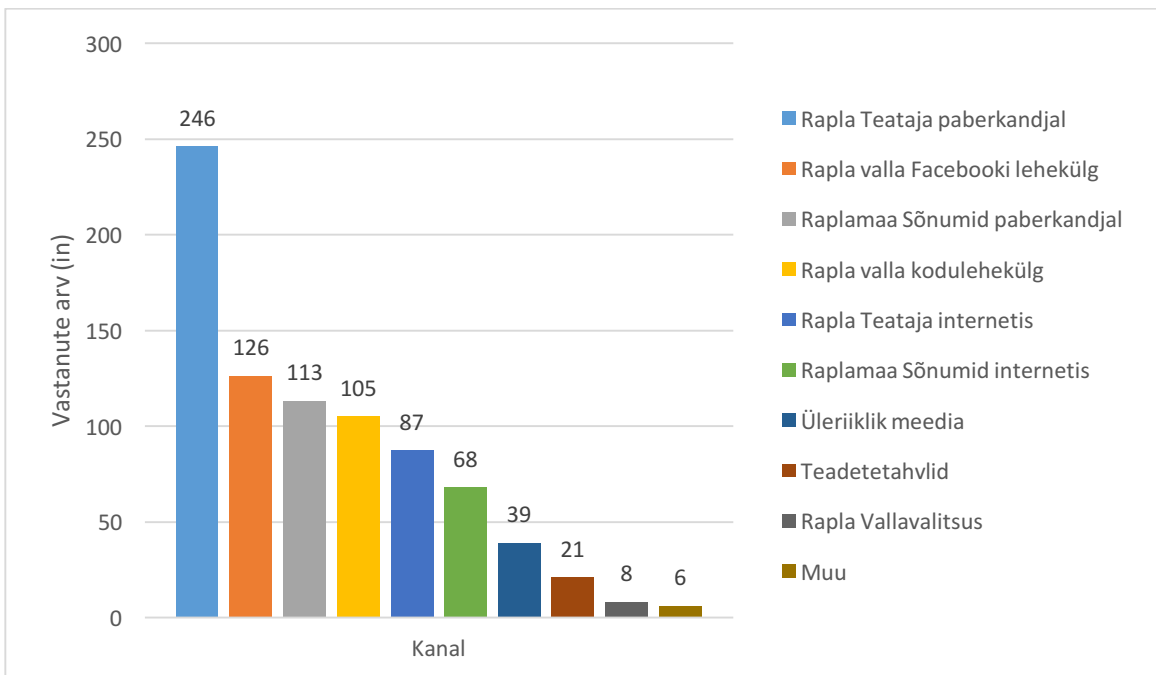
“Kui inimesed kirjutavad lugusid ja saadavad oma pilte, siis see on tegelikult ju väga suur asi.”
(Paidla)

4.2. Rapla Teataja lugejate arvamused

Esmalt on välja toodud vastanute kanalite eelistused vallas toimuva kohta informatsiooni saamiseks, seejärel lugemisharjumused seoses Rapla Teatajaga, lugejate hinnang lehele ja eelistused sisu osas, soovitusel lehe paremaks muutmiseks ning viimasena lugejate valmisolek lehetegemisele kaasa aidata.

4.2.1. Milliseid kanaleid eelistavad Rapla Teataja lugejad vallas toimuva kohta informatsiooni saamiseks?

Kõige enam loetakse vallas toimuva kohta informatsiooni saamiseks paberkandjal Rapla Teatajat (77%) (vt joonis 7). Teiste kanalitena kasutatakse valla Facebook'i lehekülge (39%), paberkandjal Raplamaa Sõnumeid (35%), valla kodulehekülge (33%), internetis loetavat Rapla Teatajat (27%), internetis loetavat Raplamaa Sõnumeid (21%), üleriiklikku meediat (12%) ja teadetetahvleid (7%). 6 inimest (2%) valisid ka variandi “muu” ning täpsustasid, et saavad informatsiooni teistelt inimestelt.

Joonis 7: Küsitlusele vastanute eelistused vallas toimuva kohta informatsiooni saamiseks

On näha, et paberikandjal Rapla Teatajat kasutatakse valla toimuva kohta informatsiooni saamiseks teistest kanalitest märgatavalt rohkem. Paberikandjal Rapla Teataja niivõrd suur populaarsus võib tuleneda sellest, et inimesed olid küsitlusele vastamise hetkeks häälestatud Rapla Teataja kohta vastama ning lisaks kantakse leht kõikidesse valda registreeritud majapidamistesse tasuta. Samas võib paberikandjal Raplamaa Sõnumite üle poole vähemat lugejaskonda põhjendada sellega, et maakonnalehes ei kajastata põhjalikult ühtegi maakonnas asuvat valda, vaid antakse ülevaade maakonna olulisematest teemadest ja sündmustest.

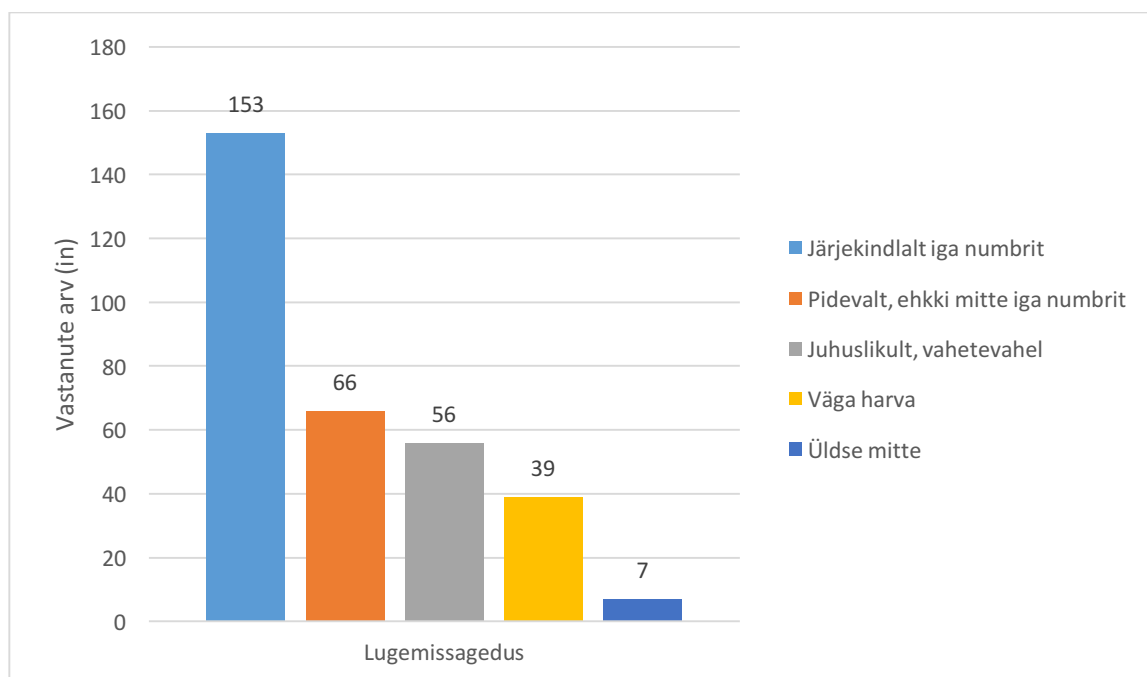
Valla Facebook'i lehekülje populaarsuse põhjuseks võib olla operatiivsus. Kui paberikandjal ja internetis kättesaadavad lehed ilmuvad teatud aja tagant, siis Facebook'is jagab ja kirjutab vald peaaegu iga päev postitusi. Rapla valla Facebook'i leheküljel (2017) on 2170 meeldimist, kuid tegelikult võib selle kasutajate arv olla veelgi suurem, sest informatsiooni saamiseks ei pea olema lehekülje meeldivaks lisanud.

Kuigi 27% vastanutest loeb vallas toimuva kohta informatsiooni saamiseks Rapla Teatajat veebist, siis ei usu lehetegija, et tulevikus võiks paberikandjal leht asendada veebiversiooniga.

“Ma arvan, et on erinevaid huvilisi, et kes vaatavad netist, kes vaatavad paberi pealt, aga ma ei kujuta küll ette, et lähema mingi kümnekonna aasta jooksul veel kõik inimesed hakkaksid netist lugema.” (Paidla)

4.2.2. Kui tihti ja kui suures mahus loetakse valla infolehte Rapla Teataja?

Rapla Teataja on tasuta leht, mis kantakse igal kuul igasse valda registreeritud majapidamisse ning tõenäoliselt sellest tulenevalt vastasid ka 48% vastanutest, et loevad järjekindlalt iga numbrit (vt joonis 8). Kuna täpsustatud ei olnud, mida lugemise all silmas peetakse, siis valisid selle vastusevariandi kindlasti mingil määral ka need inimesed, kes ainult lehte sirvivad. Peale aktiivsete lugejate jagunes lehelugemise sagedus järgnevalt: pidevalt, ehkki mitte iga numbrit (21%); juhuslikult, vahetevahel (18%); väga harva (11%); üldse mitte (2%).

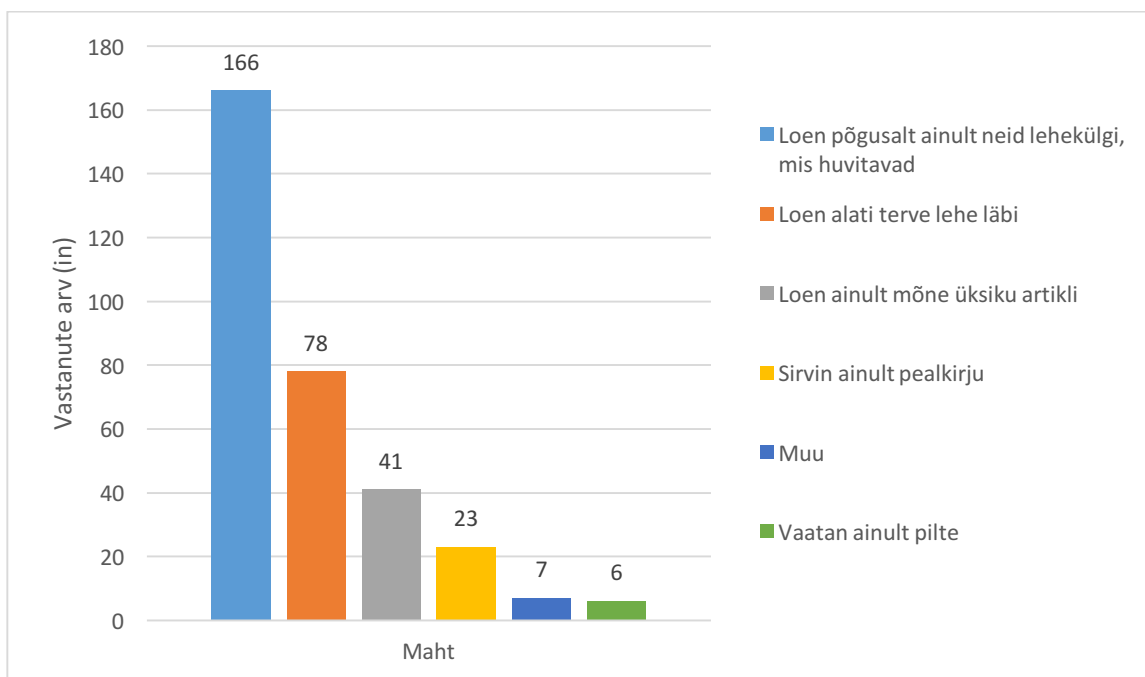
Joonis 8: Küsitlusele vastanute Rapla Teataja lugemissagedus

Kuigi keskmiselt valiti kõige enam vastusevarianti “järjekindlalt iga numbrit”, siis demograafiliste andmete põhjal loodud rühmades on märgata kerget erinevust keskmisest (vt lisa 3 tabel 6). Nimelt kuni 24-aastased ning alla keskkaridusega inimeste puhul oli kõige enam valitud vastuseks “juhuslikult, vahetevahel”.

Ka lehetegija usub, et iga kuu oodatakse lehte väga.

“Ma arvan, et on muutunud see, et lehte väga oodatakse. Ja kui siin nüüd vahepeal Omnivaga olid probleemid, et nad ei kandnud laiali, siis inimesed hakkasid mulle helistama, et mis toimunud on, mis juhtunud on, miks lehte ei ole. Teatakse ikka väga täpselt, et see tuleb ja seda oodatakse.” (Paidla).

Valla infolehe lugemise mahu puhul oli kõige populaarsemaks vastuseks “loen põgusalt ainult neid lehekülgi, mis huvitavad” (52%) (vt joonis 9). Sellest umbes poole vähem valiti varianti “loen alati terve lehe läbi” (24%), millele omakorda järgnesid “loen ainult mõne üksiku artikli” (13%), “sirvin ainult pealkirju” (7%), “muu” (2%) ning “vaatan ainult pilte” (2%).

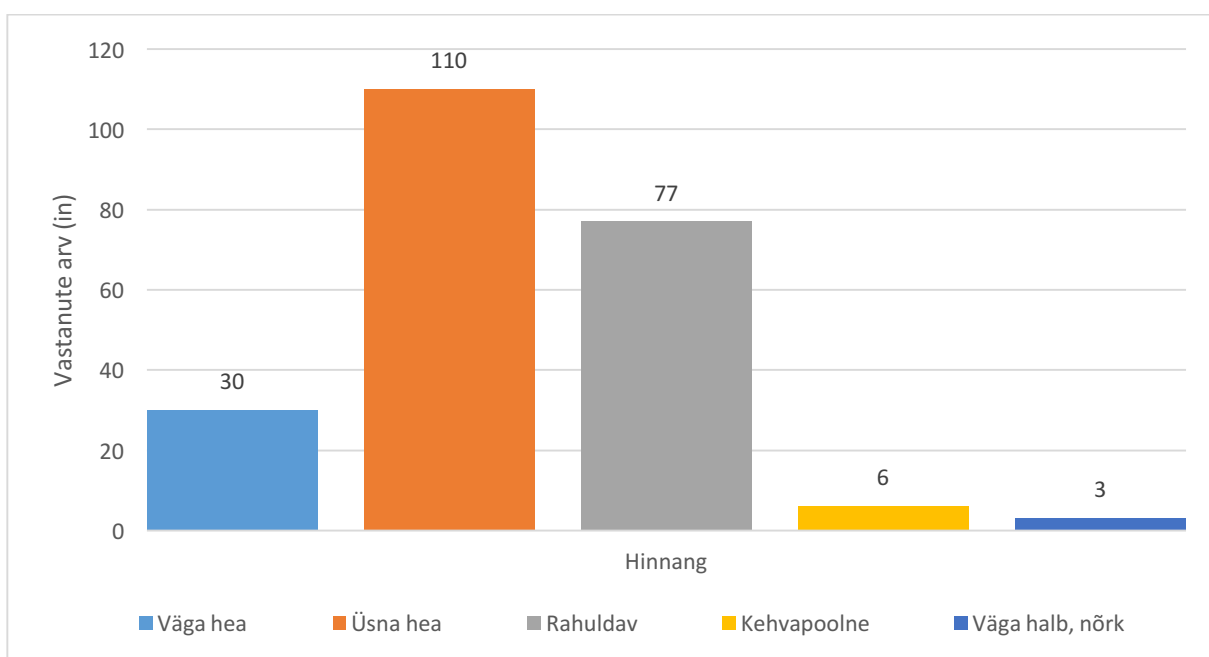
Joonis 9: Küsitlusele vastanute Rapla Teataja lugemise maht

Variant “muu” juures oli inimestel võimalik soovi korral ka ise midagi sobivat kirjutada. Seda võimalust kasutasid 7 inimest, kellest kolm olid eelmisele küsimusele vastanud, et nad ei loe lehte üldse mitte. Selgus, et nad siiski vaatavad rubriiki “kuhu minna” ning sünni- ja surmakuulutusi. Ka mahu küsimuse puhul on erinevates rühmades märgata kerget keskmisest erinevust (vt lisa 3 tabel 7), sest 55-64 aastased ning 65-74 aastased vastasid, et loevad alati terve lehe läbi.

4.2.3. Kuidas hindavad lugejad lehe sisu ning milliseid teemasid ja rubriike nad eelistavad?

Rapla Teataja novembrikuu numbriga oli tutvunud 226 inimest ning kõik nendest inimestest andsid sellele hinnangu. Ülejäänud 95 inimest, kes lehega veel tutvunud polnud, statistikas ei kajastu.

Üldiselt hindasid inimesed novembrikuu vallalehe üsna heaks (49%) (vt joonis 10). Selle põhjal ei saa küll teha kindlaid järeldusi, milline on inimeste üleüldine arvamus vallalehest, kuid kuna leht on oma ülesehituselt ja teemade valikult viimased kümme aastat olnud üsna sarnane, siis annab see ikkagi teatud ülevaate küsitlusele vastanute üldisest arvamusel. Veidi vähem inimesi ehk 34% hindas lehe rahuldavaks ning 13% väga heaks. Vaid 3% inimestest pidas lehte kehvapoolseks ja ainult 1% väga halvaks või nõrgaks. Seega võib väita, et üldine arvamus lehe olemusest on pigem hea ning väga suurt rahulolematust küsitlusele vastanute puhul ei ilmnenu. Samas annab lehte väga heaks pidavate vastanute väiksem osakaal märku, et lehte saaks kindlasti veel paremaks teha.

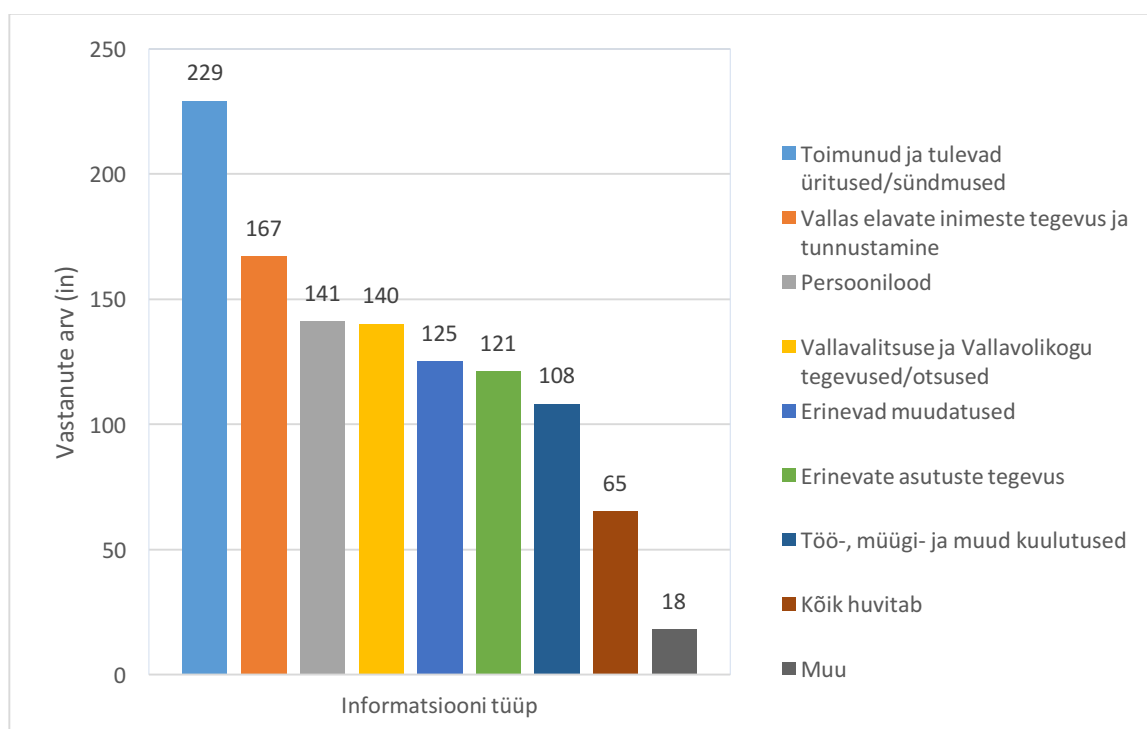

Joonis 10: Küsitlusele vastanute hinnang novembrikuu Rapla Teatajale

Kui üldiselt tundusid inimesed olevat lehega rahul, siis rühmade kaupa on märgata veidi suuremat negatiivsust (vt lisa 3 tabel 9). Nimelt näiteks mehed (48%) ja vallas üle 5 aasta elanud inimesed (60%) hindasid märgatavalt suurema osakaaluga lehe hindele rahuldav. Ka üle 75-aastased ning keskeriharidusega inimesed hindasid üsna hea kõrval samasuure protsentuaalse kaaluga lehe rahuldavaks.

Huvipakkuva informatsiooni sisu puudutava küsimuse puhul oli inimestel võimalik valida mitu sobivat variant. Kõige rohkem pakuvad inimestele huvi üritused ja sündmused (71%) (vt joonis 11). Seejärel vallas elavad inimesed (52%), persoonilood (44%), vallavalitsus ja -volikogu

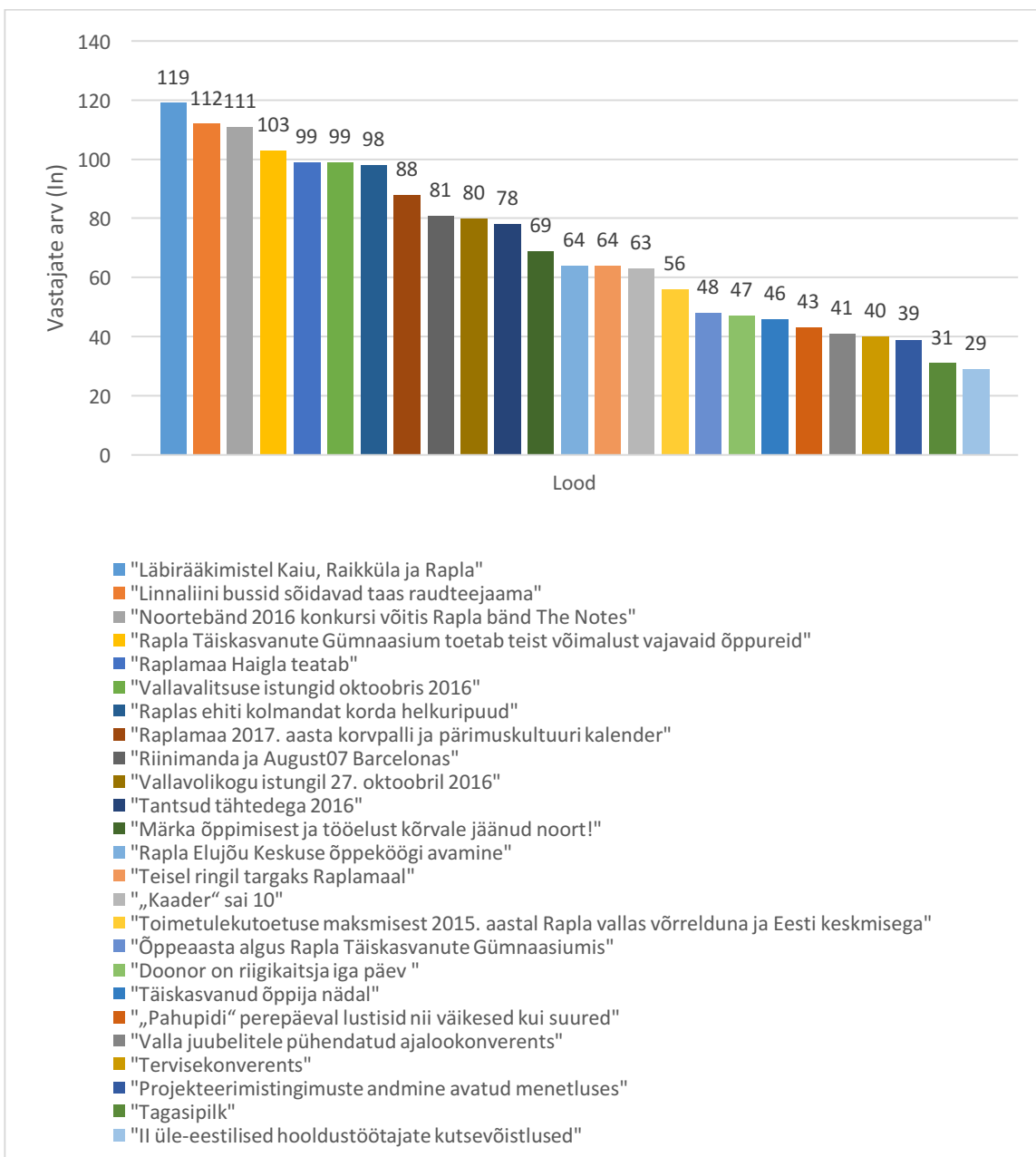
(44%), muudatused (39%), asutused (38%) ning kuulutused (34%). Inimesi, keda huvitab kõik oli 20% ning neid, kes valisid muu 6% (vt lisa 3 tabel 8).

Joonis 11: Küsitlusele vastanutele huvipakkuv informatsioon vallas toimuva kohta

Huvipakkuvate teemade järjestuse põhjal on võimalik oletada, millist funktsiooni täidab auditoriumi jaoks valla infoleht. Kui vaadata, et kolm kõige enam inimestele huvipakkuvat teemat on üritused ja sündmused, vallas elavad inimesed ning persoonilood, siis võib järeldada, et eelkõige soovitakse infolehest saada informatsiooni vallas toimuva ja selle elanike kohta.

Küsitlusele vastamise hetkel oli novembrikuu Rapla Teatajaga tutvunud 226 inimest, mis moodustab 70% kõigist vastanutest. Ülejäänud 95 inimese, kes polnud tolle kuu lehte veel lugenud ega sellega tutvunud, andmed statistikas ei kajastu. Inimestele esitati nimekiri novembrikuu lehes avaldatud lugudest ning neil paluti märkida need lood, mida nad tolles lehes lugesid. Kõige enam (53%) valiti varianti “Läbirääkimistel Kaiu, Raikküla ja Rapla” (vt joonis 12). Antud teema kohta on inimestel kõige vähem võimalusi muudest allikatest kuulmiseks ning tõenäoliselt just seetõttu seda ka kõige rohkem loetuks märgiti. Võimalus on aga, et antud lugu jäi kõige paremini meelde ja seetõttu seda ka kõige enam valiti. Kõige vähem (13%) loeti või jäi meelde inimestele lugu “II üle-eestilised hooldustöötajate kutsevõistlused”.

Joonis 11: Küsitlusele vastanute loetud lood novembrikuu Rapla Teatajas

Eelnevast jaotusest on näha, et kolm kõige populaarsemat lugu puudutavad kõik päevakajalisi teemasid ning paljusid elanikke. Samas viimased kolm on juba esmapilgul oma pealkirjalt tavainimese jaoks tunduvalt kaugemad.

4.2.4. Mis võiks olla lugejate arvates lehes teisiti?

Ideid Rapla Teataja muudatusteks pakkus 321st vastanust 53 (17%). Vastuseid oli väga erinevaid (vt lisa 4), kuid nende sisu põhjal kujunesid välja põhilised märksõna – sisu, kvaliteet,

ilmumissagedus, ülesehitus, Raplamaa Sõnumid ja reklaam. Omaette kategooria “muu” moodustasid need ideed, mis ei sobinud ühegi teise märksõna juurde.

Kõige enam pakuti ideid, mis puudutasid Rapla Teataja sisu (vt lisa 3 tabel 10). 47% ideede pakkujatest soovitasid sisu puhul peamiselt muuta teemade osakaalu lehes. See tähendab, et mõne arvates tuleks kirjutada rohkem noortest, mõne arvates vähem kultuurist ja mitmete arvates peaks üldiselt olema lehes rohkem informatsiooni.

Sarnaselt mõne lugejaga tõi Armar Paidla lehe nõrkustena välja kommertsreklaami olemasolu tasuta infolehes.

“Tähendab, ma ei ole sugugi seda meelt, et omavalitsused peaksid panema kommertsreklaami.”(Paidla)

Lehetegijate endi jaoks võib üheks probleemiks pidada vähest rahalist ressursi.

“Võiks olla küll leht paksem, aga eks ta läheb samamoodi sellesse Exceli tabelisse jälle. Eelarves ei ole selle jaoks raha. Ja vaata siis, kelle asjad sa välja jätad ja kelle asju sa välja ei jäta. Et mis kannatab edasi lükata ja mis ei kannata. See on tihe koostöö vallapoolse inimesega ehk avalike suhete spetsialistiga, et kellele ta mida on lubanud. See on poliitiline otsus, et kui palju raha selle jaoks eraldatakse.” (Paidla)

Kõige keerulisemaks murekohaks võib aga lehetegijate jaoks pidada hoopis uuenenud koostööd Omnivaga.

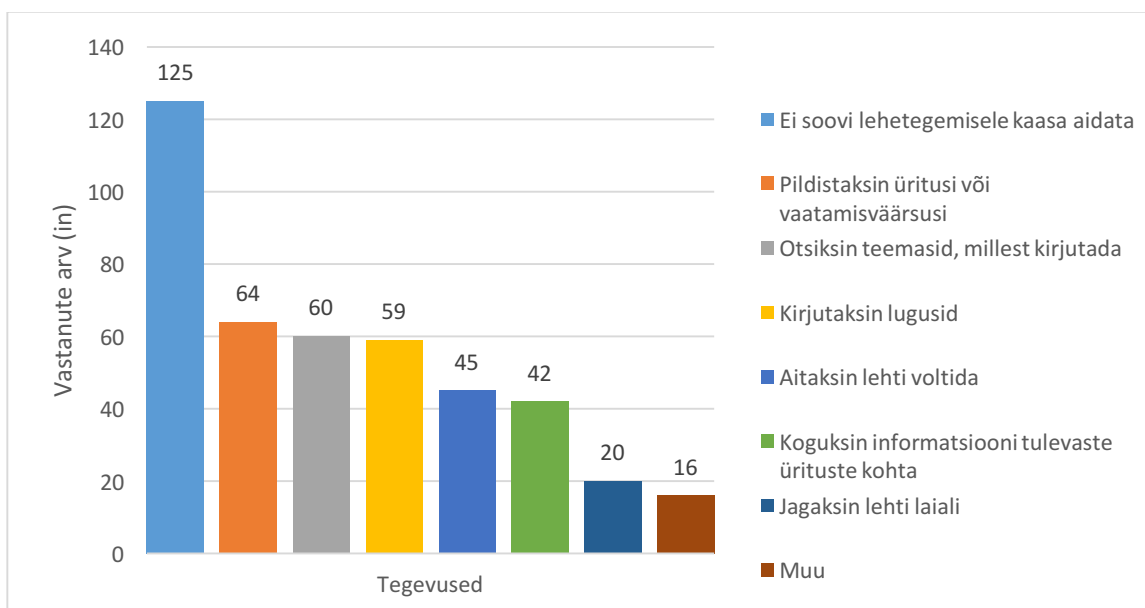
“...me oleme siin kokku saanud inimestega, meie oma kolleegidega tähendab, ja see on nende kõigi probleem. See levitamine ja Omniva.” (Normak)

4.2.5. Millega oleksid lugejad valmis ise lehe valmimisele kaasa aitama?

Praegusel hetkel on inimestel küll võimalik lehetegemisele kaasa aidata, kuid aktiivselt lehetegijad sellist üleskutset ei levita. Peamiselt saadavad inimesed lugusid ja pilte ning on abiks lehtede voltimisel.

“Ütleme nii, et me plakatitega ei käi neid tänaval otsimas... Kirjutavad lugusid ja teevad pilte. Liis Ehavere (Rapla Teataja persoonilugude autor) muidugi persoonilugudega. Nüüd on see voltimine läinud sedasi toredasti, et mul on Vahtra tugikeskuse omad abiks rõõmuga.” (Paidla)

Küsitluse tulemuste põhjal (vt joonis 13) selgub, et tegelikult 61% vastanutest oleks erineval moel valmis lehetegemisele kaasa aitama.

Joonis 12: Küsitlusele vastanute valmisolek lehetegemisele kaasa aidata

Need inimesed, kes soovisid olla lehetegemisele abiks, olid kõige rohkem (20%) nõus pildistama üritusi või vaatamisväärsusi. Kõige enam valisid seda variant kuni 24-aastased ning alla keskharidusega inimesed (vt lisa 3 tabel 11). See võib paljuski tuleneda sellest, et noortel on tehnika alal paremad teadmised ning võimalused. Üle 75-aastased ning vallas vaid paar aastat elanud inimesed valisid kõige rohkem aga varianti “kirjutaksin lugusid”. Vanemate inimeste puhul võib tuleneda see sellest, et neil on palju, millest kirjutada ning samas ka vaba aega. Uute elanike puhul võib olla tegemist tahtega sisse sulanduda ning vallaleht on hea võimalus oma mõtete ja koostöövalmiduse näitamiseks.

Rapla Teataja toimetaja sõnul aga tegelikult otsest vajadust lehetegemisele kaasaaitamiseks ei ole.

“Ütleme nii, et me plakatitega ei käi neid tänaval otsimas. Inimesed on ise leidnud, et kui sa oled Rapla Teatajas, siis sa oled nähtaval – teatakse sinust ja sinu tegemistest. Ja kes oskab oma asjadest paremini kirjutada, kui inimene ise. Tegelikult on inimesed väga huvitatud ise kirjutama ja pigem on üle tootmine lugudega. Kui inimesed kirjutavad lugusid ja saadavad oma pilte, siis see on tegelikult ju väga suur asi. Nüüd on see volimine läinud sedasi toredasti, et mul on Vahtra tugikeskuse omad abiks rõõmuga.” (Paidla)

Ka teine intervjuueeritav tõi välja, et vahel võib liiga paljude inimestega koostöö tegemine tuua hoopis probleeme.

“Need on ikkagi sellised igapäeva asjad, mis tulevad ette – keegi ei jõua oma lugu valmis või keegi unustab ära ja pean meelde tuletama. Ja siis vaatame, et neid teateid ei olegi veel saanud ja siis peame ise kokku otsima kodulehekülgedelt.” (Normak)

4.3. Infoleht pärast haldusreformi – tegijate arvamused

Haldusreformi tagajärjel muutub tõenäoliselt kohalike lehtede jaoks väga palju. Alustades olemasolevate kohalike omavalitsust infolehtede kaotamisest ning suuremate tiraažidega uute infolehtede loomisest ning lõpetades omavahelise konkurentsi võimaliku suurenemisega.

Täpsed andmed uue valla infolehe kohta puuduvad aga isegi praegustel lehetegijatel.

“Viimane, mis ma kuulsin, et sügisel pannakse praegused lehtede tegijad kokku ja siis nad hakkavad arutama, mis edasi saab. Minu meelest ei ole see päris viimase minuti küsimus ja seda peaks natuke varem arutama. Seda enam, et tehakse ka hanked, mis võtavad teatud aja. Selleks on vaja hanke tingimused välja töötada, aga keegi ei tea veel, milline hakkab leht olema. Need peaks ju olema siis juba kokku lepitud.” (Paidla)

Kuigi ka uus lehetegija ei ole veel teada, siis on mõlemad praegused lehetegijad seda meelt, et toimetaja tuleks valida kohalike inimeste seast.

“Arvan, et see on üsna oluline, kuna kohalik inimene tunneb kohalikke olusid.” (Paidla)

“Tõesti ei tahaks seda, et ta läheks teenusepõhiseks. Nagu sellest koguaeg räägitakse, et see inimlik mõõde ikka päris ära ei kaoks. See ikkagi võiks olla.” (Normak)

Lisaks lehetegijale arvatakse tõenäoliselt muutuvat ka lehe maht.

“Igast jutte on olnud. Näiteks kaks korda kaheksa lehekülge, mis annab kuusteist, mis tegelikult arvestades, et see territoorium läheb suuremaks, elanikke tuleb juurde. Siis ma ei pea seda nagu väga heaks mõtteks. Siis peaks ilmuma 12+8 näiteks. See oleks nagu loogilisem... Tõenäoliselt peab tulema juurde, sest kaheteistkümnega välja ei mängi, kui vaadata, et Kaiu

vist annab iga kuu oma lehte välja, aga Raikküla vist annab üle kahe kuu. Mingisugune mahu muutus peab toimuma, on ta siis mahu või sageduse muutus. Loogiline oleks muidugi sageduse muutus, mis toob ka mahtu juurde.” (Paidla)

“Võime arvata, et võibolla see rahaline olukord siis paraneb või eelarve suureneb, et siis see ilmutissagedus läheb tihedamaks... Võibolla ta hakkab ilmuma iga nädal nädalalehena.” (Normak)

Suuremaid muutusi aga tõenäoliselt oodata ei ole.

“Aga kui ma olen siin vaadanud neid teiste valdade lehti, siis tegelikult on mõte ju sama ümberkaudsetel valdadel. Ei ole mõtet mingit revolutsiooni tegema hakata sellega. Et mida see annab. Kohapeal aetakse ikkagi kohalikku asja ja lepitakse parim võimalik, selle järgi, mis siin on.” (Paidla)

Peamiste võimalike murekohtadena uue lehe loomisel nähakse kahte küsimust: kuidas paigutada erineva piirkonna informatsioon lehes ning kas muuta leht tasuliseks.

“Ma arvan, et seal ei tekigi väga suuri probleeme. Pigem võibolla mingisuguseid arutelusid selle üle, kas me teeme Raikkülale mingi oma lehekülje, kas me teeme Kaiule oma lehekülje, kas me teeme Juurule oma lehekülje või paneme need asjad segamini. Mina eeldaks, et kui on üks vald, nad võiks juba olla ikkagi segamini.” (Paidla)

“Seda muidugi sooviks küll väga säilitada, et ta ei muutuks tasuliseks. Aga ma küll väga kardan, et nii see ei jää.” (Normak)

Peamise soovitusena toovad praegused kohalike omavalitsuste lehtede toimetajad välja selle, et ka uuel lehetegijal säiliks koostöö kohalike inimeste ja kogukondadega.

“Ma arvan, et see asi loksub paika. Esiteks on ju ka nendel lehtedel praegu mingisugune nii öelda kirjasaatjate punkt või infoandjate punkt. Ja see, kes hakkab seda lehte edasi tegema, mõistlik on algul vähemalt teha koos nende eelmiste tegijatega või kellegagi nendest, kes seda seltskonda tunnevad. Aga ajapikku hakkad ju ise tundma ja suhtlema. Ja see asi loksub paika..” (Paidla)

“Ja siis ikkagi see side kohalike kogukondadega. Et jõuaks sealt nendest väikestest kohtadest ja küladest nende info ka lehte.” (Normak)

Mõlemad praeguste omavalitsuste infolehtede tegija on ühel meelel, et uue omavalitsuste lehed võivad olla maakonnalehtede jaoks suureks murekohaks.

“Ma võin oletada praegu, see on täiesti umbes öeldud number, kuna me ei tea kui suureks see vald läheb. Kui praeguse 4300 asemel hakkab ilmuma 6000, siis see on üle kahe korra suurem tiraaž kui (Raplamaa) Sõnumitel. Ja loomulikult on reklaamiandjale ahvatlevam anda suurema tiraažiga lehte oma reklaam. Seda enam, et meil läheb see PDF-ina üles ja see reklaam jääb sinna sisse ja näha. (Raplamaa) Sõnumite kodulehel ju ei ole. Neil on reklaamid eraldi, aga ilmselt nad ka maksavad sellest eraldi, sest neil ju PDF varianti lehest ei ole kusagil üleval.” (Paidla)

“Ma kardan küll, et selle maakonnalehe kandepind väheneb kindlasti. Ega praegugi see Rapla vallaleht on suurema tiraažiga kui maakonnaleht.” (Normak)

5. JÄRELDUSED, DISKUSSIOON JA SOOVITUSED

Kolme erineva uuringu tulemustes oli nii üllatavat kui ka teatud mõttes ettearvatavat. Eelkõige kinnitasid need uuringud eeldust, et valla infolehe on küll omad head ja vead, kuid sellele vaatamata on see vallakodanike jaoks olulisem kohal. Järgnevalt on välja toodud töö järeldused ja diskussioon ning soovitused uue valla infolehe tegemiseks.

5.1. Järeldused ja diskussioon

Uurimisküsimustest lähtuvalt keskenduvad järeldused Rapla Teatajale enne haldusreformi, selle lugejate suhtele infolehte ning lehetegijate arvamusele infolehe tulevikust peale haldusreformi.

5.1.1. Rapla Teataja enne haldusreformi

Sarnaselt Vaagen (2011) ja Glase (2016) bakalaureusetöödele selgus ka käesolevast tööst, et vaadeldava kohaliku omavalitsuse infolehe peamine eesmärk on üldiselt öeldes informeerida vallakodanike vallavalitsuses ja –volikogu tegevusest, kajastada vallas toimuvaid üritusi ja avaldada kultuuriteateid. Lisaks tõi praegune lehetegija Armar Paidla olulise valla infolehe funktsioonina välja ka vallas toimuva arhiveerimise. Nendest eesmärkidest tulenevalt on aastate jooksul kujunenud välja Rapla Teataja sisu ning üldine valmimise protsess.

Rapla Teataja sisu 2016. aasta novembrikuu numbri põhjal

Novembrikuu lehe sisu oli küllaltki mitmekesine. Kõige suurema osa moodustasid asutuste tegevust puudutav materjal, vallakodanike tegevus ja tunnustamine, info sündmuste kohta ning kuulutused. Sellest tulenevalt võib öelda, et novembrikuu lehes olid infolehe üldised eesmärgid täidetud. Lisaks kinnitab see kohalike omavalitsuste infolehtede sobivust hüperlokaalseks ajakirjanduseks, mille eesmärk on kajastada otseselt inimese ümber toimuvat (Potts, 2007) ning täita tühimikud, mis on jäänud teiste lehtede poolt kajastamata (Chadha, 2015).

Žanridest domineeris reklaam, kuid ajakirjandusliku ja mitteajakirjandusliku materjali osakaal oli siiski peaaegu võrdne. Samas vajaks ajakirjandusliku ja mitteajakirjandusliku vahekorra

täpsema hindamine põhjalikku sisuanalüüsi, et näha, kas esmapilgul ajakirjanduslikud žanrid omavad sisult ka ajakirjanduslikku väärtust. Materjal pärines enamasti valla allasutustelt ja vähem vallavalitsuselt. Sarnaselt Joa (2012) läbiviidud uuringule saab sellise tulemuse põhjal järeldada, et infolehe roll ei ole olla kogukonna valvekoer.

Igal leheküljel oli võimalik näha ka illustratiivset materjali, mis muudab selle tõenäoliselt lugeja jaoks atraktiivsemaks. Samas ankeetküsitluse tulemused näitasid, et piltide kvaliteediga ei olda eriti rahul ja loetud lugude puhul ei pruugi illustratiivne materjal otsest rolli mängida. Üks võimalus oleks kasutada koguseliselt vähem, kuid suurema mahuga pilte. Samas oleks võimalik jätta ka illustratiivse materjali kogus samaks, kuid vähendada tekstilist materjali.

Sisu kujunemine ja vallakodanike kaasamine lehetegemisse

Taaskord sarnaselt Glase (2016) bakalaureusetöö tulemustele ei lähtu ka Rapla Teataja lehetegijad selle koostamisel otseselt ühestki määrusest, vaid sisu loomise protsess on aja jooksul välja kujunenud. Samas on aga teatud hulk informatsiooni, mida vald peab avaldama ning mille kanaliks on valitud valla infoleht. Kuna Eestis kohalikest lehtedest esindatud vaid maakonna- ja piirkonnalehed ning kohalike omavalitsuste infolehed, siis puudub hetkel paberkanalil alternatiiv, kus vallavalitsus saaks oma materjale avaldada. Samale järeldusele jõudsid Joa (2012) bakalaureusetöös ka Nissi Valla Teataja tegijad. Seega on teatud mõttes paratamatu, et praeguses kohalike lehtede süsteemis on kohalike omavalitsuste infolehed need, kes ei saa olla täiesti sõltumatud ja peavad osa lehest pühendama vallavalitsuse tegevusele.

Üldise struktuuri puhul lähtutakse aja jooksul väljakujunenud tavast, kus igale leheküljele on määratud teatud valdkond. Vahel võib see küll muutuda, kuid üldiselt on enamvähem teada, kuhu leheküljele teatud teemad üritatakse panna. Lehekülgede kaupa kindel ülesehituse süsteem puudub. Selline lähenemine võimaldab lehetegijal lehte loominguulisemalt koostada ja tõenäoliselt väldib lehe liiga üksluiseks muutumist.

Inimesed on kõige enam kaasatud lugude kirjutamisse ning lehetegija sõnul kirjutatakse vahel isegi liiga palju. Kedagi tagasi ei taheta lükata. Sama selgus ka Glase (2016) bakalaureusetööst, kus toimetajate sõnul on lehed kaastöökõigile avatud. Samas on vallakodanikud väikese koha eripäradest tulenevalt tihti ka vallavalitsuste allasutuse töötajad ning seetõttu võib olla lugeja

jaoks raske eristada, mis rollis on täpselt kirjutamise hetkel olnud. Lisaks lugude kirjutamisele saadetakse aktiivselt ka pilte ning ollakse abiks lehtede voltimisel.

5.1.2. Rapla Teataja lugejate suhe infolehte

Haldusreformi järel suureneb Rapla valla elanike arv ja lehe tiraaž peab kindlasti mingil määral tõusma. Kuigi selle protsessi käigus on oluline pöörata tähelepanu uutele vallakodanikele, siis on siiski tähtis mõista paremini ka olemasolevate vallakodanike suhet infolehte.

Rapla Teataja lugejate kanalite eelistused vallas toimuva kohta informatsiooni saamiseks

Küsitlusele vastanud eelistavad kõige enam saada vallas toimuva kohta informatsiooni paber kandjal Rapla Teatajast, Rapla valla Facebook'i leheküljelt ning paber kandjal maakonnalehest Raplamaa Sõnumid. Kuigi antud bakalaureusetöös läbiviidud küsitlusele vastasid tõenäoliselt vaid aktiivsemad lehelugejad, siis ka teistest suurematest uuringutest on näha, et kohalike omavalitsuste infolehed ongi üldiselt Eestis kõige loetumad lehed (MeeMa, 2014). Valdade ühinemise tagajärjel võib valla Facebook'i lehekülg muutuda veelgi populaarsemaks, sest teistel ühinevatel valdadel see hetkel puudub ning valla operatiivse informatsiooni saamiseks on see koduleheküljest mugavam variant. Virtuaalselt vallakodanike ühendamine võib aga omakorda viia hüperlokaalse ajakirjanduse kõige tavapärasema nähtuseni, milleks on hüperlokaalsed infoportaalid. Samas on teiste ühinevate valdade elanike arv kokku vaid paar tuhat ja märkimisväärseid muutusi kanalite eelistuses ei pruugi toimuda.

Rapla Teataja lugemise tihedus ja maht

Rapla Teatajat loetakse järjekindlalt igal kuul, kuid peamiselt vaid neid lehekülgi, mis huvitavad. Ka Rapla Teataja toimetaja usub, et inimesed iga kuu väga ootavad seda lehte. Suuresti võib seda mõjutada see, et valla infoleht kantakse tasuta kõikidesse valda registreeritud majapidamistesse. Lugejad paneb aga raskesse olukorda teadmatus, kas igakuiselt loetav või sirvitav infoleht jõuab ka järgmisel aastal peale haldusreformi tasuta postkasti või tuleb selle eest maksta hakata. Rapla maakonnas on peale kohaliku omavalitsuste infolehte veel vaid tasuline maakonnaleht, mis tähendab, et puudub paber kandjal tasuta alternatiiv, kust informatsiooni saada. Lisaks võib tasuliseks muutumine tähendada taaskord seda, et rohkem

inimesi hakkab otsima informatsiooni valla Facebook'i leheküljelt või koduleheküljelt. Rapla Teataja ja Juuru Valla Teataja tegijate arvates on oluline, et leht siiski jääks tasuta ilmuma.

Lugejate hinnang ja eelistused lehe sisule

Küsitlusele vastanutest, kes olid novembrikuu lehte lugenud, hindasid pooled novembri lehenumbri üsna heaks. Ka Vaagen (2011) bakalaureusetöös läbiviidud intervjuudest selgus, et infolehtesid hinnatakse pigem positiivselt. Bollverk (2008) bakalaureusetöös hinnati aga eraldi lehe sisu ning kujundust, millest selgus, et valdavalt hinnati nii sisu kui ka kujundus üsna heaks. Kuigi lehed on erinevad, siis võib nende hinnangute aluseks olla üldine arvamus kohalike omavalitsuste infolehtedest.

Kõige enam huvitab küsitlusele vastanuid info sündmuste kohta, vallakodanike tegevus ja tunnustamine, persoonilood ning vallavalitsuste ja –volikogu tegevus. Novembrikuus lugesid küsitlusele vastanud aga kõige enam hoopis asutuste tegevust, vallas elavate inimeste tegevust ja tunnustamist, vallavalitsuse ja –volikogu tegevust ning sündmusi kajastavaid lugusid (vt tabel 1).

Tabel 1: Inimestele huvipakkuva informatsiooni ja novembrikuus loetud lugude sisu jaotus

	Inimestele huvipakkuva informatsioon (% vastanutest)	Novembrikuus loetud lood (% vastanutest)
Toimunud ja tulevad üritused/sündmused	71%	84%
Vallas elavate inimeste tegevus ja tunnustamine	52%	192%
Persoonilood	44%	32%
Vallavalitsus ja -volikogu tegevused/otsused	44%	105%
Erinevad muudatused	39%	35%
Erinevate asutuste tegevus	38%	240%
Kuulutused	34%	-
Muu	6%	10%

Lehes oli kõige rohkem esindatud asutuste tegevust, vallas elavate inimeste tegevust ja tunnustamist ning sündmuste infot kajastavad materjalid (vt tabel 2). Täpsemate andmete saamiseks oleks oluline koostada rohkem kui ühe lehenumbri kontentanalüüs. See annaks võimaluse näha, milline on üldine Rapla Teatajas avaldatud informatsiooni jaotus.

Tabel 2: Erineva informatsiooni olulisus auditooriumi jaoks ning selle jagunemine novembrikuu lehes

Informatsiooni tüüp	Olulisus auditooriumi jaoks (% vastanutest)	Kogus lehes (% kogu lehe pinnast)
Toimunud ja tulevad üritused/sündmused	71% (1)	25% (3)
Vallas elavate inimeste tegevus ja tunnustamine	52% (2)	32% (2)
Persoonilood	44% (3/4)	12% (4/5)
Vallavalitsuse ja Vallavolikogu tegevused/otsused	44% (3/4)	8% (6)
Erinevad muudatused	39% (5)	1% (8)
Erinevate asutuste tegevus	38% (6)	41% (1)
Töö-, müügi- ja muud kuulutused	34% (7)	12% (4/5)
Muu	6% (8)	2% (7)

Kuigi küsitlusele vastanute jaoks oli kõige huvipakkumaks informatsiooniks sündmuste infot kajastavad materjalid, siis novembrikuus osutus nende poolt kõige loetumaks vallavalitsuse ja –volikogu tegevust puudutav lugu “Läbirääkimistel Kaiu, Raikküla ja Rapla” (vt tabel 3). Tabelist 3 on näha, et loetud lugudeks märgiti päevakajaliste pealkirjadega lugusid. Kõige vähem märgiti loetuks vallas elavate inimeste ja asutuste tegevust puudutav lugu “II üle-eestilised hooldustöötajate kutsevõistlused”.

Tabel 3: Kõige loetumad lood novembrikuu lehes ning nende visuaalsed tunnused

Lugude loetavus	Informatsiooni tüüp	Lk / jrk nr	Suurus lehes	Illustratiivne materjal
1. Läbirääkimistel Kaiu, Raikküla ja Rapla	Vallavalitsuse ja – volikogu tegevus	2 / 5	5 moodulit	-
2. Linnaliini bussid sõidavad taas raudteejaama	Muudatused	4 / 14	1,5 moodulit	-
3. Noortebänd 2016 konkursi võitis Rapla bänd The Notes	Vallas elavad inimesed	8 / 31	4 moodulit	1 pilt
4. Rapla Täiskasvanute Gümnaasium toetab teist võimalust vajavaid õppureid	Asutuste tegevus, vallas elavad inimesed	1 / 1 5 / 17	42 moodulit	6 pilti
5. Raplamaa Haigla teatab	Asutuste tegevus	6 / 21	7 moodulit	-
6. Vallavalitsuse istungid oktoobris 2016	Vallavalitsuse ja – volikogu tegevus	2 / 2	9 moodulit	-
7. Raplas ehti kolmandat korda helkuripuud	Sündmus/üritus	4 / 11	5,25 moodulit	3 pilt
8. Raplamaa 2017. aasta korvpalli ja pärimuskultuuri kalender	Sündmus/üritus, asutuste tegevus	9 / 38	5 moodulit	1 plakat
9. Riinimanda ja August07 Barcelonas	Vallas elavad inimesed	7 / 27	5 moodulit	7 pilti
10. Vallavolikogu istungil 27. oktoobril 2016	Vallavalitsuse ja – volikogu tegevus	2 / 3	3 moodulit	-
11. Tantsud tähtedega 2016	Vallas elavad inimesed	8 / 30	5 moodulit	1 pilt
12. Märka õppimisest ja tööelust kõrvale jäänud noort!	Asutuste tegevus	4 / 15	5 moodulit	1 joonis
13. Rapla Elujõu Keskuse õppekõogi avamine	Asutuste tegevus, vallas elavad inimesed	9 / 39	8 moodulit	1 pilt
14. Teisel ringil targaks Raplamaal	Asutuste tegevus	5 / 19	4 moodulit	2 logo
15. „Kaader“ sai 10	Vallas elavad inimesed, asutuste tegevus	8 / 29	8 moodulit	1 pilt
16. Toimetulekutoetuse maksmisest 2015. aastal Rapla vallas võrrelduna ja Eesti keskmisega	Asutuste tegevus	3 / 8	21 moodulit	2 graafikut
17. Õppeaasta algus Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis	Asutuste tegevus	5 / 18	8 moodulit	1 pilt
18. Doonor on riigikaitsja iga päev	Asutuste tegevus	6 / 20	3 moodulit	1 pilt
19. Täiskasvanud õppija nädal	Vallas elavad inimesed	7 / 28	5 moodulit	1 pilt, 1 logo
20. „Pahupidi“ perepäeval lustisid nii väikesed kui suured	Sündmused/üritused	6 / 22	7 moodulit	2 pilti
21. Valla juubelitele pühendatud ajalookonverents	Asutuste tegevus, sündmused/üritused	8 / 32	10 moodulit	2 pilti
22. Tervisekonverents	Vallas elavad inimesed	6 / 23	3 moodulit	1 pilt
23. Projekterimistingimuste andmine avatud menetluses	Vallavalitsuse ja – volikogu tegevus	4 / 12	12 moodulit	2 kaarti, 1 eskiis
24. Tagasipilk	Muu	3 / 9	6 moodulit	-
25. II üle-eestilised hooldustöötajate kutsevõistlused	Vallas elavad inimesed, asutuste tegevus	4 / 13	5,25 moodulit	1 pilt

Üldiselt näitas kontentanalüüs, et lugude asukoht, suurus ja illustratiivse materjali olemasolu ei pruugi mõjutada seda, kas inimene otsustab mõnd lugu lugeda. Selle kinnitamiseks oleks aga vaja põhjalikumat uuringut, näiteks intervjuusid lehelugejatega.

Lugejate soovitud lehe paremaks muutmiseks

Lehelugejad sooviksid näha muutusi peamiselt lehe sisus, kvaliteedis, ilmutissageduses ning ülesehituses. Ka praegune Rapla Teataja lehetegija on välja toonud, et tema arvates võiks muuta lehte rohkemate lehekülgedega sisukamaks ning jätta osad reklaamid avaldamata. Viimastel aastatel on ka Lätis tõusnud päevakorda arutelu selle üle, kas kohalikel omavalitsustel on õigus avaldada tasuta infolehti, mille valmimisele on kaasatud toimetaja ning kus on avaldatud tasuline reklaam. Kohalikud omavalitsused viitavad oma kohustusele piirkonnas informatsiooni jagada, aga ajakirjanikud ja meedia on mures, et see võib mõjutada õiglast konkurentsi ja meedia iseseisvust (Andersone, 2016). Haldusreformi tagajärjel loodavate uute kohalike omavalitsuste infolehtede üheks oluliseks arutelukohaks peaks kindlasti olema see, milline saab olema lehes avaldatav reklaam. Samas tõid lehetegijad välja, et osad probleemid on eelkõige seotud vähese rahaga ja seega kõiki probleeme polegi ehk alati võimalik lahendada. Eraldatud raha suurus on aga peamiselt vallavalitsuse otsus ning seetõttu tuleks enne uue lehe loomist kaaluda, millist funktsiooni uus leht hakkab täitma ning kui olulisel kohal on see vallavalitsuse jaoks.

Lugejate valmisolek lehe valmimisele kaasa aidata

Üle poole küsitlusele vastanutest oleks valmis erineval moel lehetegemisele kaasa aitama. Kõige enam oldi valmis pildistama üritusi või vaatamisväärsusi, otsima lugudeks teemasid, kirjutama lugusid ning aitama lehti voltida. Samas ei ole lehetegija sõnul rohkema abi järele otsest vajadust ning seetõttu ise aktiivselt inimesi kaasata ei üritata. Selline suhtumine võib paljuski olla seotud väljakujunenud harjumustega, kuidas lehte tehakse. Uue lehe loomise käigus võiks aga ehk mõelda, kuidas saaks lugejate valmidust kaasa aidata ära kasutada. Näiteks pilte ei pea kasutama ainult tekstide ilmestamiseks, vaid äkki võiks olla lugejate piltidest eraldi iseseisev rubriik.

5.1.3. Lehetegijate nägemus Rapla Teataja tulevikust pärast haldusreformi

Kuigi uus lehetegija ei ole veel teada, siis on mõlemad intervjuueeritavad seda meelt, et toimetaja tuleks kindlasti valida kohalike inimeste seast. Lisaks lehetegijale arvatakse tõenäoliselt muutuvat ka lehe maht. Seoses rohkema rahalise ressursi ning elanikearvuga oleks mõistlik suurendada ka lehe mahtu otseselt või tihedama ilmutissageduse kaudu. Nagu eelnevalt

mainitud, siis sellise muutuse on soovitusena toonud välja ka küsitlusele vastanud, kelle arvates võiks leht ilmuda tihemini ning olla veelgi sisukam. Siinkohal on aga oluline roll vallavalitsusel, kes otsustab, kui palju raha valla infolehele eraldatakse.

Peamiste võimalike murekohtadena nähakse uue lehe loomisel kahte küsimust: kuidas paigutada erineva piirkonna informatsioon lehes ning kas muuta leht tasuliseks. Intervjueeritavate arvates peaks erineva piirkonna informatsioon olema lehes segamini paigutatud ning leht jätkama tasuta ilmumist, kuid mõlema teema puhul nähakse võimalust, et nii see ei pruugi minna. Samas usuvad mõlemad intervjueeritavad, et kohalike inimestega koostööd tehes ja inimlähedase lähenemisega on võimalik kõik valla piirkonnad piisavas mahus katta ja uut lehte edukalt teha.

Mõlemad intervjueeritavad on ühel meelel, et uue omavalitsuste lehed võivad olla just maakonnalehtedega jaoks suureks murekohaks. Juba praegu on Rapla valla infoleht suurema tiraažiga kui maakonnaleht ning võtab osa maakonnalehe reklaamitulust seega endale. Ka läbiviidud küsitluse tulemused näitavad, et küsitlusele vastanud loevad vallas toimuva kohta informatsiooni saamiseks märgatavalt rohkem paber kandjal Rapla Teatajat kui maakonnalehte.

5.2. Soovitused uue Rapla valla infolehe loomiseks

Hetkel on Rapla valla infolehe tulevik lahtine, sest ühtegi konkreetset otsust pole tehtud. Selle arutamine on planeeritud sügisesse, kui toimunud on kohalikud valimised ja on kindel, milliseks uus omavalitsus kujuneb. Antud bakalaureusetöö tulemustest ja järeldustest on näha, et arutelu kohtasid on palju ning seetõttu võib olla sügisel asjaga tegelema hakkamine liiga hilja.

Koostatud lõputöö põhjal annaksin Rapla Vallavalitsusele seoses uue infolehe loomisega järgneva soovitused:

1. **Toimetaja tuleks valida kohalike inimeste seast.** Eriti oluline on see uue infolehe algusperioodil, et osatakse kõikidest ühinenud valdadest inimeste jaoks olulist materjali koguda.

2. **Leht peaks jätkama tasuta ilmumist.** Kuigi majanduslikult võib see olla keeruline, siis tegemist on inimeste jaoks olulise lehega ning tõenäoliselt loetakse seda nii palju seetõttu, et see on tasuta.
3. **Leht võiks ilmuda kaks korda kuus.** Ühest küljest võimaldaks see kuu jooksul kajastada rohkem materjali ning samal ajal saaks see informatsioon olla märgatavalt operatiivsem.
4. **Inimesi tuleks üritada kaasata lehe valmimise protsessi.** Võimalusi selleks on mitmeid ning inimesi tuleks kutsuda koostööd tegema. Sellisel juhul oleks inimestel võimalus ka ise teatud mõttes uue lehe olemust kujundada.
5. **Lehes ei peaks avaldama kommertsreklaami.** Suureneva tiraaži tagajärjel muututakse niigi maakonnalehega veelgi sarnasemaks. Asjakohatu reklaami puudumine võiks olla kohalike omavalitsuste infolehtede üheks omapäraks võrreldes teist tüüpi lehtedega.
6. **Vähem võiks kajastada valla allasutuste tegevust ning selle asemel avaldada rohkem infot vallas toimuvatest sündmustest.** Küsitlusele vastanute jaoks oli just see teema kõige huvipakkuvam.
7. **Rohkem tuleks tähelepanu pöörata vallakodanikele.** Neist ei peaks kirjutama vaid nende ametikoha või tööalase tegevus võtmes, sest tihti teatakse seda informatsiooni juba niigi. Lisaks isiklikele lugudele võiks olla ka väiksemaid lugusid inimeste igapäevaeludest ja näiteks hobidest.
8. **Rohkem tuleks tähelepanu pöörata ka noortele.** Paber kandjal lehe lugemine on üldiselt vanemate inimeste seas levinum, kuid noortekesksem leht kutsuks tõenäoliselt ka noori rohkem lehte lugema või sinna lugusid kirjutama.
9. **Lehekülgedel võiks olla suuremad pildid ning vähem teksti.** Hetkel on jäänud piltidele küllaltki vähe ruumi ja seetõttu on kvaliteet tihti kehvem kui võiks. Lisaks võivad pildid olla just need, mis tõmbavad tähelepanu ka tekstile.
10. **Lehe levitamine tuleks muuta kõigi jaoks mugavamaks.** Praegune koostöö Omnivaga on keeruline nii kohalike omavalitsuste infolehtede kui ka mingil määral maakonnalehtede jaoks, mille tulemusel kannatab kõige enam lugeja. Ehk on võimalik seda koostööd efektiivsemaks muuta või sellele alternatiive leida.

KOKKUVÕTE

Bakalaureusetöö “Rapla Teataja ja selle lugejate uuring” eesmärk oli Rapla Teataja näitel avada kohalike omavalitsuste infolehtede rolli auditooriumile ja selle tulevikuperspektiivi haldusreformi kontekstis. Selle eesmärgi täitmiseks keskenduti uuringus Rapla Teatajale enne Eestis läbiviidavat haldusreformi, selle lugejate suhtele infolehte ning lehetegijate nägemusele infolehe tulevikust pärast haldusreformi.

Esitatud uurimisküsimustele vastuste leidmiseks kasutati kontentanalüüsi, ankeetküsitlust ning semistruktueeritud intervjuusid. Kontentanalüüsiks valiti üks lehenumber ning ankeetküsitlusele olid oodatud vastama kõik valla elanikud. Intervjuu viidi lisaks Rapla Teataja toimetajale läbi ka ühe ühineva valla infolehe toimetajaga.

Töö teoreetilisest osast selgus, et praegusel hetkel ei saa kohalike omavalitsuste infolehtesid pidada ajakirjanduseks selle kõige traditsioonilisemas tähenduses ning olemuselt sobiksid need paremini hüperlokaalse ajakirjanduse käsitlemisega. Sellele vaatamata õigustab kohaliku omavalitsuse infoleht oma olemasolu, sest selle põhifunktsioonid erinevad teise peamise kohalike lehe ehk maakonnalehe omadest peaaegu täielikult.

Kuigi nii Rapla Teatajat, selle lugejaid kui ka lehe tulevikku saadi bakalaureusetöö mahust tulenevalt uurida vaid põgusalt, siis andis see siiski kohalike omavalitsuste infolehtedest värskema ülevaate, kui enamik senised olemasolevaid tekste.

Peamiselt kinnitas töö tõdemust, et kohalike omavalitsuste infolehtede roll selle auditooriumi jaoks on informeerida kohalikus elus toimuvast. Vaadeldud kuu infolehes olid küll esindatud erinevad teemad ja žanrid, kuid informatiivset laadi sisu ja vallavalitsusega seotud autorid kinnitasid levinud arvamust, et kohalike omavalitsuste infolehed võivad olla suuresti vallavalitsuste hääletoruks. Oleks oluline leida võimalusi, kuidas ka tavakodanikke lehetegemisse kaasata ja selle tulemusel muuta sisu vähem valla allasutustele keskenduvaks.

Töö kinnitas ka varasemate uurimuste tulemusi, mille kohaselt on kohalikud lehed ühed loetumad Eestis. Omavalitsuskesksele lähenemisele ja interneti üha laialdasemale levikule vaatamata loevad küsitlusele vastanud paberkandjal infolehte järjekindlalt igal kuul ja on praeguse lehe kvaliteediga üsna rahul. Siiski toodi välja ka murekohti, mille puhul soovitaks

näha muutusi. Soovitude peamiseks märksõnadeks olid sisu, kvaliteet, ilmumissagedus ning ülesehitus.

Lugejad on ka ise teatud määral lehetegemise protsessi kaasatud, kuid paljudel juhtudel ei tehta seda tavalise vallakodaniku rollis, vaid pigem mõne asutuse või organisatsiooni liikmena. Küsitlusele vastanutest üle pooled oleksid valmis erineval moel lehetegemisele abiks olema, kuid praegusel hetkel ei ole lehetegija sõnul selleks otsest vajadust.

Haldusreformi tagajärjel loodavate valdade uute infolehtede loomine mõjutab kindlasti teatud määral kõiki kohalikke lehti, sest see lööb seni toiminud süsteemi paljudes piirkodades segi. Kohalike omavalitsuste infolehtede tiraažid võivad kasvada maakonnalehtede omadest veelgi suuremaks ning selle tulemusel võtta neilt ära lugejaid ja reklaamiandjaid. Kohalikud valimised toimuvad aga alles sügisel ning seetõttu ei tea hetkel veel uute infolehtede tulevikust isegi mitte praegused lehetegijad. Intervjueeritavad loodavad väga, et ka edaspidi levitatakse lehte tasuta ja sellega tegeleb mõni kohalik inimene.

Tudengite eelnevalt koostatud lõputööd koos käesoleva bakalaureusetööga on näidanud, et kuigi kohalike omavalitsuste infolehed on asendamatud, oleks vaja siiski ka muutusi. Võib öelda, et praegu on selle jaoks just kõige õigem aeg. Tulevikku vaadates peaks kohalike omavalitsuste infolehed arutlema kõige enam selle üle, kas ja kui suures mahus peaks infolehes säilima reklaam, milline oleks kõige mõistlikum ilmumissagedus, et kõik oluline jääks endiselt kajastatuks, kuidas teha lugejatega koostööd ning keerata ennast rohkem tavaliste inimeste, eriti noorema põlvkonna poole.

SUMMARY

Bachelor's thesis "Study of the content and readers of the Rapla Parish newsletter" main purpose was to open Estonia's local government newspapers roll for its audience and future prospects in the context of ongoing Estonian administrative reform on the example of Rapla Parish newsletter. In order to fulfill this purpose, this study is concentrated on Rapla Parish newsletter's content before Estonia's administrative reform, its readers relationship with the newsletter and editor's vision about the newsletter's future after the administrative reform.

To get answers to the reaserch questions there were used content analysis, questionnaire and semi-structured interviews. Content analysis was made on one newsletter's number and all citizens were invited to answer to the questionnaire. Together with Rapla Parish newsletter's editor there was also an interview with one of the Estonian merging parishe's newsletter editor.

Theoretical part showed that local goverment newsletters can't be defined as journalism in its most traditional way and it suits better with hyperlocal journalism approach. However, they still justify their existence because their functions differ almost complitely from other local papers.

Although it was possible to only briefly survey Rapla Parish newsletter, its readers and the possible future vision because of the scope of bachelor's thesis, it still gave better review of the Estionia's local governments newsletters than the previous existing texts so far.

This study mainly confirmed the view that Estonia's local goverment newsletters role for its readers is to be the informer about what's happening in local life. In observed month newsletter different topics and genres were represented but because of its informational content and authors that are connected with local government, it also confirmed that local government newsletters can be mostly local government's gazettes. That's why it's important to find different ways to involve more citizens to the process of making newsletter and as a result of that to be less focused on local governments units.

This study also confirmed earlier survey's findings that local governments newsletters are the most popular local papers in Estonia. Despite of the local government's centered approach and internet's increasing spread, questionnaire respondents still consistently read the paper-based

newsletter and were quite satisfied with the newsletter as it is. They still brought out some suggestions that they would like to change in the newsletter. Main keywords for the changes were content, quality, frequency and structure of the newsletter.

In some ways readers are involved to the process of making newsletter but often those readers aren't in the role of citizen but are rather the members of some institution or organization. More than half of the questionnaire's respondents said that they would be ready to help with the newsletter but editor says that right now there's no need for more help right now.

Creating more newsletters in the process of administrative reform is in some ways affecting all of the local papers because in many areas it disrupts current systems. Local government's newsletters circulations may increase and be even larger than other local paper ones, which may probably result taking away more readers and advertisers.

Since the local elections are taking place in this fall and even the newsletters editors have no clue how the future of the new newsletter is going to be. Interviewers are hoping that newsletter is able to maintain its free spread and that the new editor will be a local citizen.

As the previous and this student thesis is showing that local governments newsletters are indispensable but still some changes need to be done. It can be said that the current time is the best for the changes. Local government newsletters mainly need to discuss about the advertisements, either to keep them in the newsletter and how to represent the ads, also which would be the best frequency to ensure all areas coverage, how to work together with the citizens and turn themselves more towards people, especially towards younger generation.

KASUTATUD KIRJANDUS

Allas, E. (2015). *Kodaniku- ja kogukonnaajakirjanduse portaalid läänlane.ee, poltsamaa.info ja kylauudis.ee*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ühiskonnateaduste instituut.

Andersone, I. (2016). *Latvia: Discussions about Municipal Newsletters and Media Independence*. Kasutatud 29.03.2017 <https://ecpmf.eu/news/legal/archive/latvia-discussions-about-municipal-newsletters-and-media-independence>

Bollverk, A. (2008). *Türi rahvalehe sisu ja vastavus tellijate ootustele*. Tartu Ülikool, ajakirjandus ja kommunikatsiooni instituut.

Chadha, M. (2015). *The Neighborhood Hyperlocal*. Kasutatud 12.04.2017 <http://www.tandfonline.com/doi/pdf/10.1080/21670811.2015.1096747?needAccess=true>

Glase, U. (2016). *Väikeleht Järvamaal Türi, Koeru ja Roosna-Alliku valla näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ühiskonnateaduste instituut.

Harro, H. (1996a). *Lühiülevaade Briti ajakirjandusest*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Harro, H. (1996b). *Ajakirjandusvabadusest kommunikatsioonivabaduse poole*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Joa, M. (2012). *Vallaajakirjanduse võimalused Nissi Valla Teataja näitel*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

Kaufhold, K., Valenzuela, S. ja Gil de Zuniga, H. (2010). Citizen Journalism and Democracy: How User-Generated News Use Relates to Political Knowledge and Participation. *Journalism & Mass Communication Quarterly*, 87(3/4), 515-529.

Kõuts, R. (2016). Maakonnaleht ja omavalitsuse infoleht – “kõlvatu” konkurents?. *Postimees*, 26. oktoober. Kasutatud 19.01.2017 <http://arvamus.postimees.ee/3885449/ragne-kouts-maakonnaleht-ja-omavalitsuse-infoleht-kolvatu-konkurents>

Lauristin, M., Vihalemm, P., Uus S. ja Peegel, J. (1987). *Rajoonileht ja lugeja*. Tallinn: Eesti Raamat.

- Nielsen, R. K. (2015). *Local Journalism: The Decline of Newspapers and the Rise of Digital Media*. London, New York: I.B Tauris.
- Normak, A. (2017). *Autori intervjuu*. Juuru, 2017. aprill.
- Paidla, A. (2017). *Autori intervjuu*. Rapla, 2017. aprill.
- Palmaru, R. (2003). *Juhatus kommunikatsiooniteooriasse*. Tallinn: Akadeemia Nord.
- Potts, M. (2007). *Journalism: Its Intersectio With Hyperlocal Web Sites*. Kasutatud 12.04.2017 <http://niemanreports.org/articles/journalism-its-intersection-with-hyperlocal-web-sites/>
- Raudsaar, M. (2008). Üks väga lühike õpetus ehk kuidas kohalike lehtede tegijad võiksid kasutada ajakirjanduslikke põhižanre. R. Suni (toim.), Valla ja linnalehe toimetaja käsiraamat (17-36). Põltsamaa: Vali Press.
- Saar Poll (2017). 2014. a MeeMa uuringus kasutatud küsimustik. P. Vihalemm, M. Lauristin, V. Kalmus ja T. Vihalemm (toim.). *Eesti ühiskond kiirenevas ajas. Uuringu "Mina. Maailma. Meedia" 2002-2014 tulemused*. Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.
- Schmidt, A. (2011). *Eesti neliteist maakonnalehte aastal 2011*. Magistritöö. Tartu Ülikool, ajakirjandus ja kommunikatsiooni instituut.
- Soopan, I. (2015). *Maakonnalehed on hädas maksude ja lugejate vähenemisega*. Kasutatud 12.04.2017 <http://kultuur.uriel.err.ee/v/eesti/3298b6c2-2980-449b-b34e-41acce537a0e/maakonnalehed-on-hadas-maksude-ja-lugejate-vahenemisega>
- Suni, R. (2008). *Valla- ja linnalehe toimetaja käsiraamat*. MTÜ Ajakirjanduse uurimis- ja koolituskeskus. Põltsamaa: Vali Press.
- Suni, R. (2011). *Kelle oma on vallaleht?* Kasutatud 12.04.2017 <http://maaleht.delfi.ee/news/maaleht/arvamus/kelle-oma-on-vallaleht?id=63236212>
- Toe, A. (2011). *Ajaleht Setomaa Mikitamäe elanike üldises meediatarbimise kontekstis*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjandus ja kommunikatsiooni instituut.

Uus, S. (2011). Maakonnalehed aastal 2009. *Eesti Akadeemilise Ajakirjanduse Seltsi aastaraamat 2009/2010* (20-22). Tartu: EASS.

Uus, S. (2012). Maakonnalehtede ellujäämiskursus kestab. I. Ude ja P. Vihalemm (toim.). *Eesti Akadeemilise Ajakirjanduse Seltsi aastaraamat 2010/2011* (35-37). Tartu: EASS.

Vaagen, I. (2011). *Haaslava valla infoleht 2009. aasta valimiste ajal*. Bakalaureusetöö. Tartu Ülikool, ajakirjanduse ja kommunikatsiooni instituut.

Vihalemm, P. ja Kõuts-Klemm, R. (2017). Meediakasutuse muutumine: internetiajastu saabumine. P. Vihalemm, M. Lauristin, V. Kalmus ja T. Vihalemm (toim.). *Eesti ühiskond kiirenevas ajas. Uuringu "Mina. Maailma. Meedia" 2002-2014 tulemused* (251-278). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Vihalemm, P. ja Kõuts, R. (2004). Trükisõna ja lugejaskond Eestis 1965-2004. P. Vihalemm (toim.). *Meediasüsteem ja meediakasutus Eestis 1965-2004* (61-90). Tartu: Tartu Ülikooli Kirjastus.

Wall, M. (2017). Mapping Citizen and Participatory Journalism. *Journalism Practice*, 11(2-3), 134-141.

EALL: Eesti ajakirjanduseetika koodeks (1998). Kasutatud 09.05.2017
<http://www.eall.ee/eetikakoodeks.html>

Eesti Rahvusraamatukogu: tegevusaruanne (2015). Kasutatud 12.04.2017
<http://www.digar.ee/viewer/et/nlib-digar:290962/261713/page/1>

Kohalike omavalitsuste portaal: Elanike demograafiline jaotus maakonniti (2017). Kasutatud 10.01.2017 <http://portaal.ell.ee/1449>

Mina. Maailm. Meedia (2014). Tartu Ülikooli ühiskonnateaduste instituudi küsitlusuuring.

Rapla maakonna kodulehekülg (2017). Kasutatud 19.01.2017
<http://www.raplamaa.ee/et/uldinfo/maakonnast/vallad/>

Rapla valla Facebook'i lehekülg (2017). Kasutatud 27.05.2017
<https://www.facebook.com/Rapla-vald-115777931770027/?fref=ts>

Raplamaa Sõnumite Facebook'i lehekülg (2017). Kasutatud 20.05.2017

<https://www.facebook.com/Raplamaa-S%C3%B5numid-395657253832461/?fref=ts>

Raplamaa Sõnumite kodulehekülg (2017). Kasutatud 10.01.2017 [http://xn--snumid-](http://xn--snumid-pxa.ee/info/)

[pxa.ee/info/](http://xn--snumid-pxa.ee/info/)

Statistikaamet: Rapla valla rahvastikupüramiid (2017). Kasutatud 10.01.2017

<http://www.stat.ee/ppe-50070>

LISAD

Lisa 1. Rapla Teataja üldiseloostus ja ajalugu

2003. aastal hakkas ilmuma ühinenud Rapla valla ja linna infoleht Rapla Teataja. Praegusel kujul on see ilmunud alates 2007. aastast, mil selle tegijaks sai Armar Paidla. Kümne aasta jooksul on valminud leht tema ja vallavalitsuse koostööl. Vallavalitsuses eraldi isikut lehetegemiseks ei ole, kuid sellega tegeleb tol hetkel avalike suhete spetsialisti ametis töötav isik.

Rapla maakonnas ilmub kuni haldusreformi jõustumiseni kõigis kümnes vallas infoleht. Kuigi keskuseks olevas Rapla vallas elab teistest valdadest kordades rohkem inimesi (Rapla maakonna kodulehekülj, 2017), siis ei ole selle infoleht teiste valdade lehtedest märgatavalt erinev. Täpseid andmeid selle kohta, mitu vallalehte hakkab ilmuma peale haldusreformi hetkel ei ole.

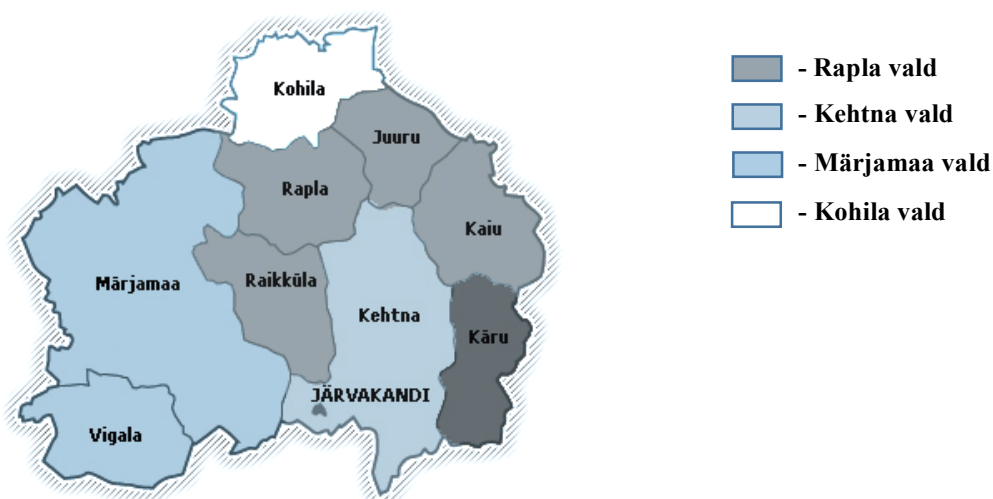
Läbi aja on maakonnas ilmunud lisaks omavalitsuste infolehtedele ka maakonda kattev leht. 1992. aastal loodud Nädaline kandis esialgu tiitlit nädalaleht, sest maakonnaleht oli juba olemas. Alles 1996. aastal sai Nädalisest kolm korda nädalas ilmuv ainus kogu maakonda kattev leht. Leht ilmub regulaarselt tänase päevani, kuid alates 2012. aastast kannab nime Raplamaa Sõnumid (Raplamaa Sõnumite kodulehekülj, 2017). Praegusel hetkel ilmub keskmiselt 2800 lehelise tiraažiga maakonnaleht kord nädalas kolmapäeviti, koosneb 32-leheküljest ning on müügil Raplas ja Tallinnas (Raplamaa Sõnumite kodulehekülj, 2017).

Valdade infolehtede ja maakonnalehe jõujoonte kujunemist peale haldusreformi on raske ennustada. Kui varasemalt ilmus kümme väiksemat piirkonda katvat omavalitsuste lehte ja üks kogu maakonda kattev maakonnaleht, siis peale haldusreformi tekib kõige tõenäolisemalt 4 suuremat omavalitsusüksust (vt tabel 4 ja kaart 1), kus hakkab ilmuma igas uues vallas vaid üks omavalitsuse infoleht.

Tabel 4: Loodavate omavalitsuste elanike arv ja pindala

Omavalitsus peale haldusreformi	Endised omavalitsused	Elanike arv	Pindala, km ²
Rapla vald	Rapla vald Kaiu vald Raikküla vald Juuru vald	13480	880
Kehtna vald	Kehtna vald Järvakandi vald	5659	512
Märjamaa vald	Märjamaa vald Järvakandi vald	7799	1142
Kohila vald	Kohila vald	7062	230
	KOKKU	34000	2765

Allikas: Kohalike omavalitsuste portaal (Rahvastikuregister)

Kaart 1: Loodavate valdade paiknemine kaardil

Eelnevast tabelist ja kaardilt on näha, et loodavate omavalitsuste elanike arvud saavad olema küllaltki suured, mis tähendab, et tõenäoliselt peavad ka omavalitsuste lehed oma tiraaže tõstma. Rapla valla puhul ei ole veel hetkel teada, kas infolehe tiraaže tõstetakse, tasuta levitamist jätkatakse, kellest saab uus lehetegija või mis saab selle uueks nimeks.

Lisa 2. Küsitlusankeet

Hea Rapla valla elanik!

Küsime Sinu arvamust Rapla Teataja kohta.
Vastamine võtab aega vähem kui viis minutit ning palume võimalusel vastata kõigile küsimustele.
Sinu vastused aitavad Rapla Teatajat paremaks muuta!

Merilin Reino

Tartu Ülikooli ajakirjandus ja kommunikatsiooni üliõpilane
reinomerilin@gmail.com

1. Kui tihti loete vallalehte Rapla Teataja? *

Juhul kui vastate "Üldse mitte", siis liikuge palun edasi 9. küsimuse juurde.

- Järjekindlalt iga numbrit
- Pidevalt, ehkki mitte iga numbrit
- Juhuslikult, vahetevahel
- Väga harva
- Üldse mitte

2. Kui suures mahus te tavaliselt vallalehte loete?

Valige kõige sobivam variant.

- Loen alati terve lehe läbi
- Loen põgusalt ainult neid lehekülgi, mis huvitavad
- Loen ainult mõne üksiku artikli
- Sirvin ainult pealkirju
- Vaatan ainult pilte
- Muu:

3. Mis laadi informatsioon huvitab Teid vallas toimuva kohta kõige enam?

Võite valida mitu sobivat varianti.

- Vallas elavate inimeste tegevus ja tunnustamine
- Persoonilood
- Vallavalitsuse ja Vallavolikogu tegevused/otsused
- Toimunud ja tulevad üritused/sündmused
- Erinevate asutuste tegevus
- Töö-, müügi- ja muud kuulutused
- Erinevad muudatused
- Kõik huvitab
- Muu:

4. Kuidas eelistate vallas toimuva kohta informatsiooni saada?

Võite valida mitu sobivat varianti.

- Rapla Teatajast (vallaleht) paber kandjal
- Rapla Teatajast (vallaleht) internetis
- Rapla valla koduleheküljelt

- Raplamaa Sõnumitest (maakonnaleht) paber kandjal
- Raplamaa Sõnumitest (maakonnaleht) internetis
- Teadetetahvilitelt
- Rapla Vallavalitsusest
- Rapla valla Facebook'i leheküljelt
- Üleriiklikust meediast
- Muu:

5. Kuidas hindate novembrikuu Rapla Teatajat?

Valige kõige sobivam variant.

- Väga hea
- Üsna hea
- Rahuldav
- Kehvpoolne
- Väga halb, nõrk
- Ei ole selle numbriga veel tutvunud

6. Milliseid lugusid lugesite novembrikuu Rapla Teatajas?

Võite valida mitu sobivat varianti.

- "Rapla Täiskasvanute Gümnaasium toetab teist võimalust vajavaid õppureid"
- "Vallavalitsuse istungid oktoobris 2016"
- "Vallavolikogu istungil 27. oktoobril 2016"
- "Läbirääkimistel Kaiu, Raikküla ja Rapla"
- "Toimetulekutoetuse maksmisest 2015. aastal Rapla vallas võrrelduna ja Eesti keskmisega"
- "Tagasipilk"
- "Raplas ehitati kolmandat korda helkuripuud"
- "II üle-eestilised hooldustöötajate kutsevõistlused"
- "Projekteerimistingimuste andmine avatud menetluses"
- "Linnaliini bussid sõidavad taas raudteejaama"
- "Märka õppimisest ja tööelust kõrvale jäänud noort!"
- "Õppeaasta algus Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis"
- "Teisel ringil targaks Raplamaal"
- "Doonor on riigikaitsja iga päev"
- "„Pahupidi“ perepäeval lustisid nii väikesed kui suured"
- "Tervisekonverents"
- "Raplamaa Haigla teatab"
- "Riinimanda ja August07 Barcelonas"
- "Täiskasvanud õppija nädal"
- "„Kaader“ sai 10"
- "Tantsud tähtedega 2016"
- "Noortebänd 2016 konkursi võitis Rapla bänd The Notes"
- "Valla juubelitele pühendatud ajalookonverents"
- "Rapla Elujõu Keskuse õppekõõgi avamine"
- "Raplamaa 2017. aasta korvpalli ja pärimuskultuuri kalender"
- Ei ole selle numbriga veel tutvunud

7. Mida oleksite valmis tegema, kui oleks võimalus lehetegemisele kaasa aidata?

Võite valida mitu sobivat varianti.

- Kirjutaksin lugusid
- Otsiksin teemasid, millest kirjutada
- Pildistaksin üritusi või vaatamisväärsusi
- Koguksin informatsiooni tulevaste ürituste kohta
- Jagaksin lehti laiali
- Aitaksin lehti voltida
- Ei soovi lehetegemisele kaasa aidata
- Muu:

8. Sugu *

- Mees
- Naine

9. Vanus *

10. Haridus *

- Alla keskhariduse
- Keskharidus
- Keskeriharidus
- Kõrgharidus

11. Kui kaua olete Rapla vallas elanud? *

- Paar aastat
- Rohkem kui 5 aastat
- Rohkem kui 10 aastat
- Rohkem kui 20 aastat
- Terve oma elu

Lisa 3. Tabelid

Tabel 5: Küsitlusele vastanute eelistused vallas toimuva kohta info saamiseks soo, vanuse, hariduse ja vallas elatud aastate rühmades (% rühmast)

	KOKKU	Sugu		Vanus							Haridus				Vallas elatud aastad				
		Me- hed	Nai- sed	... -24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-...	Alla kesk	Kesk	Keskeri	Kõrg	Paar aastat	Üle 5 a	Üle 10 a	Üle 20 a	Kogu elu
Vastajate arv (in)	321	71	250	93	62	53	63	35	12	2	38	71	60	152	19	22	55	82	143
Rapla Teataja (paberil)	77	82	75	79	74	81	76	74	75	0	79	70	70	82	84	73	89	76	72
Rapla Teataja (internetis)	27	20	29	27	23	25	30	34	33	0	26	30	33	24	5	36	27	26	29
Rapla valla kodulehekül	33	31	33	31	29	30	37	43	33	0	24	32	40	32	32	36	24	39	32
Raplamaa Sõnumid (paberil)	35	45	32	39	31	40	40	34	0	0	47	31	33	35	53	36	44	32	32
Raplamaa Sõnumid (internetis)	21	24	20	24	26	13	19	26	17	0	24	24	22	19	21	27	18	21	22
Teadetetahvlid	7	4	7	8	13	2	5	11	0	0	8	10	7	5	0	9	7	6	7
Rapla Vallavalitsus	3	0	3	3	0	4	2	6	0	0	3	1	2	3	5	0	2	5	1
Rapla valla Facebook'i lehekül	39	34	41	40	39	34	46	37	33	50	45	37	45	37	37	36	33	42	41
Üleriiklik meedia	12	9	13	16	10	8	10	11	8	100	13	17	18	7	0	5	13	16	13
Muu	2	3	2	1	2	2	3	3	0	0	0	3	2	2	0	5	0	2	2

Tabel 6: Küsitlusele vastanute Rapla Teataja lugemissagedus soo, vanuse, hariduse ja vallas elatud aastate rühmades (% rühmast)

	KOKKU	Sugu		Vanus							Haridus				Vallas elatud aastad				
		Me- hed	Nai- sed	... -24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-...	Alla kesk	Kesk	Kesk- eri	Kõrg	Paar aastat	Üle 5 a	Üle 10 a	Üle 20 a	Terve elu
Vastajate arv (in)	321	71	250	93	62	53	63	35	12	2	38	71	60	152	19	22	55	82	143
Järjekindlalt iga numbrit	48	32	52	12	45	55	65	86	100	100	13	48	57	53	37	50	42	67	40
Pidevalt, ehkki mitte iga numbrit	21	31	18	19	24	28	24	9	0	0	21	14	20	24	16	18	29	10	25
Juhuslikult, vahetevahel	18	14	18	33	16	13	10	6	0	0	32	24	17	11	32	9	13	13	21
Väga harva	12	17	11	29	13	4	2	0	0	0	21	14	5	12	16	18	15	10	11
Üldse mitte	2	6	1	7	2	0	0	0	0	0	13	0	2	1	0	5	2	0	4

Tabel 7: Küsitlusele vastanute Rapla Teataja lugemise maht soo, vanuse, hariduse ja vallas elatud aastate rühmades (%rühmast)

	KOKKU	Sugu		Vanus							Haridus				Vallas elatud aastad				
		Me- hed	Nai- sed	... -24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-...	Alla kesk	Kesk	Keskeri	Kõrg	Paar aastat	Üle 5 a	Üle 10 a	Üle 20 a	Kogu elu
Vastajate arv (in)	321	71	250	93	62	53	63	35	12	2	38	71	60	152	19	22	55	82	143
Loen alati terve lehe läbi	24	20	26	7	15	23	38	54	67	0	13	23	33	24	11	27	29	34	18
Loen põgusalt huvitavaid lk	52	45	54	53	61	59	48	40	25	50	42	54	50	54	58	50	46	45	57
Loen mõne üksiku artikli	13	21	10	15	13	13	13	6	8	0	18	16	10	11	16	14	15	16	10
Sirvin ainult pealkirju	7	7	7	17	7	6	0	0	0	0	8	7	5	8	11	5	9	4	8
Vaatan ainult pilte	2	4	1	4	2	0	2	0	0	0	8	1	2	1	0	0	2	1	2
Muu	2	3	2	4	3	0	0	0	0	50	11	0	0	2	5	5	0	0	4

Tabel 8: Küsitlusele vastanutele huvipakkuv informatsioon vallas toimuva kohta soo, vanuse, hariduse ja vallas elatud aastate rühmades (% rühmast)

	KOKKU	Sugu		Vanus							Haridus				Vallas elatud aastad				
		Me- hed	Nai- sed	... -24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-...	Alla kesk	Kesk	Kesk-eri	Kõrg	Paar aastat	Üle 5 a	Üle 10 a	Üle 20 a	Kogu elu
Vastajate arv (in)	321	71	250	93	62	53	63	35	12	2	38	71	60	152	19	22	55	82	143
Valla elanike tegevus	52	44	45	48	44	38	48	46	33	50	40	45	50	44	32	46	42	45	48
Persoonilood	44	35	37	34	26	34	46	43	42	100	18	38	42	39	32	27	38	46	32
Valitsus ja volikogu	44	42	34	22	34	47	41	46	42	50	16	35	28	43	21	18	40	42	35
Üritused/ sündmused	71	58	66	68	66	64	60	57	50	100	66	66	53	67	63	55	67	63	64
Asutuste tegevus	38	35	30	27	34	40	29	29	17	50	26	31	32	32	53	27	26	28	32
Kuulutused	34	21	29	26	37	32	27	14	8	0	32	32	30	22	32	37	26	23	29
Muudatused	39	39	31	39	32	38	25	29	17	100	34	31	32	34	37	27	40	24	36
Kõik huvitab	20	14	22	8	19	25	25	31	50	0	11	18	32	19	21	23	20	26	17
Muu	6	6	6	11	3	6	3	0	8	50	13	6	3	6	5	9	2	6	7

Tabel 9: Küsitlusele vastanute hinnang novembrikuu Rapla Teatajale soo, vanuse, hariduse ja vallas elatud aastate rühmades (% rühmast)

	KOKKU	Sugu		Vanus							Haridus				Vallas elatud aastad				
		Me- hed	Nai- sed	... -24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-...	Alla kesk	Kesk	Kesk- eri	Kõrg	Paar aastat	Üle 5 a	Üle 10 a	Üle 20 a	Kogu elu
Vastajate arv (in)	226	48	178	41	42	42	55	32	12	2	16	49	49	112	13	15	38	67	93
Väga hea	13	8	15	10	5	10	20	22	8	0	13	8	18	13	8	7	8	22	11
Üsna hea	49	38	52	49	50	52	40	50	67	50	50	45	39	55	62	33	61	39	52
Rahuldav	34	48	30	32	38	38	36	28	17	50	31	43	39	29	15	60	26	37	33
Kehvapolne	3	2	3	5	5	0	4	0	0	0	0	4	0	4	8	0	3	2	3
Väga halb, nõrk	1	4	1	5	2	0	0	0	0	0	6	0	4	0	8	0	3	0	1

Tabel 10: Küsitlusele vastanute arvamus sellest, mis võiks olla Rapla Teatajas teisiti soo, vanuse, hariduse ja vallas elatud aastate rühmades (% rühmast)

	KOKKU	Sugu		Vanus							Haridus				Vallas elatud aastad				
		Me- hed	Nai- sed	... -24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-...	Alla kesk	Kesk	Keskeri	Kõrg	Paar aastat	Üle 5 a	Üle 10 a	Üle 20 a	Kogu elu
Vastajate arv (in)	321	71	250	93	62	53	63	35	12	2	38	71	60	152	19	22	55	82	143
Ei vastanud	83	87	82	86	84	91	78	74	100	50	89	86	90	78	74	91	87	79	85
Pakkus ideid	17	13	18	14	16	9	22	26	0	50	11	14	10	22	26	9	13	21	15
Sisu (% vastajatest)	8	7	8	8	8	2	10	11	0	50	3	7	7	10	5	0	9	10	8
Sisu (% ideede pakkujatest)	47	56	46	54	50	20	43	44	0	100	25	50	67	46	20	0	71	47	50
Kvaliteet (% v)	5	4	5	4	2	6	8	9	0	0	5	4	0	7	5	5	4	5	6
Kvaliteet (% ip)	30	33	30	31	10	60	36	33	0	0	50	30	0	33	20	50	29	24	36
Ülesehitus (% v)	1	1	1	1	0	2	2	3	0	0	0	1	2	1	5	0	2	0	1
Ülesehitus (% ip)	8	11	7	8	0	20	7	11	0	0	0	10	17	6	20	0	14	0	9
Ilmumissagedus (% v)	2	1	2	1	3	2	3	0	0	0	3	0	0	3	5	0	2	2	1
Ilmumissagedus (% ip)	11	11	11	8	20	20	14	0	0	0	25	0	0	15	20	0	14	12	9
Reklaam (% v)	1	0	1	0	2	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	5	0	1	0
Reklaam (% ip)	4	0	5	0	10	0	7	0	0	0	0	0	0	6	0	50	0	6	0
Raplamaa Sõnumid (% v)	1	0	1	1	0	0	2	3	0	0	0	1	2	1	0	0	0	2	1
Raplamaa Sõnumid (% ip)	6	0	7	8	0	0	7	11	0	0	0	10	17	3	0	0	0	12	5
Muu (% v)	1	0	2	0	3	0	3	0	0	0	0	0	2	2	5	0	4	0	1
Muu (% ip)	8	0	9	0	20	0	14	0	0	0	0	0	17	9	20	0	29	0	5

Tabel 11: Küsitlusele vastanute valmisolek lehetegemisele kaasa aidata soo, vanuse, hariduse ja vallas elatud aastate rühmades (% rühmast)

	KOKKU	Sugu		Vanus							Haridus				Vallas elatud aastad				
		Me- hed	Nai- sed	...-24	25-34	35-44	45-54	55-64	65-74	75-...	Alla kesk	Kesk	Keskeri	Kõrg	Paar aastat	Üle 5 a	Üle 10 a	Üle 20 a	Kogu elu
Vastajate arv (in)	321	71	250	93	62	53	63	35	12	2	38	71	60	152	19	22	55	82	143
Kirjutaksin lugusid	18	13	20	23	13	9	24	17	17	50	16	16	22	19	37	9	18	20	17
Otsiksin millest kirjutada	19	18	19	19	15	21	19	20	25	0	21	24	17	17	26	9	22	22	16
Pildistaksin üritusi jms	20	20	20	33	16	13	21	5	8	0	32	27	25	12	32	18	22	13	21
Koguksin informatsiooni	13	13	13	11	24	11	10	11	8	0	13	17	10	13	32	9	4	12	15
Jagaksin lehti laiali	6	6	6	9	11	4	0	6	8	0	18	7	8	2	21	9	6	6	4
Aitaksin lehti voltida	14	9	16	17	18	13	11	9	17	0	21	21	18	8	16	9	13	10	18
Ei soovi kaasa aidata	39	44	38	32	40	45	40	40	50	50	26	31	33	48	16	50	46	37	39
Muu	5	6	5	4	0	9	6	6	0	50	11	6	3	4	5	9	0	9	4

Tabel 12: Rapla Teataja novembrikuu kontentanaliüsi tulemused

Lk nr	Jrk nr	Pealkiri	Autor	Autori/ avaldaja staatus	Žanr või rubriik	Valdkond (küsitluse liigitus)	Teema	Asukoht	Maht (moodulit=osa lk-st)	Illustratiivne materjal
1, 5	1, 17	Rapla Täiskasvanute Gümnaasium toetab teist võimalust vajavaid õppureid	Liis Ehavere	Ajakirjanik	Portreelugu	Asutuste tegevus, vallas elavad inimesed	Ülevaade RTG ja selle töötajate tegevusest	Terve lehekülg	42=1/1, 5/3	1+5 pilti
2	2	Vallavalitsuse istungid oktoobris 2016	-	Vallavalitsus	Istungi kokkuvõte	Vallavalitsuse ja -volikogu tegevus	Istungi kokkuvõte	Üleval ja keskel vasakul	9=3/10	-
2	3	Vallavolikogu istungil 27. oktoobril 2016	-	Vallavalitsus	Istungi kokkuvõte	Vallavalitsuse ja -volikogu tegevus	Istungi kokkuvõte	Üleval paremal	3=1/10	-
2	4	Rapla Vallavalitsus võtab teenistusse keskkonnaspetsialisti	-	Vallavalitsus	Töökuulutus	Kuulutused	Tööpakkumine keskkonnaspetsialistile	Keskel paremal	6=1/5	1 logo
2	5	Läbirääkimistel Kaiu, Raikküla ja Rapla	-	Vallavalitsus	Teadanne	Vallavalitsuse ja -volikogu tegevus	Haldusreformi läbirääkimised	All vasakul	5=1/6	-
2	6	Osale Rapla Teataja küsitluses!	-	Vallavalitsus	Üleskutse	Vallavalitsuse ja -volikogu tegevus	Rapla Teataja küsitlus	All keskel	1=1/30	-
2	7	-	-	Vallavalitsus	Muu	Kuulutused	Kinnisvara enampakkumine	All paremal	6=1/5	1 logo
3	8	Toimetulekutoetuse maksimisest 2015. aastal Rapla vallas võrrelduna ja Eesti keskmisega	Inna Tamm	Sotsiaalnõunik	Uudislugu	Asutuste tegevus	Ülevaade toimetulekutoetuste maksimisest	Üleval ja all vasakul, all keskel, all paremal	21=7/10	1 tabel, 1 graafik
3	9	Tagasipilk	Juhan Rõõmus		Kroonika	Muu	Juhan Rõõmuse mälestused 1956. aastast	Üleval paremal	6=1/5	-
3	10	Jõulurahu väljakuulutamise ja adventitulede süütamine	-	Vallavalitsus	Teade	Üritused/ sündmused	Jõulurahu väljakuulutamise Rapla kirikus	Keskel paremal	3=1/10	2 pilti

Lk nr	Jrk nr	Pealkiri	Autor	Autori/avaldataja staatus	Žanr või rubriik	Valdkond (küsitluse liigitus)	Sisu	Asukoht	Maht (moodulit=osa lk-st)	Illustratiivne materjal
4	11	Raplas ehitati kolmandat korda helkuripuud	-	Vallavalitsus, politsei	Reportaaž	Üritused/sündmused	Ülevaade kolmandast helkuripuuehitamisest	Üleval vasakul	5,25=7/40	3 pilti
4	12	Projekteerimistingimuste andmine avatud menetluses	Cerly-Marko Järvela	Vallaarhitekt	Teade	Vallavalitsuse ja -volikogu tegevus	Ülevaade kahest projekteerimistingimuste eelnõust	Üleval ja keskel paremal	12=2/5	2 skeemi, 1 eskiis
4	13	II üle-eestilised hooldustöötajate kutsevõistlused	Age Kilter	Hooldekeskuse hooldusjuht	Lühiuudis	Vallas elavad inimesed, asutuste tegevus	Ülevaade hooldustöötajate kutsevõistluse tulemustest	Keskel vasakul	5,25=7/40	1 pilt
4	14	Linnaliini bussid sõidavad taas raudteejaama	-	Vallavalitsus	Teade	Muudatused	Linnaliini busside algupärane liin taastatakse	Keskel vasakul	1.5=1/20	-
4	15	Märka õppimisest ja tööelust kõrvale jäänud noort!	-	Noorte Tugila	Lühiuudis	Asutuste tegevus	Käivitus Rapla valla Noorte Tugila	All vasakul ja keskel	5=1/6	1 pilt
4	16	-	-	Kultuurkapital	Teade	Kuulutus	Kultuurikapital kuulutab välja kultuuripremia	All paremal	1=1/30	-

5	18	Õppeaasta algus Rapla Täiskasvanute Gümnaasiumis	Kristi Luik	RTG huvijuht	Lühiuudis	Asutuste tegevus	Ülevaade RTG õppeaasta algusest	All vasakul ja keskel	8=4/15	1 pilt
5	19	Teisel ringil targaks Raplamaal	Ilvi Pere	projektijuht	Lühiuudis	Asutuste tegevus	RTG esitatud toetuse taotlus sai positiivse vastuse	All paremal	4=2/15	2 logo

Lk nr	Jrk nr	Pealkiri	Autor	Autori/avaldaja staatus	Žanr või rubriik	Valdkond (küsitluse liigitus)	Sisu	Asukoht	Maht (moodulites=osa lk-st)	Illustratiivne materjal
6	20	Doonor on riigikaitsja iga päev	-	Vallavalitsus	Lühiuudis	Asutuste tegevus	PERHi Verekeskus külastas Rapla vallavalitsust	Üleval vasakul	3=1/10	1 pilt
6	21	Raplamaa Haigla teatab	-	Raplamaa Haigla	Teade	Asutuste tegevus/ muudatused	Teated hetkel Raplamaa Haiglas toimuvast	Üleval paremal	7=7/30	-
6	22	„Pahupidi“ perepäeval lustisid nii väikesed kui suured	Jane Schelejev	Piilupardi Mängutuba	Reportaaž	Üritused/ sündmused	Kultuurikeskuses toimus perepäev	Keskel ja all vasakul	7=7/30	2 pilt
6	23	Tervisekonverents	-	-	Lühiuudis	Vallas elavad inimesed	Tervisekonverentsil tunnustati maakonna parimaid terviseedendajaid	Keskel keskel	3=1/10	1 pilt
6	24	Naiste Tugikeskus Raplamaal	-	Rapla naistekeskus	Reklaam	Asutuste tegevus	Ülevaade Naiste Tugikeskuse pakutavatest teenustest.	Keskel paremal	2=1/15	Plakat
6	25	Osale emakakaelavähi sõeluuringus!	-	Eesti Haigekassa	Reklaam	Asutuste tegevus	Kutse emakakaelavähi sõeluuringule.	All keskel	4=2/15	Plakat
6	26	Ootame ravikindlustatud naisi, /.../, rinnavähi tasuta sõeluuringule.	-	Eesti Haigekassa	Reklaam	Asutuste tegevus	Kutse rinnavähi sõeluuringule.	All paremal	4=2/15	Plakat

7	27	Riinimanda ja August07 Barcelonas	Mari Kõrtsini, Urve Uusberg	Riinimanda koor	Reportaaž	Vallas elavad inimesed	Riinimanda koor käis Barcelonas festivalil “Europe and its songs”.	Üleval, keskel ning all vasakul ja keskel	25=5/6	7 pilti
7	28	Täiskasvanud õppija nädal	-	-	Lühiuudis	Vallas elavad inimesed	Täiskasvanud õppija nädala raames toimus tänuüritus, kus tunnustati tublimaid.	Keskel paremal ja all paremal	5=1/6	1 pilt, 1 logo

Lk nr	Jrk nr	Pealkiri	Autor	Autori/avaldaja staatus	Žanr või rubriik	Valdkond (küsitluse liigitus)	Sisu	Asukoht	Maht (moodulit=osa lk-st)	Illustratiivne materjal
8	29	„Kaader“ sai 10	Kersti Saadlo		Kroonika	Vallas elavad inimesed, asutuste tegevus	Tagasivaade filmifestivali „Kaadri“ tegevusaastatele	Üleval, keskel ja all vasakul	8=4/15	1 pilt
8	30	Tantsud tähtedega 2016	-		Lühiuudis	Vallas elavad inimesed	Ülevaade „Tantsud tähtedega” osalejatest ja tunnustustest.	Üleval keskel ja paremal	8=4/15	1 pilt
8	31	Noortebänd 2016 konkursi võitis Rapla bänd The Notes	-		Lühiuudis	Vallas elavad inimesed	Lühiülevaade selle aasta Noortebändi konkursist ja selle võitjast.	All keskel	4=2/15	1 pilt
8	32	Valla juubelitele pühendatud ajalookonverents	Kaja Tammar	Rapla Keskraamatu kogu	Reportaaž	Asutuste tegevus, üritused/ sündmused	Ülevaade ajalookonverentsist.	Keskel keskel, keskel ja all paremal	10=1/3	2 pilti

9	33	Pal-tänava poisid	-	VAT teater	Reklaam	Üritused/ sündmused	Kultuurikeskuses toimub etendus.	Üleval vasakul	4=2/15	Plakat
9	34	Mudilaste klubi matkab Raplas	-	Piilupardi mängutuba	Reklaam	Üritused/ sündmused	Raplas toimub jõulumark-perepäev.	Üleval keskel	4=2/15	Plakat
9	35	See on minu pidu ja teen mis tahan (suren või ära)	-	Vana Baskini teater	Reklaam	Üritused/ sündmused	Kultuurikeskuses toimub etendus.	Üleval paremal	4=2/15	Plakat
9	36	Õppepäev raamatupidajatele	-	?	Reklaam	Üritused/ sündmused	Anne Nuuti õppepäev raamatupidajatele.	Keskel vasakul	2=1/15	-
9	37	Rapla Hooldekeskus jõulukalender	-	Rapla Hooldekeskus	Reklaam	Üritused/ sündmused	Tasuta jõululõunate ajakava.	Keskel keskel	2=1/15	-

Lk nr	Jrk nr	Pealkiri	Autor	Autori/avaldaaja staatus	Žanr või rubriik	Valdkond (küsitluse liigitus)	Sisu	Asukoht	Maht (moodulit=osa lk-st)	Illustreeriv materjal
9	38	Raplamaa 2017. aasta korvpalli ja pärimuskultuuri kalender	-	Rapla korvpallikool	Reklaam, lühiuudis	Üritused/ sündmused, asutuste tegevus	Valmis korvpallikalender, mida võimalik näha järgmisel kodumängul.	Keskel ja all paremal	5=1/6	Plakat
9	39	Rapla Elujõu Keskuse õppekõogi avamine	-	Rapla Elujõu Keskus	Lühiuudis	Asutuste tegevus, vallas elavad inimesed	Ülevaade Elujõu Keskuse tegevusest.	All vasakul ja keskel	8=4/15	1 pilt
9	40	Küttepuud	-	-	Reklaam	Kuulutused	Küttepuude müük.	All paremal	1=1/30	-

10	41	Rapla Elujõu Keskus	-	Rapla Elujõu Keskus	Reklaam	Asutuste tegevus	Ülevaade Elujõu Keskuses toimuvast.	Üleval vasakul	3=1/10	Logo
10	42	Soovid saada Raplamaa Missiks?	-	Miss Raplamaa	Reklaam	Üritus/ sündmus	Kutse Miss Raplamaa eelvooru.	Üleval keskel	4=2/15	Plakat
10	43	Angala Väekoda	-	Angala Väekoda	Reklaam	Asutuste tegevus	Ülevaade Väekojas toimuvast	Üleval paremal	2=1/15	Logo
10	44	Sugupuu koostamine – kuidas alustada?	-	Naiskodukaitse	Reklaam	Üritus/ sündmus	Kutse loengule.	Keskel vasakul	2=1/15	Plakat
10	45	Talvepidu	-	Rapla Linna Pensionäride Seltsing	Reklaam	Üritus/ sündmus	Kutse 60 pluss talvepeole.	Keskel keskel	4=2/15	Plakat
10	46	Angala Väekoda	-	Angala Väekoda	Reklaam	Asutuste tegevus	Ülevaade Väekojas müüdavast.	Keskel paremal	2=1/15	Plakat
10	47	Kodila kool ootab kokkutulekule	-	Kodila Põhikool	Reklaam	Üritus/ sündmus	Kutse kooli kokkutulekule.	Keskel vasakul	2=1/15	Plakat
10	48	Sügis-talvine laat	-	Kodila Põhikool	Reklaam	Üritus/ sündmus	Kutse laadale.	Keskel keskel	1=1/30	Plakat

Lk nr	Jrk nr	Pealkiri	Autor	Autori/avaldaja staatus	Žanr või rubriik	Valdkond (küsitluse liigitus)	Sisu	Asukoht	Maht (moodulit=osa lk-st)	Illustreeriv materjal
10	49	Loomeruum	-	Loomeruum	Reklaam	Asutuste tegevus	Ülevaade Loomeruumis toimuvast.	Keskel paremal	5=1/6	2 logo
10	50	Hiina tervisevõimlemine koos venitustega	-	Katrin Parve	Reklaam	Üritus/ sündmus	Kutse treeningutele.	All vasakul	1=1/30	-
10	51	Agomer rehvid	-	Agomer	Reklaam	Kuulutused	Ülevaade Agomeris pakutavatest teenustest.	All keskel ja paremal	4=2/15	Plakat

Lk nr	Jrk nr	Pealkiri	Autor	Autori/avaldaja staatus	Žanr või rubriik	Valdkond (küsitluste liigitus)	Sisu	Asukoht	Maht (moodul= osa lk-st)	Illustreeriv materjal
11	52	IX tule- ja tantsuetendus	-		Reklaam	Üritused/sündmused	Kutse tule- ja tantsushowle.	Üleval vasakul	4=2/15	Plakat
11	53	Täitematerjalide müük Raikküla (Lubja) karjääris	-	Eesti Killustik	Reklaam	Kuulutused	Informatsioon täitematerjalide müügi kohta.	Üleval keskel	4=2/15	Plakat
11	54	Sõidukite tehnölevaatuspunkt	-	Rehvikeskus OÜ	Reklaam	Kuulutused	Informatsioon sõidukite ölevaatuspunktist.	Üleval paremal	2=1/15	Plakat
11	55	Teenused erametsaomanikele	-	Metsaamet	Reklaam	Kuulutused	Informatsioon erametsaomanikele pakutavatest teenustest.	Keskel paremal.	1=1/30	Plakat
11	56	Kuukiir 20	-	Tantsurühm Kuukiir	Reklaam	Üritus/sündmus	Kutse Kuukiire sünnipäevakontserdile.	Keskel vasakul	4=2/15	Plakat
11	57	Toosikannu metsahaldus müüb küttepuid	-	Toosikannu metsahaldus	Reklaam	Kuulutused	Informatsiooni küttepuid müügi kohta.	Keskel keskel	1=1/30	Plakat
11	58	Mitsubishi Electric ja Fujitsu õhksoojuspumpad	-	OÜ Külmaline	Reklaam	Kuulutused	Õhksoojuspumpade müük	Keskel keskel	1=1/30	Plakat
11	59	Müüme kasutatud varuosi	-	Prillimäe auto-lammutus	Reklaam	Kuulutused	Kasutatud varuosade müük.	Keskel paremal	1=1/30	-
11	60	XXXV Rapla talvejooks	-	Rapla Jooksuklubi	Reklaam	Üritused/sündmused	Kutse talvejooksule.	Keskel vasakul	1=1/30	1 pilt
11	61	Silmade kontroll ja prillide müük	-	Hindpere optika	Reklaam	Kuulutused	Hagudi põhikoolis toimub silmade kontroll.	Keskel keskel	1=1/30	Plakat
11	62	Ostame kasvavat metsa, põllumaad, metsakinnistuid	-	Metsakeskus	Reklaam	Kuulutused	Informatsioon kinnistute ostu kohta.	Keskel keskel	1=1/30	Plakat
11	63	Nii head hinnad Säätukaardiga 16.11-29.11.2016	-	Rapla Tarbijate Ühistu	Reklaam	Kuulutused	Informatsioon säätukaardi eripakkumistest.	Keskel ja all paremal	6=1/5	Plakat

Lk nr	Jrk nr	Pealkiri	Autor	Autori/avaldaja staatus	Žanr või rubriik	Valdkond (küsitluse liigitus)	Sisu	Asukoht	Maht (moodul= osalikk-st)	Illustreeriv materjal
11	64	Kohtumisõhtute sari "Õhtul välja"	-	Terve Pere Pesa MTÜ, Piilupardi Mängutuba	Reklaam	Üritused/sündmus	Kutse kohtumisõhtule.	All vasakul	1=1/30	Plakat
11	65	Tantsuga läbi elu 40	-	-	Reklaam	Üritused/sündmused	Kutse tantsukontserdile.	All keskel	2=1/15	Plakat

Lk nr	Jrk nr	Pealkiri	Autor	Autori/avaldaja staatus	Žanr või rubriik	Valdkond (küsitluse liigitus)	Sisu	Asukoht	Maht (moodul=osalik-st)	Illustreeriv materjal
12	66	Uued vallakodanikud	-	Vallavalitsus	Õnnitlused	Vallas elavad inimesed	Nimekiri eelmisel kuul sündinutest.	Üleval vasakul	1=1/30	-
12	67	Novembrikuu sünnipäevad	-	Vallavalitsus	Õnnitlused	Vallas elavad inimesed	Sünnipäevad (alates 75a)	Üleval vasakul	4=2/15	-
12	68	Mälestame lahkunuid	-	Vallavalitsus	Kaastundeavaldus	Vallas elavad inimesed	Eelmisel kuul surnud.	Üleval vasakul	1=1/30	-
12	69	Kuhu minna	-	Sadolin Spordihoone	Kuulutus	Üritused/sündmused	Sündmuskalender	Üleval ja keskel keskel	4=2/15	1 pilt
12	70	Kuhu minna	-	Rapla Keskraamatu kogu	Kuulutus	Üritused/sündmused	Sündmuskalender	Üleval ja keskel keskel	3=1/10	1 pilt
12	71	Kuhu minna	-	Rapla Kultuurikeskus	Kuulutus	Üritused/sündmused	Sündmuskalender	Üleval ja keskel paremal	3=1/10	1 pilt
12	71	Kuhu minna	-	EELK Rapla Maarja-Magdaleena kogudus	Kuulutus	Üritused/sündmused	Sündmuskalender	Üleval ja keskel paremal	3=1/10	1 pilt
12	73	Kuhu minna	-	Rütmani Galerii	Kuulutus	Üritused/sündmused	Sündmuskalender	Keskel keskel	1=1/30	1 pilt
12	74	Kuhu minna	-	Piilupardi Mängutuba	Kuulutus	Üritused/sündmused	Sündmuskalender	Keskel paremal	2=1/15	1 pilt
12	75	Aitan müüa/vahetada/üürile anda Teie kinnisvara	-	Arvin Varad OÜ	Reklaam	Kuulutused	Maakleriteenused	Keskel vasakul	2=1/15	1 pilt, 1 logo
12	76	Raplas avatud Koertesalong Kõik Sõbrale	-	Koertesalong Kõik Sõbrale	Reklaam	Kuulutused	Teenused ja tooted koertele	Keskel vasakul	1=1/30	-
12	77	Autokool Sõidukoolituse OÜ	-	Sõidukoolituse OÜ	Reklaam	Kuulutused	Juhilubadega seotud kursused	All vasakul	1=1/30	Plakat
12	78	LRK Autokoolitus	-	LRK Autokoolitus	Reklaam	Kuulutused	Juhilubadega seotud kursused	All vasakul	1=1/30	Plakat
12	79	7 reakuulutust	-	Ettevõtted ja eraisikud	Reakuulutused	Kuulutused	Reakuulutused ostmüük-teenus	All keskel ja vasakul	3=1/10	-

Lisa 4. Küsitluse vastused küsimusele “Mis võiks olla Rapla Teatajas teisiti?”

Sisu:

1. Infot rohkem
2. Ilma ennustus
3. Töökuuludus
4. Vähem persoonilugusid, rohkem vallas toimuvast.
5. Rohkem noorte tegevustest.
6. rohkem huvitavat mitte mingit tühja tähja
7. rohkem olla päevkajaseid sündmusi, enamasti on vallavalitsusega seotud teemad
8. Rohkem elanikele vajalikku infot muudatuste, ürituste, ehitus/parandustööde jms kohta
9. Rohkem infot maakonnas saabuvate ürituste kohta. Infonurk/vabaaja veetmise nurk, mida võiks perega teha, kus käia, mida külastada/avastada Raplamaal.
10. näit. mingi probleemi arutamine rahvaga, Küsin - vastan, minu arvates...jne.
11. Võiks esile tuua noori, kes pühendumisega tegelevad mingi kindla asjaga, ja teevad seda väga hästi! Mingi uus rubriik *noorpersoon, kes tutvustab oma tegevust ja sihte. Need lood ei peaks olema ainult spordi või muusikavaldkonnas tegutsevatest noortest (näiteks keegi tegeleb kelgukoorte või hobustega, heategevusega, kellel perefirma oluline roll, kes kirjutab, kelle tõsine huvi ajaloo vastu jne) Vallaleht on hetkel suunatud ikka rohkem keskealistele ja vanematele inimestele, aga noored on samuti vallaelanikud ning ehk vajavad kindlasti tunnustamist ja tähelepanu rohkem. Või Raplast sirgunud alla 30 aastased, kes teevad juba tegusi nii loome- kui majandusalal. Kindlasti huvitav lugeda, kuidas Rapla ja siinsed inimesed on tema valikuid mõjutanud jne
12. Rohkem kultuuriga seotut võiks olla
13. Vähem vallavalitsuse istungitest ja rohkem tublidest vallakodanikest
14. Vähem võiks olla laulmise ja luuletuste teemalist ning rohkem asjalikumaid teemasid majanduse, ehituse, keskkonna jm igapäevaelu ning vallavalitsuse tegevusega seonduvat.
15. Rohkem arvamusedlugusid, kus oleks esindatud erinevate osapoolte seisukohad. Uurimusliku taustaga lugusid valla probleemidest, mitte ainult edulugusid.
16. Rapla maakonnas olevate ettevõtete tutvustusi võiks olla rohkem, paljudest ei tea midagi, aga huvitav oleks teada.
17. Rohkem võiks olla näiteks Rapla Vallas elavate inimeste endi lugusid, kommentaare, arvamusedlugusid.
18. Ristsõnad võiks natuke lihtsamad olla.
19. Mulle üldiselt leht meeldib, aga lugema ei kutsu ülipikad lood. Liis Ehavere kirjutab väga hästi, aga kahjuks nii pikki jutte paljud ei loe.
20. uute kohalike ettevõtete reklaamteadetes võiks olla ka tegutsemiskoha aadress (saan aru küll, et reklaami tellija kujundab oma reklaami ise aga toimetaja saaks reklaami tellijale seda nõu anda); valla elanike liikumised: palju vallas ära läinud ja palju juurde tulnud ehk elukoha registreerimise statistika
21. Eraldi nn reporter võiks sündmusi külastada ja neid kajastada rohkem.

22. Lühemad lood ja kutsuvam esikülj. Kirjutama peab põnevamalt ning ka pealkirjad peavad rohkem lugema kutsuma.
23. Praegu tundub põhirõhk olema kultuuril ja haridusel, aga vallas on ka muid tegevusalasid, millest oleks huvitav ja vajalik teada anda (tööstus ja põllumajandus, heakord, korteriühistud jne). Pikki persoonilugusid ja reisikirjeldusi ei soovi Teatajas lugeda, need võiksid jääda RS veergudele. Teataja on ikka nõ teadete edastaja ning oleks hea ja vajalik võimalikult palju teada saada erinevatest valdkondadest ja vallas tegutsevatest ettevõtetest ja ettevõtmistest. Valdade ühinemise järel (või ka ajal) saab arvatavasti olema ka palju infot uute valdade kohta
24. lühemad artiklid
25. Mõttetu on lugeda nt, et anti luba laada või muu ürituse korraldamiseks, mis juba mitu nädalat tagasi toimunud. Planeeringute ja ehituslubade jms kohta peaks olema asukoha suhtes avalikkusele midagi ütleval info.

Kvaliteet:

1. Trykise kvaliteet
2. Ajaleht võiks olla nagu ajaleht, mitte nagu printerist välja lastud tavaline A2. Võiks olla ka köidetud.
3. lehe pildi kvaliteet võiks olla parem
4. Piltide kvaliteet ja suurus võiks olla selline, et pildil olev oleks äratuntav. Reklaamid ja tekstid võiks ikka ka olla sellise tähesuurusega, et oleks võimalik lugeda seda ilma luubita.
5. Viimasel leheküljel tausta värvid võiksid olla heledamad, siis trükk oleks loetavam
6. Parem piltide kvaliteet
7. selgemad pildid
8. Leht trükkida horisontaalselt ja keskelt köidetud. Paber on taaskasutamiseks liiga paks.
9. pildid parema kvaliteediga
10. Fotod parema kvaliteediga
11. Ajalehepaber võiks olla õhem ja seega odavam.
12. Nii kvaliteetset ja mahukat lehte ja teisi nii paindlikke lehetegijaid on võimatu lähikonnast leida! Väga heal tasemel tekst (ei kirjavigu ega naeruväärseid poolitusi + heal tasemel pildid, ühtne kujundus jm)! Kuna infot palju, siis tagumised lehed väga kirjud. Müügikuulutused ja ürituste info võiks olla küll selgemini eristatav ja grupiti ühes kohas.
13. On ette tulnud, et avaldati kirjasaatja arvamus redigeerimata, st grammatikavigadega. Korrektset eesti keelt võiks jälgida. Üldiselt on keel ja kujundus rahuldavad.
14. rohkem pilte
15. Lühemad lood ja kutsuvam esikülj. Inimesed ei viitsi lugeja pikki lugusid ning pildid kõnetavad igauht rohkem. Pole ka mõtet lugude juurte panna väikses formaadis üldpilti mingist seltskonnast, sest see ei anna mulle väga infot ja kellegi nägu pole ka tuvastatav. Kirjutama peab põnevamalt ning ka pealkirjad peavad rohkem lugema kutsuma.
16. Kiri võiks sipake suurem olla

Ülesehitus:

1. Enamalt olen rahul. Persooni lood on liialt pikad, samas võiksid need lood olla lehe sise osas. Päevakajalisemad teated ja sündmused võikid olla esikaanel rohkem.
2. pasrem ülesehitus
3. tekst rohkem liigendatud ja pildid parema kvaliteediga
4. Kuna infot palju, siis tagumised lehed väga kirjud. Müügikuulutused ja ürituste info võiks olla küll selgemini eristatav ja grupiti ühes kohas.

Ilmumissagedus:

1. Ilmub liiga harva, kuu hiljem ei ole mõtet paljusid asju lugeda, mis on juba Raplamaa Sõnumites olnud. Ka on mõttetu lugeda nt, et anti luba laada või muu ürituse korraldamiseks, mis juba mitu nädalat tagasi toimunud.
2. Võiks tihemini ilmuda
3. Võiks ilmuda kaks korda kuus.
4. Äkki võiks see isegi sagedamini ilmuda - nt 2 kuus?
5. Kuna leht ilmub korra kuus siis osa infost on juba vana
6. Koik on perfekne. Rohkem voiks ilmuda.

Reklaam:

1. Reklaami võiks vähem olla
2. kommertsreklaami küll ei pea seal olema !!!

Raplamaa Sõnumid:

1. Rapla Teataja võiks olla Raplamaa Sõnumitega kas ühendatud või leviv ainult veebis, see säästaks paberikulu.
2. Olen rahul. vahel küll mõni info kattub "Raplamaa Sõnumitega" kuid kõigil ju ajaleht ei käi.
3. Paljud artiklid on juba enne loetud Raplamaa Sõnumitest, ei ole mõtet korrata

Muu:

1. kõik
2. Rapla Teataja väljaandjad ei ole kursis sellega, et leht ei jõua kõigi raplalaste postkasti. Kui muud tellitud posti ei ole tellitud, siis Rapla Teatajat ka ei saa. Jään lehest sageli ilma kuna elan eramajas ning tean ka naabreid kellele lehte ei tule. Kahju.
3. Võiks saada valida, kas paberil ja veebislugemise variant- inimesed saaksid ka meilile lehte tellida iga kuu (nooremad inimesed valiksid ehk veebis lugemise- mis on ressursi sh keskkonnasäästlik).
4. Veel üks ettepanek, mis võib üsna populaarseks saada. Teada on, et pilt on räägib rohkem kui 100 sõna, siis võiks olla "Raplas märgatud fotonurk! Nii saaks kergelt lehe loomisele inimesi kaasata ja oleks vahva ka näha, mida siis inimesed Rapla vallas märkavad ja tähtsustava

Lisa 5. Intervjuude transkriptsioonid

Intervjuu Armar Paidlaga

Arutasime põgusalt enne intervjuud seda, mis informatsioon üldiselt lehte läheb ja mis ei lähe. Mainisid, et kui näiteks kusagil midagi põles, siis seda ei ole mõtet vallalehte panna.

Neid operatiivseid asju ei ole ju mõtet viis nädalat hiljem panna. On kiiremad kanalid olemas. Või kui keegi on koera ära kaotanud ja siis viis nädalat hiljem otsib, siis on ka nagu naljakas.

Mis laadi informatsioonile siis Rapla Teatajas kõige rohkem tähelepanu pööratakse?

Tegelikult on ju vallalehe mõte viia nii öelda vägisi valla uudised valla elanikule koju kätte. Mis toimub vallavalitsuses, mis toimub vallavolikogus. Pluss planeeringud, pluss eelteated kultuurisündmuste ja muude ürituste kohta. Ja siis ka tagantjärgi kroonika tegemine – mis on toimunud valla allasutustes, koolides, lasteaedades. Mitmesuguseid muid sündmusi. See on ikkagi nagu põhiline vallalehe funktsioon. Pluss võimalusel nagu meil on see persoonilugu, tutvustada siis ühte inimest või organisatsiooni põhjalikumalt.

Üldiselt on see siis vallavalitsuse poolt nii määratud ?

Ausalt öeldes ei oska öelda, kas see on kuskil mingisuguses vallalehe määruuses öeldud, aga nii on ta kuidagi kujunenud ja siamaani on ta niimoodi toiminud ka. On muidugi terve hulk asju, mida vald peab avaldama – ametlikke teateid, planeeringuid, enampakkumisi. Ja minu meelest ei ole see väga konkreetset ära öeldud, et kus kohal see tuleb avaldada. See peab olema, kui ma nüüd õigesti tean, sellises väljaandes, mis ilmub vähemalt kaksteist korda aastas, mille alla siis käib ka vallaleht. Mõned vallad teevad tänu sellele oma suvise numbri näiteks topelt numbrina. Muidu tuleks üksteist, aga siis tuleb kaksteist.

Kas see võiks olla kuidagi rohkem ära määratletud?

Mul on seda raske öelda, kuna valla enamus töökuulutusi, kui ei ole just mingi konkurss vahetult välja kuulutatud peale lehe ilmumist, ilmuvad ju ka kohalikus lehes ehk vallalehes ja suur tõenäosus on ikkagi see, et paljud ametikohad täidetaksegi kohalike inimestega. Ja nad ei pruugi käia igapäev otsimas kuskilt cv-keskusest või mingist suurest lehest seda teadet. Samamoodi on nende planeeringute ja muude asjadega. Inimene ei lähe otsima kuskilt internetist, et äkki on mingi planeering, ma lähen nüüd vaatan. Tegelikult on see info ikkagi talle vallalehega nii-öelda vägisi kätte viidud. Ja mina arvan küll, et see on vallalehe üks põhifunktsioonidest. See kas mõni asi riigi teatajas kuskil ilmub, sealt vahelt otsida, see läheb ikka päris tülikaks.

Mis eesmärki veel vallaleht täidab?

B: Nagu ma ütlesin, siis põhiline ongi valla info vägisi valla elanikele kätte viimine. Kes siis seda loeb, kes ei loe. Pluss teistpidi on need kroonika jutud, millest ma rääkisin. See on tegelikult valla ajaloo talletamine, sest paljud asjad on muidu niimoodi, et nad haihtuvad õhku, nad kaovad internetis kuhugi ära ja ei ole ju kedagi, kes neid kuskile eraldi salvestaks, et näed täna toimus siin mingi selline kontsert või ülehomme on seal midagi toredat. Oli, unustati, elu

läheb edasi. Võibolla see ongi õige, aga võibolla viiekümne aasta pärast on kellelgi väga huvitav vaadata, et mis moodi seda elu just korraldati ja mis toimus.

Rapla vallalehel on ka digitaalne versioon. Mis on selle ja paberkandjal lehe eesmärkides erinevat?

Sa pead silmas, et lehed on koduleheküljel üleval?

Jah.

Need ei ole mitte ainult seal, nad on ka rahvusraamatukogus. Nüüd ma pean panema trükifailid sellest aastast. Vanasti läksid tavalised veebiversioonid ja väikese mahuga, tänavusest aastast lähevad suured trükifailid sinna. Ma arvan, et on erinevaid huvilisi, et kes vaatavad netist, kes vaatavad paberi pealt, aga ma ei kujuta küll ette, et lähema mingi kümnekonna aasta jooksul veel kõik inimesed hakkaksid netist lugema. Ma ise ka ei taha lugeda kõike netist.

Kui selles internetis oleva lehe ja paberlehe kõrvale võtta veel valla kodulehekülge.

Mina võibolla peaksin natuke tihemini käima või vastupidi ei pea, ma olen niigi kursis. Ma ei mäleta, millal ma valla koduleheküljel käisin viimati. Pigem kui mul on kellegi telefoninumbrit vaja ja see on ka kõik, mis ma sealt otsin.

Mis sa arvad, kelle ja mille jaoks on valla kodulehekülge vaja?

Minu jaoks on ta funktsioon kaugemalt inimeste jaoks, sest kui mul on vaja näiteks Misso vallast midagi saada, siis ma ei saa kunagi nende ajalehte kätte paberkujul, kui ma just sinna ei sõida. Aga kui mul on vaja mingit infot millegipärast selle valla kohta saada või mis seal toimus, siis ma lähen kodulehele. Pigem on sellel nagu globaalne haare, sel interneti versioonil. Ma loen ka aegajalt teiste valdade lehti mingil kummalisel põhjusel. Siis ma loen internetist. Just neid samu PDF-e. Aga loota, et kohalik inimene hakkaks iga päev uudiseid otsima kodulehelt. Aga inimesi on erinevaid. Paljud vaatavad Facebook'ist, aga Facebook jookseb ka lõpuks nii, et sa kõike ei jõua sealt haarata. Paljud põhimõtteliselt ei kasuta seda, rääkimata mingist muust sotsiaalmeediast. Seda ei saa ju kohustuslikuks panna, et sul peab internet olema ja sa saad siit nüüd kõik kätte. Aga kui vald maksab Omnivale ja Omniva tassib uudised sulle vägisi koju, siis on ikkagi väga sügavalt su enda probleem, kas sa oled selle lehe lahti teinud või ei ole.

Kui nüüd tulla korraks konkreetsemalt lehe valmimise protsessi juurde, siis mille alusel järjestatakse lugusid lehes?

See on hea küsimus. On kuidagi traditsiooniliselt välja kujunenud, et meil on persoonilugu esiküljel, teisel on vallavalitsus ja –volikogu ja siis kolmas, neljas, viies vastavalt sellele, kuidas materjali on. Siis sellised pigem ametlikud teated. On need siis mingisugused sotsiaalteemad, mingisugustest toetustest, ehitused, planeeringud. Ühesõnaga kogu selline temaatika. Mingist aastast hakkas peale traditsioon, et kuuendal leheküljel oli tervis ja turvalisus. See on praegu ka jäänud nii-öelda traditsiooniliseks, et kui on meditsiini uudised, politsei, pääste mis iganes asjad selles laadis, haigla uudised, et need on jäänud sinna kuuendale. Ja siis vastavalt kuidas ruumiga, kas siis viiendal või seitsmendal on jätkunud persoonilugu veel, kui on natukene pikem olnud. Siis ülejäänud hakkab tagantpoolt peale. Tegelikult ma alustangi lehetegemist kaheteistkümnendast leheküljest. Sest kunagi ei tea, kui pikad on ürituste kalendrid. Kui pikk

üks või teine veerg seal tuleb. Siis inimeste sünnipäevad, sündimised, surmad. Ülejääva ruumi saab täita väiksemate kuulutustega. Siis juba üheteistkümnes lehekülge, sinna lähevad suuremad töökuulutused või reklaamid. Ma ei pea silmas valla allasutusi, me oleme pannud reeglina teisele või kolmandale leheküljele. Siis hakkavad tulema ürituste kuulutused, põhiliselt kultuurikeskuse omad ja ka kõik muud. Spordiüritused. Siis spordiüritused, neid väga tihti ei ole. Need tulevad ka lehes tagapool. Ja siis see vahepealne, palju sinna ruumi jääb, sinna jäävad siis ülejäänud teemad – koolid, lasteaiad, kultuuriüritused, külaelu ja kõik säärane. Vastavalt sellele palju lehes ruumi on ja palju neid lugusid on, siis vahel jääb mõni välja. Lükkub edasi. Kuigi üritame tavaliselt jätta välja ikkagi neid nii-öelda üle-eestilisse meediasse paisatud lugusid. Et päästeamet hoiatab, et pühi korsten kaks korda aastas või midagi sellist. Need on küll olulised, aga need on ka muudes meediakanalites nii palju avaldatud, et need ei ole esmased, mida vallaleht peaks kajastama.

Aga lehekülgede kaupa?

No ütleme, et see on sisu järgi. Ei ole selliseid kindlaid rubriike, et nüüd kirjutame kodu ja perekonda pool lehekülge või kui seda juttu seal ei ole, siis jätame tühjaks. Pigem ta ikka kujuneb sellise juhuvalikuga, et kellel rohkem on mingisuguseid üritusi või teemasid, mida kirjutada parasjagu. Näiteks kui on missivalimised tulemas, siis on iga kord üks lehekülge misside tutvustused ja pildid. Ja ei saa öelda, et me hoiame kaheteistkümnes numbris ruumi missidele, see on ikkagi ühes konkreetses numbris. Samas, kui on melumess või on tulemas maakonna tantsu- ja laulupeod, need on suuremad üritused ja nende jaoks on natukene rohkem kajastust vaja. On ta siis eelkajastusena või järel kajastusena või ka mõlemaga. Tegelikult ei ole ka seda vahet olnud, et mis peaks olema nüüd leheküljel üleval pool, mis allpool, mis vasakul, mis paremal. See ei ole ka kunagi kindlaks määratud. Ta on pigem tunde järgi. Samamoodi jätame me tunde järgi lugusid välja. Kui me nüüd võtame viimase, aprillikuu lehe, siis ma ise ei olnud sellega üldse rahul. Hästi palju oli materjali, mis tuli sisse panna. Tänu sellele läksid pildid väikeseks. Ja neid pilte oli vähe. Oli selline hästi tekstikeskne leht.

Mis tähendab, et mõned materjalid pidid olema? Miks pidid?

Kui on üritusi palju, siis me ei saa lükata edasi, et sündmus toimus näiteks kuuendal märtsil ja me paneme selle viieteistkümnenda juuni lehte. Ajaliselt ei saa edasi lükata. Ja kui ongi olnud koolides omad toimetamised, siis igaüks tahab pildile saada.

Kuidas on aastate jooksul inimesi lehetegemisse kaasatud?

Ütleme nii, et me plakatitega ei käi neid tänaval otsimas. Aga ma võin tuua näite, et kui ma hakkasin Rapla Teatajat tegema 2007 jaanuaris, siis me alustasime neljaleheküljelise lehega. Praegu on kaksteist, kuigi viimati oleks võinud vabalt anda kuueteist lehekülge, sest materjali oli nii palju. Inimesed on ise leidnud, et kui sa oled Rapla Teatajas, siis sa oled nähtaval – teatakse sinust ja sinu tegemistest. Ja kes oskab oma asjadest paremini kirjutada, kui inimene ise. Meil ei ole sellist reporterit, kes käiks ürituselt üritusele ja kuulaks ja kirjutaks ja intervjueriks. See läheks hullult kalliks maksma. Tegelikult on inimesed väga huvitatud ise kirjutama ja pigem on üle tootmine lugudega. Ja me ei ole kedagi tagasi lükanud, kellel on midagi asjalikku öelda.

Kui me tänasel päeval lehe valmimise protsessile mõtleme, siis ma tean, et osad aitavad voltida. Kas kuidagi veel inimesed tahavad aidata või aitavad kaasa?

Kirjutavad lugusid ja teevad pilte. Kes on kuskilt Facebook'ist võtnud pildi või pannud ilma autorita, siis nad on harjunud sellega, et ma juba kas kirjutan või helistan ja nad peavad ikkagi originaali mulle leidma ja autorid välja tooma ja kõike muud sellist. Liis Ehavere (Rapla Teataja persoonilugude autor) muidugi persoonilugudega. Nüüd on see voltimine läinud sedasi toredasti, et mul on Vahtra tugikeskuse omad abiks rõõmuga.

Mille puhul oleks veel abi vaja?

Ausalt öeldes ma ei oskagi öelda. Ei olegi. Kui inimesed kirjutavad lugusid ja saadavad oma pilte, siis see on tegelikult ju väga suur asi. Ja muidugi kui nad jõuaks oma jutud veel läbi ka lugeda korraks enne ära saatmist, siis see oleks veel suurem asi. Tegelikult on üsna palju faktivigu, nimevigu ja muid selliseid asju sees. Ma ei pruugi neile kõigile jaole saada. Kuigi ma tean ja tunnen ju paljusid inimesi ja osa asju paned siin mingi vaistuga paika. Aga ma arvan, et ei peaks tiražeerima vigu ja lollusi. Tuleks ikkagi võimalikult korrektne olla. Inimene vahel ei näe, et tema enda nimi on valesti kirjutatud. No ei ole tore.

Korra mainisid enne, et alguses 2007. aastal oli leht neli lehekülge ja nüüd on kaksteist. Mis on veel selle kümne aasta jooksul muutunud?

Ma arvan, et on muutunud see, et lehte väga oodatakse. Ja kui siin nüüd vahepeal Omnivaga olid probleemid, et nad ei kandnud laiali, siis inimesed hakkasid mulle helistama, et mis toimunud on, mis juhtunud on, miks lehte ei ole. Teatakse ikka väga täpselt, et see tuleb ja seda oodatakse. Sama hea näide oli eelmine nädal, kui ma trükikojast tulin ja viisin Hageri hooldekodusse Rapla valla eakatele. Seal ees fuajees, ma ei tea, kes need siis olid, sanitarid, hooldajad noh mis iganes, kitlitega inimesed. "Oi, Rapla Teataja! Keegi klient juba ootas seda. Küsis aga, et kus on." Järelikult ikkagi tahetakse. Ja see, et me ei ole kellelegi nagu käru keeranud. Näiteks nende samade persoonilugudega, et laseme üle lugeda ja ei lähe selle peale välja, et saaks nüüd klikki. Et kirjutaks mingi jama sinna sisse. Esiteks ei ole keegi nõus enam persooniks hakkama, sest see on niigi paras enesületamine. Ja eks see suhtumine on ka aidanud kaasa, et tahetakse nii öelda pildile saada ja ollakse nõus. Keeraks käru, siis see tähendaks, et "kuule, see eelmine kord keeras mul mingi jutu kätte. Unusta ära, ma ei saada sulle enam!"

Kui sa nüüd kümme aastat oled seda lehte mingis mõttes oma käe järgi kujundanud, siis kas on veel midagi, mis sinu arvates võiks olla teistmoodi?

Minu arvates on see, et seal ei peaks kõiki asju sees olema, mis seal on praegu. Täheb, ma ei ole sugugi seda meelt, et omavalitsused peaksid panema kommertsreklaami. Suurt.

Vald tahab, et need kindlasti oleksid lehes sees?

Seal on see Exceli rida, mis tahab raha saada. Ja see on tegelikult selles kinni.

Lätis on täpselt sama mure ja seal on viimastel aastatel tekkinud sarnane diskussioon selle üle.

See on täitsa õigustatud diskussioon tegelikult.

Just ajakirjanikud on seda meelt, et kui on tasuta leht, mis peaks omavalitsuste infot edastama, siis miks lugeja jaoks võibolla veidi peidetult teenitakse raha selle pealt.

See ei olegi peidetud, see on täiesti avalikult teenimine. Siin ma olen väga Tõnis Tõnissoniga (Raplamaa Sõnumite peatoimetaja) ühte meelt. Ta ka väga võitleb, et ei oleks omavalitsus lehtedes reklaami. Tähendab, mina päris null reklaamini ei läheks, sest ikkagi kui näiteks Raplas Mahlamäel mingi maja otsib omale majahoidjat, siis see ei peaks olema see, et keegi hakkab Vigalast siia tulema. Ta ei hakka ilmselgelt käima iga hommik siin luuaga. See ei tasu talle ära. See peaks olema kohalikus lehes kuulutatud. Või kui kohalik apteek siin teeb mingisuguse reklaamipäeva, et ta mõõdabki vererõhku kellelgi tasuta. Siis see on ka kohalik reklaam ja kui ta selle eest veel maksab vallale, siis las ta maksab. Aga see, et siin üks apteek pani üle-eestiliselt oma suuri reklaame. Või ka telekomifirma lasi panna oma reklaami lausa mitmele leheküljele. Need asjad mina keelaks küll ära. Sest ma olen väga seda meelt, et mulle meeldib, et maakonnalehed ka ilmuvad. Ja nad peavad ka millestki elama.

Sa korra ütlesid enne, et viimane leht oleks võinud olla ka kuusteist lehekülge, sest nii palju infot oli.

Sageli on nii palju.

Kas leht võiks pikem olla?

Siin on igasuguseid versioone käinud. Ma olen ka teinud kuuteist leheküljelisi mingil ajal. Ja mingil ajal oli kaheksa leheküljeline kombeks. Ja ma tegin kümneseid ja kaheteistkümneseid. Kümme ei ole hea variant, sest siis jääb üks keskmine leht õhku rippuma. Pigem peab olema neljaga jaguv lehekülgede arv. Võiks olla küll leht paksem, aga eks ta läheb samamoodi sellesse Exceli tabelisse jälle. Eelarves ei ole selle jaoks raha. Ja vaata siis, kelle asjad sa välja jätad ja kelle asju sa välja ei jäta. Et mis kannatab edasi lükata ja mis ei kannata. See on tihe koostöö vallapoolse inimesega ehk avalike suhete spetsialistiga, et kellele ta mida on lubanud.

Üks asi on siis see, et vallalehtedel on võrreldes teist tüüpi lehtedega vähem raha.

Kas on vähem, sest ta on ju põhimõtteliselt eelarve raha. See on poliitiline otsus, et kui palju raha selle jaoks eraldatakse.

Mis on lisaks sellele veel vallalehe tegemise juures keerulisem?

Ma jään sulle vastuse võlgu, sest ma ei ole teisi lehti teinud. Ma ei tea. Ja teistpidi ma ei ole ju seda kuskil õppinud, et ma oleks ajakirjandus taustaga, et ma teaks öelda, mis võiks olla teistmoodi. See on nii-öelda kogemuse paasilt, et ise loen teiste lehti ja siis vaatan, mis meil võiks olla ka.

Kuidas hakkab leht ja selle tegemine peale ühinemisi välja nägema?

Viimane, mis ma kuulsin, et sügisel pannakse praegused lehtede tegijad kokku ja siis nad hakkavad arutama, mis edasi saab. Minu meelest ei ole see päris viimase minuti küsimus ja seda peaks natuke varem arutama. Seda enam, et tehakse ka hanked, mis võtavad teatud aja. Selleks on vaja hanke tingimused välja töötada, aga keegi ei tea veel, milline hakkab leht olema. Need peaks ju olema siis juba kokku lepitud. Igast jutte on olnud. Näiteks kaks korda kaheksa lehekülge, mis annab kuusteist, mis tegelikult arvestades, et see territoorium läheb suuremaks, elanikke tuleb juurde. Siis ma ei pea seda nagu väga heaks mõtteks. Siis peaks ilmuma 12+8 näiteks. See oleks nagu loogilisem. Teistpidi kui keegi seda üksinda teeb, siis see lööb aja

hullult kinni. See lööb su nii lukku, sa ei saa midagi muud teha. Sa eladki kuupäevast kuupäevani.

Nii palju või vähe kui seda praegu on arutatud, siis kas leht jääb pigem Rapla Teataja sarnaseks või mingiks kombinatsiooniks?

Ma arvan, et seda ei ole veel keegi arutanud. Mul ei ole mõtet spekuloida selle vastusega. Aga kui ma olen siin vaadanud neid teiste valdade lehti, siis tegelikult on mõte ju sama ümberkaudsetel valdadel. Ei ole mõtet mingit revolutsiooni tegema hakata sellega. Et mida see annab. Kohapeal aetakse ikkagi kohalikku asja ja lepatakse parim võimalik, selle järgi, mis siin on.

Kui sügisel kutsutakse nüüd praegused lehetegijad kokku ja hakatakse seda teemat arutama, siis milliseid probleeme seal võib tekkida?

Ma arvan, et seal ei tekigi väga suuri probleeme. Seda enam, et seal alguses ringis ei ole ju teada, kes seda tegema hakkab. Selle võib võita mingisugune Võrumaa tegija, kes ei tea ööd ega mütsi kohalikest elust. Kuidas see asi siis hakkab valdade poolt toimima, ma tõesti ei tea. Kuigi näiteid on ju olemas. Pigem võibolla mingisuguseid arutelusid selle üle, kas me teeme Raikkülale mingi oma lehekülje, kas me teeme Kaiule oma lehekülje, kas me teeme Juurule oma lehekülje või paneme need asjad segamini. Mina eeldaks, et kui on üks vald, nad võiks juba olla ikkagi segamini. See on juba nii öelda sellele Kaiu inimesele, koduseks üllatuseks otsida välja, kui ta tahab ainult Kaiu uudiseid. Sest ta on sunnitud terve lehe läbi lugema või vähemalt sirvima läbi.

Kui oluline on sinu arvates see, et lehte teeks kohalik inimene?

Arvan, et see on üsna oluline, kuna kohalik inimene tunneb kohalikke olusid.

Kui sa arvad, et probleeme väga ei teki, siis millist kasu võib sellest hoopis tulla? Kui vallalehe piirkond läheb suuremaks.

B: Ma arvan, et kasu on see, et üksiknumbri hind tuleb väiksem. Sest sama tööga tehakse ju suurem kogus lehti. Olgu, et Omniva võtab piisavalt suure osa ja temal käib ikkagi tüki pealt see hind. Miks ka Rapla valla leht ilmub ühe korra kuus ja mitte kaks, sest üks paksema lehe kannal on oluliselt odavam kui kahe õhema lehe kannal.

Kui see ühe tüki hind läheb odavamaks, kas selle arvelt võiks tulla lehekülgi juurde?

Poliitiline otsus. Mina ei julge vastata sellele. Tõenäoliselt peab tulema juurde, sest kaheteistkümnega välja ei mängi, kui vaadata, et Kaiu vist annab iga kuu oma lehte välja, aga Raikküla vist annab üle kahe kuu. Mingisugune mahu muutus peab toimuma, on ta siis mahu või sageduse muutus. Loogiline oleks muidugi sageduse muutus, mis toob ka mahtu juurde. Kui ma siin ütlesin, et neli korda aastas on viis nädalat kahe lehenumbri vahe ja umbes üks nädal on see lehetegemise protsess kuni ta inimesteni nõuab. Ja kui sa tahad mingi sündmust siis teha järgmise kuu aja jooksul, see tähendab, et ka ürituste korraldajad peavad kuus nädalat ette väga täpselt teadma, mida nad teevad. Kuni järgmine leht siis ilmub. Üksjagu üritusi on ikkagi välja jäänud, sest mingite esinejatega ei olda veel täpselt kokkulepitud ja ei saa kätte ja

ei saa teada. Siis ei saagi teadet lehte panna ja nad peavadki muid kanaleid leidma. Selles kontekstis oleks ta muidugi tihemini parem.

Kas sinu lehetegemise ajal on teiste vallalehtedega ka mingisugust koostööd tehtud?

Otsest koostööd kui sellist ei ole. Ma enamvähem tean neid tegijaid, mitte kõiki küll. Mõnega suhtlen siin tihemini, mõnega harvemini. Kas ja kui palju me nüüd otseselt sel lehe teemal räägime, vahel ikka.

Aga maakonnalehega?

Teatud tasemel teeme küll. Näiteks piltide tasemel. On sündmusi, kus käib nende fotograaf ja siis ma palun Siimu (Raplamaa Sõnumite fotograaf), et ole hea ja saada mulle seda, seda, seda pilti. Ja on üritusi, kus nende fotograaf ei käi ja kus olen mina käinud. Siis nad jälle küsivad, et kuule me tahaks pilte saada. Milles küsimusi, loomulikult saate. Me ei ole selles kontekstis mitte nugade peal, et me nüüd ei saa läbi või käime kirumas. Ei käi. Ma pigem hoian neile pöialt, et neil hästi läheks. Miks me peaks tüli kiskuma.

Kas sa arvad, et ka järgmine aasta, kui maakonnas hakkab ilmuma neli vallalehte ja üks maakonnaleht, jäävad need suhted samaks?

Hea küsimus. Minust ei sõltu seal nende samade probleemkohtade juures mitte midagi. Tõnis (Raplamaa Sõnumite peatoimetaja) võib siin ju küll öelda, et ma võtan tema käest reklaamid ära jne. Ta saab ise ka väga hästi aru, et mina neid ei võta ära. Ma ei usu, et meil sellepärast suhe kehvemaks läheks. Pigem on see kuskilt mujalt siis pandud paika, et nüüd võtame veel rohkem reklaame ja suretame selle Sõnumi välja. Mulle väga meeldib kui see leht on. Ma võin oletada praegu, see on täiesti umbes öeldud number, kuna me ei tea kui suureks see vald läheb. Kui praeguse 4300 asemel hakkab ilmuma 6000, siis see on üle kahe korra suurem tiraaž kui Sõnumitel. Ja loomulikult on reklaamiandjale ahvatlevam anda suurema tiraažiga lehte oma reklaam. Seda enam, et meil läheb see PDF-ina üles ja see reklaam jääb sinna sisse ja näha. (Raplamaa) Sõnumite kodulehel ju ei ole. Neil on reklaamid eraldi, aga ilmselt nad ka maksavad sellest eraldi, sest neil ju PDF varianti lehest ei ole kusagil üleval.

Kuidas oleks sinu arvates kõige targem seda uut lehte teha nii, et kõik piirkonnad jääksid ikkagi kaetuks ja kõik saaks ikkagi kajastatud?

Ma arvan, et see asi loksud paika. Esiteks on ju ka nendel lehtedel praegu mingisugune nii öelda kirjasaatjate punkt või infoandjate punkt. Ja see, kes hakkab seda lehte edasi tegema, mõistlik on algul vähemalt teha koos nende eelmiste tegijatega või kellegagi nendest, kes seda seltskonda tunnevad. Aga ajapikku hakkad ju ise tundma ja suhtlema. Ja see asi loksud paika. Mul oli ka esimesel aastal, et ma ei tundnud paljusid. Ja see tuleb ikkagi, minu arvates on ta vallalehe tasandil väga palju isiklike kontaktide pealt. Ma ei usu, et nüüd jääb mingi asi kajastamata, et Raikküla vallas on nüüd Kabala kool, et Kabal kooli uudised kohe kuidagi sisse ei saa. Miks nad ei saa. Saavad ikka.

Intervjuu Aili Normakuga

Mida Teie arvate, mis võib olla Juuru vallalehe kõige suuremaks tugevuseks?

Tugevus või õieti see, mis meid motiveerib seda lehte tegema, on see, et tegelikult inimestele on seda ikkagi vaja. Mõnele perele, mõnele inimesele on see ainuke leht, mis tal üldse käib. See jõuab kõigi vallaelanike postkastidesse tasuta. Nii palju kui on postkaste, siis nii palju me teda ka jaotame. Muidugi ta ilmub üks kord kuus ja seetõttu väga operatiivset informatsiooni seal anda ei saa. Aga sellised, mis vähegi peavad nii pikale ilmumistsüklile vastu, me seal avaldame. Kõigepealt, mis ongi selle vallalehe eesmärk, on nende ametlike teadaannete avaldamine – volikogu, vallavalitsuse asjad ja nende tegevusest laiemalt aru andmine. Ja siis erinevad üritused, mis siin toimuvad ja muidugi ka ikkagi erinevad lood. Kui neil midagi huvitavat toimunud on, siis kirjutavad asutused – lasteaiad, kool, muuseum, kogudus. Ja siis ka pikemaajalised eelteated, mis rahvamajas toimub või südamepäevad ja seda laadi asjad. Siis nii palju kui mahub, avaldame ka mõningate pressiteadete jälgedes asju, mis meile vähegi huvi võivad pakkuda. Siis tulevad sellised veterinaaria, toiduamet ja niisugused teated. Neid paneme siis ka natuke sisse. Siis on veel juriidilist nõuannet, aga sellesse me suhtume tegelikult ikkagi kriitiliselt. Oleme avaldanud ka näiteks pensioniametilt või maanteeametilt, mis inimesele igapäevaelu võivad huvi pakkuda. Eriliselt huvitav on alati ikkagi see tagumine külg – kes on sündinud, kellel on sünnipäev ja siis ka surmateated. Ja tasulised kuulutused ehk reklaam, mille jaoks on meil hinnakiri. Kultuuri, hariduse või seda laadi teateid ja kuulutusi me avaldame üldiselt tasuta. Teiste valdade omi või siis siin ka mingite koolide või õppeasutuste omad. Ja see, et lihtsalt inimesed saavad siit ühtteist oma igapäevaeluks vajalikku teada.

Kui te nüüd praegu kirjeldasite Juuru vallalehte, kas seda võib ka üle kanda üldisele vallalehe funktsioonile?

Ma arvan küll. Tegelikult ta peaks olema selline. See on vana küsimus, kas vallaleht on ajakirjandus, kui me väga probleemartiklitele panust ei tee. Samas kui on meile pakutud, kas oma inimesed või vallarahvas, keegi peab vajalikuks millestki kirjutada, siis üldiselt mina olen öelnud kõigile, et tsensuuri ei ole. Teemade alusel ma siin ei otsusta, et see ei lähe. Kui ta on ikkagi hea tava ja ühiselu reeglitega kooskõlas, siis ma panen ta sisse. Kas ta nüüd siin ka vallavalitsusele meeldib või minule endale kui toimetajale või mõnele teisele ametnikule, et see ei ole kriteeriumiks. On kriitiline ja raske küll, aga paneme sisse. Selles mõttes ta ei ole nüüd niisugune tavapärase ajakirjandus, ta on ikkagi rohkem infoleht. Ma arvan, et enamik vallalehti samamoodi käituvad. Kellel on mahtu rohkem, jõudu rohkem, võibolla seal on neid nii-öelda probleemseid artikleid või olukirjeldusi rohkem, aga meie oma on selline.

Kui te nüüd ümbruskonnalehti vahel näete või vaatate ja seda enda lehega võrdlete, siis kas oskate midagi konkreetsemat nendest tugevustest välja tuua?

Ühelt poolt on vist enamik või väga suur osa läinud üle värvitrukile, meie ei ole seda eesmärgiks seadnud. Me maksaks tema eest siis rohkem ja mis seal ikka. Pildid on veidi halvema kvaliteediga, aga samas on ta ka kodulehelt vaadatav ja seal on see pilt parem. Ma arvan, et meie lehe nii-öelda tugevus on see, et üritame olla väga paindlikud. Tuleme vastu autoritele, kui keegi palub kaastöega viimase minutini oodata, et saada kõige värskemal informatsiooni. Võtan vastu erineval kujul esitatud kaastöid, on olnud juhtumeid, kus tuuakse paberil käsitsi kirjutatud lugu. Nähes, et mõne püsirubriigi informatsioon pole kohale jõudnud, helistan ja tuletan meelde.

Mainisite, et mustvalgete piltide tõttu on piltidel veidi halvem kvaliteet. Mida võib teie arvates veel pidada Juuru vallalehe nõrkuseks või puuduseks?

Levitamine. Kui kogu see asi läks Omvinalle üle, siis ta on liikunud inimesest kaugemale. Kui mina alustasin siin aastal 2004 vist, siis me trükkisime ja trükime ka praegu Põltsamaal. Põltsamaa trükikojaga on meil küll väga hea koostöö. Tulevad alati vastu ja maksimaalselt arvestavad. Põltsamaa saatis paki Raplasse Cargo bussiga, sealt pandi see pakk siia Juuru tuleva bussi peale, võtsime ta siit maha ja läksin viisin siia Juuru postkontorisse. Mõnikord oli nii, et kui ta mingil põhjusel selle tavalise bussiga ei jõudnud, siis pandi ta järgmise peale ja siis ma helistasin postkontorisse, et mul jääb täna hiljaks. Ta ootas ära selle ja järgmisel hommikul läks see postkastidesse. Nüüd on nii, et ma pean kõigepealt Omniva klienditeenindusele saatma kolm tööpäeva varem tellimiskirja, et sellel kuupäeval tuleb meie leht. Ja siis nad levitavad seda nii-öelda kolme päeva jooksul. Üle pean ma andma selle lehe kell 12 eelmisel päeval, kui ma üle kella 12 viin, siis ta enam järgmisel päeval levikusse ei lähe. Ja meie siin püüame seda, et võtame maksimaalselt lehte sisse nii palju kui saab veel. Ma ootan selle ära, et tuleks sellesse lehte. Kui aga seal venitatakse selle levitamisega nädal, siis tõesti mõni asi on toimunud selleks ajaks, kui ta kätte jõuab. Ühesõnaga see kogu üldisem tendents on selline tsentraliseerimine ja ta on läinud inimesest lihtsalt kaugemale. Võetakse seda vallalehte aadressita reklaamina. Internetipoe kataloog ja meie vallaleht on täpselt ühes ja samas kategoorias ja nii sellesse ka suhtutakse. See oli nüüd see taust, aga mis nagu inimesele mõjub, on see, et siis lihtsalt see leht jääb hiljaks. “Te saadate mulle lehe, aga seal on sees asjad, mis on juba toimunud,” ütleb lugeja. No ma ei tea, ma ei oska öelda, ta on täpselt selline ja me teeme teda täpselt nii nagu me suudame teha. Meil ei ole ajakirjanikku või korrespondenti, et ma nüüd spetsiaalselt lähen kuskile lugu tegema. Minu ametikoht on siin arendus- ja kultuurispetsialist, ma võtan vastu selle, mis mulle saadetakse. Või ma siis võtan asutuste või inimestega ühendust, et palun saada mulle selle kohta informatsiooni. Ise kirjutada ma ei jõua lihtsalt. Ma teen seda muidugi, aga niisugust ajakirjanikku kui sellist meil ei ole.

Kui nüüd mõelda sellele uuele lehele, siis kas need asjad, mis te välja tõite võiksid olla uues lehes teisiti? Kas lehes võiks olla näiteks ajakirjanik ja võiks uurida Omvina poolt variante, et koostöö toimiks teisiti?

Milline see toimetamine saab olema, see sõltub rahalistest vahenditest. Muidugi võiks olla ja ma arvan, et nii suure lehe puhul ta ikkagi saabki nii olema. Kuigi ma arvan, et need toimetajad, kes meil praegu siin ametis on, siis praegu paljud on tõesti valla ametnikud nagu minagi, aga on ka siis teistmoodi, et teevad lepingute alusel seda, aga ikkagi nad samal ajal on nad siis Raplamaa Sõnumites või kusagil veel. Ma ei tea, et vallalehe toimetamine oleks kellegi ainus tööülesanne. Muidugi võiks seda kaaluda, et oleks päris sellele pühendunud inimene.

Ominaga suhtlemine on nii, et me oleme siin kokku saanud inimestega, meie oma kolleegidega tähendab, ja see on nende kõigi probleem. See levitamine ja Omniva. Tõesti ma toon siia kõrvale selle trükikoja näiteks. Trükikoda helistab mulle ja ütleb, et kas nüüd järgmise nädala alguses tuleb Juuru leht. Ma ise veel ei ole jõudnud neile seda öelda. Ja siis ma ütlen, et tuleb jah. Siis nad ütlevad, et nad arvestasid jah ja siis teavad arvestada oma töökorralduses seda. Või ta helistab mulle hommikul, et neil on mingi masin seal rikkis, et ei tea, kas nad jõuavad selle lehe panna poole kaheteistkümneks bussi peale ja kui mina siin siis oigan, et mul oleks ikka väga vaja, siis ta ütlebki, et eks nad võtavad kontorist inimesi lisaks ja voldivad nad ära. Ja ta tuleb sinna bussipeale ja ta jõuab. Ükskord on isegi olnud nii, et kooli alguse leht oli tulemas ja siis vist tootmisdirektor sõitis Põltsamaalt Raplasse ja tõi selle lehepakki ära. See on

inimlik suhtumine ja see on väga meeldiv. Me oleme väga tänulikud muidugi selle eest. Omnivaga oli enne veel nii, et see kliendihaldur oli isikustatud ehk ma teadsin, et seal taga oli see konkreetne inimene. Nüüd on seal klienditeenindus ja kes iganes sinna siis satub.

Tegelikult ta ei ole see sama, mis nüüd mingisugune reklaamleht. Ma saan aru küll, et kui näiteks mõni kaubanduskett plaanib oma reklaamikampaaniat, siis ta võib tõesti arvestada, et sellel kuupäeval nad paiskavad kõik need kataloogid ringlusesse. Siis ta saab sellega arvestada, et ta annab eelmise päeval kell 12 need üle ja siis ta läheb levitamisse. Aga vallaleht ei ole selline.

Mis on veel üldiselt vallalehtede jaoks praegusel ajal keeruline?

Mina ei oskaks tegelikult välja tuua muud väga globaalset. Need on ikkagi sellised igapäeva asjad, mis tulevad ette – keegi ei jõua oma lugu valmis või keegi unustab ära ja pean meelde tuletama. Ja siis vaatame, et neid teateid ei olegi veel saanud ja siis peame ise kokku otsima kodulehekülgedelt.

See siis on see, et nii palju erinevaid inimesi tegeleb sellega?

Just. Teisest küljest on see jälle hea ka, sest kes see siis teab paremini, kui konkreetne inimene oma kooliasju või rahvamaja teemasid. Ja siis võibolla see, mis on meie lehe puhul omapärane. Varem oli nii, et iga kuu, aga nüüd ilmub kolm korda aastas meie vallalehe vahel koolileht Järeltulija. Varem ta ilmus eraldi, kool ise andis välja. Aga nüüd me oleme teinud nii, et ta ilmubki vallalehe vahel. Ta on küll omaette täiesti eraldi käsitletav. Kool ise paneb ta kokku, mina vaatan keeleliselt üle ja meie küljendaja küljendab. Aga see on siis selline huvitav koostöö variant, sest siis see sama koolileht jõuab jälle kõigile valla inimestele. See on ma arvan meie tugevus. Siis me oleme veel praktiseerinud seda, et oleme mõnikord ka koguduse lehega koos avaldanud. Ühesõnaga ka koguduse leht läheb siis vallalehega koos levikusse. See on üks kogukond ja miks mitte.

Kogukondadest rääkides. Kuidas teie arvates saaks tagada selle, et ka uues ühinenud valdade vallalehes kõik piirkonnad jääksid esindatuks? Teie inimesed on näiteks harjunud, et lehe vahel on näiteks ka kogukonna koolileht või koguduseleht.

Ega siis ilmselt tuleb tugevdada seda nii-öelda korrespondentide võrku. Selles mõttes, et eks mul praegu ka on nii, et ma tean külades inimesi, kes annavad infot, mis näiteks Pirgu terviserajal toimub. Siis ma tean inimest, kellele ma siis helistan ja ütlen, et teil oli seal üks selline asi ja kirjutage lehte ka. See selline kohapealsete kaastöötajate võrk peaks küll välja kujunema. Et ei jääks katmata alasid. Kuidas see suure valla elukorraldus üldse hakkab välja nägema. Kahtlemata see erineb palju sellest, mis on meil siin praegu. Haldusreformi ühe põhimõttena on toodud välja see, et spetsialistid saavad spetsialiseeruda. Jah, ühest küljest on see väga hea, teisest küljest mina olen siin nüüd haridus- ja kultuurispetsialist. Mina vastutan siis arenduse, hariduse ja kultuuri eest. Muidugi on see lai valdkond ja veidi harali ka, aga teisalt on mul kompleksne ülevaade sellest. Seal ei ole neid piire, et kust see haridus nüüd kultuuriks üle läheb ja vastupidi. See on hea. Samamoodi sellele lehe toimetamisele aitab see kaasa – ma tean mis toimub, ma tean mida küsida, millele tähelepanu pöörata.

Kas siis ka uue lehe tegija võiks Teie arvates olla kohalik inimene, kes oskaks märgata ja küsida?

Kindlasti. Tõesti ei tahaks seda, et ta läheks teenusepõhiseks. Nagu sellest koguaeg räägitakse, et see inimlik mõõde ikka päris ära ei kaoks. See ikkagi võiks olla. Kui me üldse räägime sellest, mis on omavalitsus, siis see ta ongi, et inimesed koos otsustavad, mida me teeme, kuidas me teeme, millist infot me jagame, mida ma tahan naabrile öelda, et ta teaks minust. Minu meelest ei peaks nii olema, ma ei oska nagu teistmoodi näha. Eks siin on ka, nagu on moodne öelda, mingi paradigma muutus toimunud.

Neid siis võib pidada võimalikeks murekohtadeks, aga mis võib olla selles head, et vald läheb suuremaks, elanikke on rohkem?

Võibolla siis ilmumissagedus muutub, võibolla ta hakkab ilmuma iga nädal nädalalehena. Mis siis maakonnalehest saab, ma ei tea. Praegu on juba see teema, et maakonnaleht muretsseb natuke.

Milliseks võib teie arvates kujuneda olukord, kui on üks tervet maakonda kattev leht ja siis umbes neli ülejäänud väiksemaid kogukondi kattev leht? Pluss veel tiraažid lähevad vallalehtedel suuremaks.

Ma kardan küll, et selle maakonnalehe kandepind väheneb kindlasti. Ega praegugi see Rapla vallaleht on suurema tiraažiga kui maakonnaleht. Mina tellin teda näiteks nagu missioonitundest. Sünnimisest saadik seda Rapla maakonnalehte ikkagi lugenud. Kuigi ma olen siit vahepeal pikalt ära olnud, aga kui tulin koju nädalalõpus, siis ikka vaatasin selle üle. See saab kindlasti küsimuseks. Võime arvata, et võibolla see rahaline olukord siis paraneb või eelarve suureneb, et siis see ilmumissagedus läheb tihedamaks. Seda muidugi sooviks küll väga säilitada, et ta ei muutuks tasuliseks. Aga ma küll väga kardan, et nii see ei jää. See, et inimene saab selle lehe oma postkasti, minu meelest on see mingi väärtus. Kuigi meil on ka võimalik tellida, meil on siin mõned tellijad ka, kes ei ole meie oma valla inimesed, vaid kas siin elanud ja siis nad tellivad. Siis ma panen neile ümbriku. Toon lehe ära ja saadan neile järgmisel päeval. Ma arvan, et mõnikord saavad need tellijad lehe kiiremini kätte.

Kas lisaks sellele, et ta võiks tasuta jääda on teie arvates veel midagi, mis võiks säilida?

No see tasuta ja siis ikkagi see side kohalike kogukondadega. Et jõuaks sealt nendest väikestest kohtadest ja küladest nende info ka lehte.

Ja selleks ongi siis lihtsalt tihedat koostööd vaja teha?

Jah, täpselt.

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina, Merilin Reino,

(sünnikuupäev: 26.02.1995)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Rapla valla infolehe ja selle lugejate uuring,

mille juhendaja on Ragne Kõuts,

1.1.reprodutseerimiseks säilitamise ja üldsusele kättesaadavaks tegemise eesmärgil, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi DSpace'i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.

3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikuta teiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 29.05.2017